

**UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ
ÚSTAV EKONOMIE**

**ALTERNATIVY ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ
INVESTIČNÍCH AKTIVIT MUNICIPALIT
A PODNIKŮ
DIPLOMOVÁ PRÁCE**

AUTOR PRÁCE: Bc. Zuzana Čechová

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. Ing. Liběna Tetřevová, Ph.D.

2006

**UNIVERSITY OF PARDUBICE
FACULTY OF ECONOMICS AND
ADMINISTRATION
INSTITUTE OF ECONOMICS**

**ALTERNATIVE FINANCIAL RESOURCES
OF INVESTMENT ACTIVITIES OF
MUNICIPALITIES AND FIRMS**

THESIS

**AUTHOR: Bc. Zuzana Čechová
SUPERVISOR: doc. Ing. Liběna Tetřevová, Ph.D.**

2006

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 17. 3. 2006

Bc. Zuzana Čechová

Tímto bych chtěla poděkovat doc. Ing. Liběně Tetřevové, Ph.D. za odborné vedení, poskytnuté informace a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

Za odbornou konzultaci a ochotnou spolupráci děkuji také Ing. Zdeňkovi Hrubému, vedoucímu oddělení rozpočtu a financování ekonomického odboru magistrátu města Hradec Králové.

Abstrakt

Práce s názvem Alternativy zdrojů financování investičních aktivit municipalit a podniků je věnována problematice investic, principů financování, podnikovým finančním zdrojům a zdrojům financování municipalit.

V první kapitole jsou vymezeny hlavní pojmy a je zde nastíněna základní problematika financování municipalit a podniků. Druhá kapitola je věnována analýze podnikových finančních zdrojů, třetí kapitola se zabývá tímtéž z pohledu municipalit. Cílem čtvrté kapitoly je shrnout společné znaky a uvést rozdíly ve financování investic z pohledu podniků a municipalit. Na teoretickou část navazuje analýza a zhodnocení finančních zdrojů užívaných statutárním městem Hradec Králové k financování investičních projektů. Cílem práce je nastínit čtenářům alternativy zdrojů financování investic v podnicích a v municipalitách, vzájemně je porovnat a přiblížit tuto problematiku i z praktického hlediska.

Abstract

This thesis titled “Alternative Financial Resources of Investment Activities of Municipalities and Firms” deals with the issue of investments, principles of financing, business and municipal financial resources.

In the first chapter the main concepts are defined and basic problems of financial resources of firms and municipalities are introduced. The second chapter analyses business financial resources; the third chapter deals with the same problem with reference to municipalities. The aim of the fourth chapter is to summarize common characteristics and show differences in the financing of investments in municipalities and firms. The theoretical part is followed by the analysis and characterization of financial resources used by the town of Hradec Králové is mentioned. The main objective of this thesis is to describe alternatives of financial resources of investments of the municipalities and of the firms, to compare and contrast them, and to address these issues with reference to their practical application.

Obsah

ÚVOD	9
1. MUNICIPALITY, PODNIKY A PRINCIPY JEJICH FINANCOVÁNÍ	11
1.1. POJEM INVESTICE A PROCES INVESTOVÁNÍ	11
1.2. POJEM FINANCOVÁNÍ	13
1.3. ÚVOD DO PROBLEMATIKY MUNICIPALIT.....	14
1.4. PRINCIPY FINANCOVÁNÍ MUNICIPALIT.....	18
1.4.1. <i>Municipální rozpočet</i>	18
1.4.2. <i>Principy municipálního finančního systému</i>	24
1.5. ÚVOD DO PROBLEMATIKY PODNIKŮ	25
1.6. PRINCIPY FINANCOVÁNÍ PODNIKŮ	28
1.6.1. <i>Podnikové cíle a funkce podniku</i>	28
1.6.2. <i>Financování podniku</i>	31
2. KLASIFIKACE, CHARAKTERISTIKA A ZHODNOCENÍ PODNIKOVÝCH FINANČNÍCH ZDROJŮ	33
2.1. FINANČNÍ ZDROJE PODNIKU	33
2.2. FINANCOVÁNÍ INVESTIČNÍCH AKTIVIT PODNIKŮ	36
2.2.1. <i>Vlastní zdroje financování</i>	37
2.2.2. <i>Cizí zdroje financování</i>	42
3. KLASIFIKACE, CHARAKTERISTIKA A ZHODNOCENÍ FINANČNÍCH ZDROJŮ MUNICIPALIT	54
3.1. FINANČNÍ ZDROJE MUNICIPALIT	54
3.2. FINANCOVÁNÍ INVESTIČNÍCH AKTIVIT MUNICIPALIT	56
3.2.1. <i>Nenávratné zdroje financování</i>	56
3.2.2. <i>Návratné zdroje financování</i>	61
4. KOMPARACE PRINCIPŮ FINANCOVÁNÍ A FINANČNÍCH ZDROJŮ MUNICIPALIT A PODNIKŮ	68
4.1. KOMPARACE CÍLŮ, ČINNOSTÍ A FUNKCÍ.....	68
4.2. KOMPARACE PRINCIPŮ FINANCOVÁNÍ.....	70

4.3.	NĚKTERÁ SPECIFIKA ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ	71
5.	ANALÝZA, ZHODNOCENÍ A NÁVRH ZMĚN FINANCOVÁNÍ	
	INVESTIČNÍCH AKTIVIT MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ	74
5.1.	DOKONČENÉ, ROZPRACOVANÉ A PLÁNOVANÉ INVESTIČNÍ AKCE	74
5.2.	ZDROJE FINANCOVÁNÍ INVESTIČNÍCH AKCÍ	77
5.2.1.	<i>Přijaté úvěry a zadluženost města</i>	<i>77</i>
5.2.2.	<i>Ostatní zdroje financování investic v Hradci Králové</i>	<i>81</i>
5.3.	ZHODNOCENÍ VYUŽÍVANÝCH ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ INVESTIČNÍCH AKTIVIT	85
5.4.	NÁVRH ZMĚN V OBLASTI FINANCOVÁNÍ INVESTIC	88
	ZÁVĚR.....	91
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	94
	SEZNAM OBRÁZKŮ	99
	SEZNAM TABULEK	99
	SEZNAM ZKRATEK	100
	SEZNAM PŘÍLOH	101
	PŘÍLOHY	

Úvod

V soukromém i ve veřejném sektoru se setkáváme s nevyhnutelnou potřebou investic. Pohnutky vedoucí k investičním aktivitám mohou být značně odlišné u podniku a u municipality. Vyplývá to již ze samotné odlišnosti obou subjektů. Podnik, jako subjekt soukromého sektoru, a municipalita, jako subjekt veřejného sektoru, mají svá specifika a charakteristiky. Přesto, že se liší v hlavních i dílčích cílech, které sledují, v poslání, pro které existují, ve funkcích a činnostech, které vykonávají, fungují ve vzájemné symbióze a navzájem se doplňují.

Ať jsou už důvody pro uskutečňování investic jakékoli, je třeba nejprve zvážit celou řadu činitelů, které mohou investiční akci ovlivnit. Vystává tady celá řada otázek, na které je třeba nejprve nalézt odpovědi: Jaké je riziko plynoucí z realizace investičního projektu? Jaký bude časový horizont investice? Jaký bude užitek plynoucí z investice? Jak velký okruh osob bude mít z investice prospěch? Je tato investice návratná?

Jestliže podnik tyto otázky, a mnoho dalších, zodpoví a rozhodne se plánovanou investici realizovat, nastává rozhodování o financování celé akce. Je třeba uvážit, zda využije vlastních či cizích zdrojů, interních či externích, návratných či nenávratných a je nutné vzít v úvahu výhody a nevýhody jednotlivých alternativ.

Témata jako investování a financování jsou velmi zajímavá. Nabízí se otázka, jak k financování přistupuje podnik, který je součástí soukromého sektoru, motivovaný převážně ziskem, a jak k problematice finančních zdrojů přistupuje municipalita, subjekt veřejného sektoru, hledící na zájmy široké veřejnosti. Cílem diplomové práce je tyto přístupy zhodnotit, porovnat a vystihnout základní rozdíly nejen ve financování, ale i v subjektech samotných. Praktická část práce je zaměřena na municipalitu a její zdroje financování investičních aktivit.

Záměrem této práce je souhrnně zpracovat problematiku investic. Z tohoto záměru vyplývají následující dílčí cíle:

- definovat pojmy financování, investování, podnik, municipalita a charakterizovat základní principy jejich financování;
- analyzovat a zhodnotit jednotlivé zdroje financování podniku a municipality;
- provést vzájemnou komparaci zdrojů financování podniků a municipalit a identifikovat jejich společné znaky a rozdíly mezi nimi;

- získané znalosti o investicích a zdrojích financování ověřit na konkrétním subjektu (municipalitě).

První kapitola je věnována investicím a procesu investování, pojmu financování a jsou zde také vymezeny cíle, funkce a základní principy financování podniků i municipalit.

Druhá kapitola je zaměřena na podnikové finanční zdroje. Uvedeno je jejich základní členění na vlastní a cizí zdroje a následně jsou charakterizovány jednotlivé druhy finančních zdrojů využívaných podnikem k financování investičních aktivit, zhodnoceny jsou rovněž jejich výhody a nevýhody.

Třetí kapitola je zaměřena na klasifikaci, charakteristiku a zhodnocení finančních zdrojů, ale z pohledu municipalit.

Ve čtvrté kapitole jsou identifikovány základní rozdíly mezi podnikem a municipalitou při vzájemné komparaci jejich cílů, funkcí i činností. Pozornost je zaměřena na srovnání principů financování a uvedeny jsou též specifika některých zdrojů financování jak u podniků, tak u municipalit.

Práci uzavírá část věnovaná investicím a financování ve statutárním městě Hradec Králové. Uvedeny jsou nejprve investiční akce, které byly již dokončeny a také ty, které právě probíhají nebo je jejich realizace prozatím ve fázi příprav. Následně je uvedena analýza a zhodnocení návratných a nenávratných zdrojů financování, které byly nebo budou, pro realizaci investic využity. Část této kapitoly je rovněž věnována vývoji zadluženosti obce a úvěrům, které město v souvislosti s financováním přijalo.

1. Municipality, podniky a principy jejich financování

1.1. Pojem investice a proces investování

Tato práce se zabývá zdroji financování investičních aktivit a to jak podniků, tak i municipalit, proto úvodem je třeba se zmínit o tom, co jsou investice a co zahrnuje proces investování.

Investice mohou představovat statky (investiční, výrobní či kapitálové), které nejsou určeny pro bezprostřední spotřebu, ale pro užití ve výrobě dalších statků.

O **investování** hovoří Synek¹ jako o vynakládání či užití kapitálu. Podle něj pod pojmem investování můžeme rozumět samostatnou činnost podniku, charakterizovanou jako vynakládání zdrojů za účelem získání užitků, které jsou očekávány v delším časovém období. Investice pak dělí do třech základních skupin:

- *hmotné* (věcném fyzické, kapitálové) investice, které vytvářejí nebo rozšiřují výrobní kapacitu podniku, jsou to celkové výdaje vynaložené na výstavbu, modernizaci, rekonstrukci nebo obnovu majetku podniku a z hlediska toho, zda investice rozšiřují nebo jen obnovují výrobní kapacitu podniku, je můžeme rozlišovat na:
 - a) rozšiřovací (nettoinvestice, čisté investice);
 - b) obnovovací (reinvestice), které spolu s nettoinvesticemi tvoří;
 - c) bruttoinvestice (celkové, hrubé investice);
- *finanční investice*, kterými může být nákup cenných papírů, obligací, akcií, či vklad peněz do investičních společností za účelem získání úroků, dividend nebo zisku;
- *nehmotné (nemateriální) investice*, jako nákup know-how, výdaje na výzkum, vzdělání, sociální rozvoj aj.

Z jiného hlediska můžeme investice členit **podle účelu** :

- do tržních cílů (výdělečné);
- do netržních cílů (nevýdělečné).

¹ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 251.

Investice do tržních cílů lze dále členit **podle vztahu ke stávající výrobní základně** na:

- prostou obnovu;
- rekonstrukce, modernizace a (nebo) intenzifikace;
- nové neboli rozvojové investice.

Investice do netržních cílů členíme dále podle směru určení, např. do environmentálních opatření, investice na podporu bezpečnosti a hygieny práce, vzdělávání zaměstnanců, sociálních programů, pomocných a obslužných procesů apod.

Přesné rozlišení bývá někdy obtížné, protože tržní i netržní cíle se mohou prolínat (např. environmentální zařízení může být koncipováno jako výdělečné, část výkonů pomocných provozů může být určena k prodeji apod.) Kromě toho i netržní investice jsou určeny k vytváření podmínek pro výdělečnou činnost podniku, takže ve svém konečném důsledku jsou stejně vynakládány s cílem zhodnotit vlastní majetek podniku a dosáhnout zisku.

Valach² se zabývá pojetím investic z makroekonomického a mikroekonomického hlediska. Podle něj se investice v ekonomické teorii ve svém nejširším pojetí většinou charakterizují jako: „ekonomická činnost, při níž se subjekt (stát, podnik, jednotlivec) vzdává své současné spotřeby s cílem zvýšení produkce statků v budoucnosti. Obdobnou povahu má i charakteristika, kdy investice jsou chápány jako obětování dnešní (jisté) hodnoty za účelem získání budoucí (zpravidla méně jisté) hodnoty.“

Podle Valacha se z makroekonomického hlediska investice charakterizují jako použití úspor k výrobě kapitálových statků, eventuálně k vývoji technologie a k získání lidského kapitálu. Kvantitativně pak znamenají rozdíl mezi hrubým domácím produktem a součtem spotřeby, veřejných výdajů a čistých vývozů.

Investiční činnost má několik významných **specifik**. Jsou jimi:

- rozhodování v dlouhodobém horizontu;
- rizika odchylek od původního záměru;
- kapitálově náročné operace, vysoké jednorázové vklady;
- náročnost časové a věcné koordinace různých účastníků investičního procesu;
- souvislost s aplikací nových technologií a nových výrobků;

² Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 16.

- závažné důsledky některých investic na infrastrukturu a ekologii.

V procesu investování je proto s ohledem na výše uvedená specifika nutné respektovat některé **zásady**. Jsou jimi např.:

- respektovat čas a časovou hodnotu peněz;
- respektovat rizika;
- brát v ohled různé činitele, které mohou investiční projekt ovlivňovat;
- neustále posuzovat výkonnost a rizika investic.

Pro podniky je investování nezbytnou podmínkou jejich dalšího rozvoje. Proto rozhodování o investicích patří v podniku vždy k nejdůležitějším manažerským strategickým rozhodnutím.

1.2. Pojem financování

Než začneme analyzovat principy či zdroje financování, ať u municipalit nebo u podniků, je třeba si tento pojem nejprve vymezit.

Financování znamená obstarávání kapitálu, což v tom nejširším pojetí znamená získávání finančních prostředků všeho druhu. Pod pojmem financování tedy můžeme rozumět získávání a rozdělování finančních zdrojů.³

S pojmem financování úzce souvisí také pojem **finanční zdroj**. Ve finanční praxi se za finanční zdroje obvykle nepovažují celkové tržby, ale jen ta jejich část, která vyjadřuje odpisy a zadržený zisk. Toto pojetí finančních zdrojů se vztahuje na zdroje sloužící k obnově a rozšiřování převážně stálých, dlouhodobých aktiv, tedy k financování investic. Ta část tržeb, která slouží k úhradě mezd, surovin, materiálu atd., představuje finanční zdroj v podobě krátkodobého kapitálu.⁴

S použitím a členěním finančních zdrojů podle různých hledisek nás seznámí druhá a třetí kapitola této práce.

³ Synek, M. aj. Manažerská ekonomika. Praha: Grada Publishing, 1996, s. 317 - 318.

⁴ Valach, J. aj. Finanční řízení a rozhodování podniku – 1. díl. Praha: Nad zlato, 1993, s. 8.

1.3. Úvod do problematiky municipalit

Pojem municipalita

„Municipalita znamená obecní samospráva, popř. samosprávné orgány jednotlivých územně správních jednotek, zejména jako subjektů majetkoprávních vztahů. V období pozdního feudalismu (od pol. 18. st.) bylo municipální město takové, ve kterém se vedle závislosti na vrchnosti projevoval i zřetelný správní vliv státní moci, zejména v hospodářských a soudních záležitostech.“⁵ Anglické slovo municipality můžeme přeložit jako magistrát, úřad, městské zřízení, město se samosprávou, obec, samosprávný územní celek. Municipální (angl. municipal) znamená městský, obecní, komunální či samosprávný.

Obec a její postavení

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, je obec: základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek. Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů; při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem vyjádřený v zákonech a jiných právních předpisech.

Podle článku č. 99 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je obec základním územně samosprávným celkem. Podle článku č. 101, odstavce 3, téhož zákona, je obec veřejnoprávní korporací, která může mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.

Ustanovení §18 odst. 2 písm. c) zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, prohlašuje obce za právnické osoby a tím jim podle odst. 1 téhož ustanovení propůjčuje právní subjektivitu, obce tudíž mají způsobilost mít práva a povinnosti.

⁵ <http://www.vseved.cz>, 20. 2. 2006.

V České republice rozlišujeme tyto základní **druhy obcí**:

- obce, které nejsou města;
- města (pokud má obec alespoň 3 000 obyvatel, je městem, stanoví-li tak předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády);
- města s pověřenými obecními úřady (v roce 2005 byl jejich počet 388) a obce s rozšířenou působností (205), které podle zákona ve svém správním obvodu zabezpečují výkon státní správy nad rámec přenesené působnosti náležející ostatním obcím;
- statutární města (v roce 2005 je jich 19), jejichž území se mohou členit na městské obvody nebo městské části s vlastním orgánem samosprávy a jejich vnitřní poměry musí uspořádat obecně závaznou vyhláškou; statutární města mají zároveň postavení pověřených obecních úřadů;
- hlavní město Praha.

Obec má právo na samosprávu a úkoly patřící do samosprávy obce plní v rozsahu stanoveném zákonem a v souladu s potřebami obce. Obec může k plnění svých úkolů zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce jako zařízení bez právní subjektivity, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Obec je spravována zastupitelstvem obce, dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta a obecní úřad. Ve městě plní funkci zastupitelstva obce zastupitelstvo města a dalšími orgány města jsou rada města, starosta a městský úřad. Ve statutárním městě (kterým je i Hradec Králové) plní funkci zastupitelstva obce zastupitelstvo města, dalšími orgány statutárního města jsou rada města, primátor a magistrát. V územně členěných statutárních městech působí v městském obvodu zastupitelstvo městského obvodu a v městské části zastupitelstvo městské části; dalšími orgány městského obvodu jsou rada městského obvodu, starosta a úřad městského obvodu; v městské části rada městské části, starosta a úřad městské části. Orgánem obce je též zvláštní orgán zřízený podle zvláštního zákona. Obce mohou zřizovat obecní policii jako organizační složku obce. Zřízení a činnost obecní policie upravuje zvláštní zákon.⁶

⁶ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

Působnost a majetek obce

Obec plní **samosprávnou funkci** (tzv. samostatnou působnost) a **přenesenou funkci** (v ČR přenesenou působnost). Do samostatné působnosti obce patří zejména spravování záležitostí, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, přitom se řídí zákonem a jinými právními předpisy. Do přenesené působnosti patří výkon státní správy. Státní správu vykonávají výkonné orgány obcí a jsou v této činnosti podřízeny a kontrolovány orgány státní správy a krajským úřadem.

Majetek obce může být hmotný i nehmotný a dlouhodobý i krátkodobý. Svá aktiva financuje z vlastních i cizích zdrojů. Se svým majetkem musí municipality nakládat účelně a hospodárně, nesmí s ním ručit za závazky fyzických a právnických osob. Stát neručí za hospodaření a závazky obce, pokud tak nebylo učiněno smluvně.

O způsobu využívání majetku rozhodují především volené orgány. Obce mohou majetek nakupovat, prodávat, pronajímat a vkládat do podniků a organizací nebo jím mohou ručit (pouze k zajištění úvěru získaného pro obec). Za svá rozhodnutí odpovídají svým občanům. Majetek municipalit může sloužit k veřejně prospěšným účelům, k výkonu státní správy nebo k podnikání. Obec dává přezkoumat auditorovi hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok.

Orgány obce

Jedním z orgánů obce je **zastupitelstvo** obce, které má :

- do 500 obyvatel 5 až 9 členů;
- nad 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů;
- nad 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů;
- nad 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů;
- nad 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů;
- nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů.

Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti i do přenesené působnosti. Schvaluje program územního rozvoje, územní a regulační plán obce, rozpočet a závěrečný účet obce, zřizování dočasných a trvalých peněžních fondů; zřizuje a ruší příspěvkové organizace a organizační složky obce; deleguje zástupce na valné

hromady obchodních společností, ve kterých má majetkovou účast; vydává obecně závazné vyhlášky; rozhoduje o referendu; volí starostu, místostarostu a další členy rady obce a odvolává je z funkce; rozhoduje o spolupráci s jinými obcemi a má řadu dalších pravomocí.

Dalším orgánem je **rada obce**. Rada obce je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti a odpovídá zastupitelstvu obce. Tvoří ji starosta obce, místostarosta a další členové, počet je lichý, od 5 do 11 členů a nesmí přesáhnout třetinu počtu členů zastupitelstva obce. Rada obce zabezpečuje hospodaření obce dle schváleného rozpočtu; vydává nařízení obce; plní funkci valné hromady, pokud je obec jediným akcionářem; stanovuje celkový počet zaměstnanců obce v obecním úřadě a v organizačních složkách obce; ukládá pokuty ve věcech samostatné působnosti; uzavírá nájemní smlouvy a smlouvy o výpůjčkách; schvaluje organizační řád obecního úřadu atd.

Starosta zastupuje obec navenek. Je odpovědný zastupitelstvu obce. Úkony může provést teprve až po jejich předchozím schválení. Starosta plní úkoly a vykonává pravomoci stanovené zákonem o obcích (§ 103 a násl.) a dalšími zvláštními právními předpisy. Přípravuje, svolává a řídí schůze zastupitelstva obce a rady obce. Mezi jeho činnosti patří jmenování a odvolávání tajemníka obecního úřadu (není-li jeho funkce zřízena, plní jeho funkci starosta), vydává pokyny tajemníkovi úřadu a vedoucím odborů k plnění úkolů plynoucích z usnesení zastupitelstva a z usnesení rady města, dále pak odpovídá za objednání a provedení auditu hospodaření obce. Je zastupován místostarostou, kterých může být zvoleno více. Oba spolu podepisují právní předpisy obce, usnesení zastupitelstva a rady obce.

V čele **obecního úřadu** je starosta, dále zde působí místostarosta, tajemník, pokud je tato funkce zřízena, a zaměstnanci obce zařazení k obecnímu úřadu. Rada obce pak může zřídit odbory a oddělení obecního úřadu. Obecní úřad vykonává administrativně organizační činnosti, které souvisejí se samostatnou i přenesenou působností obce. Je výkonným orgánem obce. Ve městech plní funkci obecního úřadu městský úřad, ve statutárních městech magistrát a úřady městských obvodů a částí. Čím je obec větší, tím je organizační struktura úřadu složitější. V rámci samostatné působnosti plní úkoly uložené zastupitelstvem, dále pomáhá výborům a komisím a řídí organizace, které obec zřídila. V rámci přenesené působnosti vykonává státní správu v rozsahu vymezeném zákonem o obcích.

Výbory jsou iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva obce. Zastupitelstvo obce zřizuje vždy finanční a kontrolní výbor, dále pak může být zřízen výbor pro národnostní menšiny. V čele výboru je předseda, vždy člen zastupitelstva. Počet členů je lichý. Členem finančního výboru nesmí být osoba zabezpečující rozpočtové a účetní práce, starosta, místostarosta, ani tajemník. Finanční výbor provádí kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce. Kontrolní výbor kontroluje plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce a kontroluje také dodržování právních předpisů. Mohou být zřízeny také osadní výbory v částech obce, výbor pro národnostní menšiny (pokud se v územním obvodu obce alespoň 10 % občanů hlásí k jiné národnosti) a ostatní výbory.

Komise jsou iniciativními a poradními orgány rady obce. Může jim být starostou svěřen výkon státní správy, potom jsou výkonnými orgány v přenesené působnosti obce na svěřeném úseku činnosti a v této oblasti jsou podřízeny starostovi. Rozhodování orgánů obce se řídí pravidlem většiny.⁷

1.4. Principy financování municipalit

1.4.1. Municipální rozpočet

Municipální rozpočet je decentralizovaný peněžní fond, který je důležitým nástrojem prosazování lokálních zájmů a preferencí místního obyvatelstva, financování potřeb veřejné ekonomiky a realizace koncepce místní územní samosprávy. Z účetního hlediska je bilancí peněžních příjmů a výdajů. Většinou se sestavuje jako běžný a kapitálový.⁸

Veřejný rozpočet je současně peněžním fondem, bilancí, finančním plánem a nástrojem veřejné politiky. Jako peněžní fond je vytvářen, rozdělován a používán na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Na základě vztahu mezi příjmy a výdaji pak veřejný rozpočet může být vyrovnaný; přebytkový a schodkový.

Veřejný rozpočet se rozpadá na běžnou bilanci a kapitálovou bilanci. Z tohoto hlediska pak je možné dělit rozpočty na běžné a kapitálové. Běžný rozpočet bilancuje běžné, každoročně se opakující příjmy a výdaje, z nichž velký podíl představují

⁷ Peková, J., Pilný, J., Jetmar, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: Aspi, 2005, s. 116.

⁸ Peková, J. Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 63.

mandatorní (zákonné) výdaje. Kapitálový rozpočet pak bilancuje běžně se neopakující, spíše jednorázové příjmy a výdaje. Kapitálovými výdaji jsou financovány zejména investice ve veřejném sektoru. Zatímco u běžného rozpočtu je požadavek na dlouhodobou vyrovnanost (což je významné zejména u rozpočtů územní samosprávy), kapitálový rozpočet nemusí být vyrovnan, lze u něj připustit i deficit v důsledku financování náročných veřejných investic. Financování veřejných investic z návratných zdrojů však v budoucnu zatěžuje rozpočtové hospodaření. Předmětem kritiky je zejména to, že budoucí generace nemají z veřejných investic užitek a přitom v budoucnu budou muset splácet dluh.

V průběhu rozpočtového období často dochází k časovému nesouladu mezi vývojem toku příjmů a výdajů rozpočtu. Pak se během roku využívají krátkodobé návratné finanční prostředky a dočasně volné peněžní prostředky. Pokud rozpočet na konci roku skončí schodkem a nejsou-li k dispozici v kapitálovém rozpočtu rezervy z minulých let, musí být deficit kryt střednědobými či dlouhodobými návratnými finančními prostředky. Deficity veřejných rozpočtů jsou často hlavní součástí veřejného dluhu. Naopak jestliže příjmy rozpočtu převýší výdaje, přebytek rozpočtu slouží k vytváření rezerv, může se použít na splácení minulého dluhu. Cílem hospodaření by měl být cyklicky vyrovnaný rozpočet.

Veřejný rozpočet je též významným finančním plánem, který je sestavován na jedno rozpočtové období, které se v České republice shoduje s kalendářním rokem. Každý rozpočet je toková veličina. Během rozpočtového období postupně přicházejí jednotlivé druhy příjmů na příjmový účet rozpočtu a z výdajového účtu se uhrazují výdaje na jednotlivé potřeby (plánované, neplánované, kapitálové a běžné). Plnění plánovaných příjmů a výdajů ovlivňuje řada faktorů, zejména výkonnost ekonomiky. V praxi je důležitá kontrola plnění rozpočtu, a to jak průběžná, tak následná.⁹

Veřejné výdaje, jejich funkce a členění

Veřejné výdaje představují vztahy rozdělení a užití veřejných rozpočtů a účelových mimorozpočtových fondů v rozpočtové soustavě. Hlavním problémem je především

⁹ Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 107.

stanovení objemu veřejných výdajů, struktura výdajů, nalezení zdrojů financování, efektivnost výdajů a posouzení důsledků veřejných výdajů.

Veřejné výdaje plní tyto **funkce** :

- *alokační* - k financování alokační netržní činnosti, tzn. zabezpečování veřejných statků pro obyvatelstvo;
- *redistribuční* - zmírňování nerovností mezi ekonomickými subjekty;
- *stabilizační* - financování stabilizační a regulační netržní činnosti subjektů veřejného sektoru.

Výdaje municipálního rozpočtu je možné členit podle různých **hledisek** :

- časové hledisko či ekonomické hledisko¹⁰:
 - a) *běžné výdaje*, ze kterých se financují běžné, každoročně se opakující potřeby v rozpočtovém období; podstatná část těchto výdajů má charakter tzv. nárokovaných mandatorních výdajů, které je nutné zabezpečit, protože jsou podloženy zákonnými normami;
 - b) *kapitálové výdaje*, sloužící k financování dlouhodobých, zejména investičních potřeb, které přesahují jedno rozpočtové období; bývají jednorázové a jsou vynakládány na financování konkrétních investic, na splácení investičního úvěru nebo na splácení půjček z emise cenných papírů;
- hledisko návratnosti:
 - a) *nenávratné výdaje*, které tvoří rozhodující část výdajů peněžních fondů a mají charakter nenávratnosti a neekvivalence;
 - b) *návratné výdaje*, zpravidla návratné půjčky nebo výdaje související s finančním investováním, např. nákup státních dluhopisů;
- hledisko účelu - toto funkční členění výdajů vychází z kritéria na co, do jakých oblastí veřejné ekonomiky a na jaké veřejné statky municipality vynakládají finanční zdroje z jejich rozpočtu (na školství, na zdravotnictví, na obranu, na bydlení atd.);
- hledisko: z jakého peněžního fondu v rozpočtové soustavě jsou vynakládány¹¹:

¹⁰ Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 121.

- a) *výdaje veřejných rozpočtů*, které jsou objemově největší a z nichž nejvýznamnější jsou výdaje státního rozpočtu;
 - b) *výdaje mimorozpočtových fondů*;
- makroekonomické hledisko:
- a) *vládní výdaje na nákup zboží a služeb*;
 - b) *peněžní transfery*, poskytované různým subjektům mimo rozpočtovou soustavu, zejména obyvatelstvu;
- hledisko funkce veřejných financí¹²:
- a) *alokační výdaje*;
 - b) *redistribuční výdaje*;
 - c) *stabilizační výdaje*;
- hledisko vládních úrovní:
- a) *výdaje státního rozpočtu a státních účelových fondů*;
 - b) *výdaje rozpočtů územní samosprávy a mimorozpočtových fondů územní samosprávy*
 - krajů;
 - obcí;
- hledisko rozpočtového plánování¹³:
- a) *plánované* - největší objem tvoří mandatorní výdaje, podložené zákonnou úpravou, proto je velmi obtížné snižovat jejich výši;
 - b) *neplánované*;
 - nahodilé výdaje, např. na odstranění následků živelných pohrom;
 - sankční výdaje, např. pokuty;
 - díky těmto neplánovaným výdajům je v každém rozpočtu nutné vytvářet rezervy pro krytí těchto neplánovaných potřeb;
- hledisko infrastruktury¹⁴:

¹¹ Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 122

¹² Peková, J. Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 216.

¹³ Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 125 – 126.

¹⁴ Peková, J. Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 219.

- a) *na ekonomickou infrastrukturu*, především výdaje určené na výrobní účely, tj. zejména pro podniky zabezpečující služby, dále výdaje na komunikace, vodovody, kanalizace, výdaje ekologické povahy, atd.; patří sem však i dotace a půjčky na podporu soukromého sektoru, na zvýšení zaměstnanosti;
 - b) *výdaje na sociální infrastrukturu* – na vzdělání, péči o zdraví, na provoz sociálních zařízení atd.;
- hledisko rozpočtové klasifikace:
- a) *organizační*;
 - b) *odvětvové*;
 - c) *druhové*.

Veřejné příjmy, jejich funkce a členění

Veřejné příjmy jsou zdrojem krytí veřejných výdajů. Veřejné příjmy jsou v souvislosti s požadavkem na dlouhodobou vyrovnanost veřejného rozpočtu rozpočtovým omezením. Je žádoucí, aby byly příjmy dostatečně výnosné, závislé na aktivitě municipality, aby byly územně rozloženy co nejrovnoměrněji, aby byly předem naplánovatelné a administrativně nepřilíš náročné.

Podobně jako veřejné výdaje i veřejné příjmy plní **funkce**¹⁵:

- rozpočtovou, tedy zabezpečit dostatečné množství finančních prostředků na financování výdajů;
- redistribuční;
- stabilizační.

Příjmy členíme dle následujících **hledisek**:

- hledisko návratnosti¹⁶:
 - a) *návratné příjmy*, které souvisí s pojetím rozpočtu jako účetní bilance, kterou je v případě potřeby nutné vyrovnat návratnými finančními prostředky; využívání návratných finančních prostředků je spojeno s

¹⁵ Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 151.

¹⁶ Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 155 – 153.

dluhovou službou, kdy je nutné splatit nejen jistinu, ale i úrok, který zatěžuje běžné výdaje;

- b) *nenávratné příjmy*, typickými jsou daně, dávky, poplatky, příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku;

➤ hledisko: jaké vládní úrovni plynou veřejné příjmy¹⁷:

- a) *státní*, které plynou do státního rozpočtu nebo do státních mimorozpočtových účelových fondů;

- b) *územní samosprávy*, které plynou do rozpočtů jednotlivých stupňů územní samosprávy;

➤ hledisko časové:

- a) *běžné příjmy*, které se každoročně opakují a jsou určeny k financování běžných a opakujících se výdajů na veřejné statky; běžné příjmy se člení podle¹⁸:

- **původu;**

- vlastní a svěřené, které vyplývají z daňového určení a z hospodaření municipalit;
- z přerozdělovacích procesů, tedy transfery z centrálního rozpočtu;

- **charakteru;**

- daňové - vyplývají z daní, vybraných v určitém státě a podle daňového určení se přidělují jednotlivým rozpočtům;
 - vlastní municipální daně;
 - svěřené daně, jejichž celý výnos plyne do určitého rozpočtu;
 - sdílené daně, jejichž výnos se rozděluje zákonem stanoveným způsobem mezi rozpočty na jednotlivých vládních úrovních;
- přírážky k celostátním daním;

¹⁷ Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 157.

¹⁸ Peková, J. Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 90.

- nedaňové , do kterých patří zejména:
 - vlastní nedaňové příjmy: z majetku a podnikání municipalit; uživatelské poplatky; správní municipální poplatky;
 - transfery - nenávratné (dotace, dary) a návratné (krátkodobé překlenovací úvěry);
- b) *kapitálové příjmy*, mající dlouhodobý charakter, zajišťující finanční krytí zejména investičních potřeb. Můžeme je členit na:
 - **vlastní**: z prodeje majetku a z přebytku běžného rozpočtu;
 - **cizí**;
 a
 - **nenávratné**: z vyššího rozpočtu nebo od jiných subjektů;
 - **návratné**: úvěrového charakteru, půjčky, emise cenných papírů.

1.4.2. Principy municipálního finančního systému

Mezi **principy finančního systému** municipalit patří¹⁹:

- konzistence municipálního systému s veřejnými financemi a obecnými cíly fiskální politiky;
- municipální autonomie a finanční soběstačnost;
- průhlednost (transparentnost);
- stabilita;
- účinnost finančního systému;
- administrativní nenáročnost municipálního systému.

Komplexně by municipální finanční systém měl optimálně využívat jednotlivé funkce veřejných financí a napomáhat k efektivnímu využití finančních zdrojů ve veřejných rozpočtech. Zajištění maximální efektivnosti, při využívání omezených rozpočtových zdrojů a zajištění maximální alokační efektivnosti výdajů, je úkolem finančního managementu organizace veřejného (i soukromého) sektoru. Management municipality má však poměrně svázané ruce v oblasti rozhodování díky přísně účelovému

¹⁹ Peková, J. Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 59 – 60.

rozdělování dostupných finančních zdrojů a detailní kontrole ze strany státu a vyšších územně samosprávných celků.

Základem **finančního managementu** by mělo být zkvalitňování rozpočtového plánování, rozpočtové kontroly a vnitřního kontrolního systému. Management by se měl zaměřit na optimální volbu způsobu zabezpečování veřejných statků, protože alokační výdaje na tuto činnost tvoří velkou část výdajů municipalit.

1.5. Úvod do problematiky podniků

Vymezení podniku

Podnikání je „soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku“.²⁰

Podnik je souhrnem hmotných, nehmotných a osobních složek podnikání. Zahrnuje movité i nemovité věci, závazky, pohledávky a majetkové hodnoty.

Dle jiné definice je podnik plánovitě organizovaná hospodářská jednotka, v níž se zhotovují a prodávají věcné statky a služby. Jestliže podnik chápeme jako kombinaci výrobních faktorů, jímž jeho vlastníci hodlají dosáhnout určitých cílů, pak jsou předmětem podnikového hospodaření všechna rozhodnutí o využití prostředků, jimiž se mají tyto cíle optimálně realizovat.

Podniky můžeme charakterizovat těmito **znaky**:

- *právní samostatnost* - právní subjektivita, tj. způsobilost k právům a povinnostem a právo jednat svým jménem v právních vztazích;
- *hospodářská (ekonomická) samostatnost* - podnik zcela samostatně hospodaří, to znamená, že ze svých výnosů uhrazuje své náklady a dosahuje zisku; samostatně rozhoduje o použití svých zdrojů a o předmětu své činnosti a vystupuje na trhu jako samostatný subjekt.

Činnost podniků a podnikatelů se řídí mnoha zákony, z nichž nejdůležitější jsou zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 455/1991, o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů. Dalšími právními

²⁰ Zákon č. 531/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. § 2, odst. 1.

předpisy jsou předpisy občanského práva, předpisy upravující konkurs a vyrovnání a další. V právních předpisech je upraveno např. postavení podniků a podnikatelů vůči třetím osobám, vůči státu, vůči dlužníkům či věřitelům. Upravují těž právní formy podnikání.

Členění podniků

Podniky můžeme členit podle různých **hledisek**:

- podle sektoru - podniky veřejného či soukromého sektoru, nebo v primárním, sekundárním či terciálním sektoru. Nejčastěji však podniky členíme do třech sektorů, kterými jsou²¹:
 - a) *zemědělství*;
 - b) *průmysl*;
 - c) *služby*.
- podle druhu výkonů:
 - a) *podniky produkující hmotné výkony* - hlavně průmyslové a řemeslné podniky;
 - b) *podniky poskytující služby* - obchodní podniky, bankovní podniky, dopravní, pojišťovací a ostatní podniky služeb (např. hotely, auditorské společnosti);
- podle převládajícího výrobního faktoru:
 - a) *pracovně intenzivní podniky* - jejich hlavním znakem je především vysoký podíl mzdových nákladů na celkových nákladech výroby;
 - b) *investičně náročné podniky* - vyznačují se vysokým stavem investičního majetku, který váže velký kapitál, takže hlavními nákladovými položkami jsou odpisy a úroky, zatímco náklady na suroviny a mzdové náklady mají menší váhu;
 - c) *materiálově intenzivní podniky* - zvláště vysoký je podíl surovinových nákladů;
- podle velikosti podniku v České republice členíme podniky na:
 - a) *malé* (do 100 zaměstnanců);

²¹ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 77.

- b) *střední* (nad 100 zaměstnanců do 500 zaměstnanců);
 - c) *velké* (nad 500 zaměstnanců);
- V Evropské unii se používá následující členění podle *velikosti*²²:
- a) *mikropodniky* (1 - 9 zaměstnanců);
 - b) *malé podniky* (10 - 99 zaměstnanců);
 - c) *střední podniky* (100 - 499 zaměstnanců);
 - d) *velké podniky* (více než 500 zaměstnanců);
- podle *právní formy* - toto hledisko má např. význam pro určování kapitálového rizika (omezené či neomezené ručení), možnost financování, daňové zatížení, povinnost procházet auditem a publikovat některé skutečnosti²³:
- a) *podnik jednotlivce* (fyzické osoby) – vlastněný jednou osobou, tuto právní formu podnikání upravuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (Živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů;
 - b) *obchodní společnosti* (upravuje zákon č. 531/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů);
 - c) *státní (veřejné) podniky*, tedy organizace, které jsou buď zcela ve vlastnictví státu nebo územně správních celků, nebo v tzv. smíšeném vlastnictvím, kdy část podniku patří soukromým vlastníkům;
 - d) *družstva*, která jsou obvykle charakterizována jako organizace vlastněné a provozované společenstvím osob, jejímž cílem není vytvářet zisk, ale dávat užitek svým členům.

Obchodní společnosti

Obchodní společnost je právnickou osobou, kterou tvoří uzavřené společenství osob, v němž je provozována podnikatelská činnost na společná rizika společníků.

Z hlediska **postavení společníků** máme společnosti:

- *osobní*, kde výši vkladu nepředepisuje zákon, není zde povinný vklad společníků, společníci však ručí za závazky společnosti neomezeně, vnitřní struktura

²² Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 78

²³ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 69 – 75.

- společnosti není regulována zákonem a lze ji založit jen k podnikatelským účelům; příkladem je veřejná obchodní společnost (v. o. s.) a komanditní společnost (k. s.);
- *kapitálové*, kde je zákonem určena výše vkladu, povinnost vytvoření základního kapitálu, společníci ručí za závazky společnosti svým majetkem pouze do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku, vnitřní struktura společnosti je dána zákonem; kapitálovou společnost je možno založit i k jiným než podnikatelským účelům; příkladem je společnost s ručením omezeným (s. r. o.) a akciová společnost (a. s.).

Družstva

Družstvo je právnickou osobou podnikající podle zákona č. 531/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Je to společenství neuzavřeného počtu osob založené k podnikatelským i jiným důvodům. Základní kapitál tvoří souhrn členských vkladů, minimálně však činí Kč 50 000,--. Členové družstva neručí za závazky svým majetkem. Povinné orgány družstva jsou členská schůze, představenstvo a kontrolní komise.²⁴

1.6. Principy financování podniků

1.6.1. Podnikové cíle a funkce podniku

Podnikové cíle

Podniky existují proto, aby vyráběly a distribuovaly výrobky, poskytovaly služby zákazníkům a „sloužily“ všem ostatním, kteří jsou s vývojem podniku spjatí.²⁵ Takto vymezený účel existence podniku je základem společenského poslání podniku, které by nemělo být zastíněno ziskovou orientací. Maximalizace zisku podniku byla původně považována za primární cíl firmy.

Každý podnik, respektive jeho management, musí sledovat celou řadu cílů. Řada z nich je rozpracována do cílů dílčích a tak cíle v podniku vytvářejí celou soustavu, která

²⁴ Zákon č. 531/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Hlava II, díl I, § 221 – 223, díl III, § 237.

²⁵ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 52.

má podobu určité hierarchické pyramidy, kde na vrcholu je primární cíl, který je konkretizován v podřazených cílech, v podnicích organizovaných podle funkcí do cílů funkčních oblastí, případně v podnicích organizovaných podle výrobních divizí na cíle divizí a ty jsou dovedeny až na jednotlivá oddělení.

Existuje celá řada kritérií, podle kterých je možné podnikové cíle třídit, klasifikovat. Klasifikací cílů se zabývá podrobně Synek²⁶. Podle něj jsou hlavními kritérii třídění: pořadí jejich **významu**; **velikost** cíle; **časové hledisko**; **vztah** mezi cíli; **obsah** cíle.

Podle **významu** můžeme členit cíle na:

- *vrcholové* (primární), za které je obvykle odpovědné vedení podniku a zpravidla je za vrcholový cíl podniku považována *maximalizace tržní hodnoty podniku* a v případě akciové společnosti pak *maximalizace tržní ceny akcií*;
- *mezicíle*, které jsou prostředkem dosažení primárního cíle;
- *podřazené* (dílčí), které jsou prostředkem dosažení mezicílů a příkladem může být zvýšení obrátu prodejem nového výrobku nebo proniknutím na nové trhy, provedení reengineeringu, finanční restrukturalizace atd.

Podle kritéria **velikosti (rozsahu)** cíle rozlišujeme:

- cíle *neomezené*, kdy cílem je dosažení hodnoty maximální;
- *omezené*, kdy cílem je dosažení hodnoty předem dané;

nebo z jiného pohledu cíle:

- *maximalistické*;
- *minimalistické*.

Podle **časového hlediska** se cíle člení na:

- *krátkodobé*, které jsou operativní, jsou nástrojem dosahování cílů středně a dlouhodobých a za jejich plnění je odpovědná i nižší úroveň podnikového managementu;
- *střednědobé*;
- *dlouhodobé*, které vyplývají z podnikové strategie a za jejich dosažení jsou odpovědní vrcholoví manažeři.

²⁶ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 61 - 62.

Podle **vztahů mezi cíli** pak Synek²⁷ rozlišuje cíle:

- *komplementární*, kdy dosahování jednoho cíle vede k dosažení druhého, např. snížení nákladů ↔ zvýšení zisku;
- *konkurenční*, kdy vyšší plnění jednoho cíle vede k nižšímu naplnění druhého, např. intenzivní reklama zvyšuje náklady;
- *protikladné*, to jsou cíle, které se vzájemně vylučují;
- *indiferentní*, kdy plnění jednoho nemá vliv na plnění ostatních cílů.

Podle **obsahu** lze cíle členit na:

- *ekonomické*, které dále členíme na:
 - a) *výkonové* (jako např. obrat, podíl na trhu, objem výroby, výrobní kapacita, úroveň zásob ...);
 - b) *finanční* (celkový kapitál, vlastní kapitál, cizí kapitál, likvidita, výše pohledávek ...);
 - c) *výsledkové* (výnosy, náklady, zisk, cash flow, rentabilita ...);
- *technické* (inovace, nové technologie, vývoj nových výrobků ...);
- *sociální* (vytváření pracovních příležitostí, ochrana životního prostředí, sponzoring, vzdělávání pracovníků,...).

Podnik, stejně tak jako organizace veřejného sektoru (v našem případě municipalita), sleduje nikoli jeden, ale celou řadu cílů najednou. To, jaké cíle hrají primární úlohu, je právě to místo, kde se mohou tyto dvě instituce značně lišit. Hlavní rozdíly, nejen ve stanovených cílech, budou předmětem čtvrté kapitoly této diplomové práce.

Na základě uvedené klasifikace lze shrnout **hlavní cíle**, které podnik sleduje. Mohou jimi být:

- maximalizace tržní hodnoty podniku jako vrcholový, komplexní cíl;
- finanční stabilita podniku;
- podíl na trhu;
- inovace;
- mzdové a sociální zajištění pracovníků, zvyšování jejich kvalifikace, pracovní prostředí, stimulace pracovníků;
- plnění norem, standardů a ochrana životního prostředí.

²⁷ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 62.

Funkce podniku

K naplňování podnikových cílů dochází prostřednictvím podnikových činností. Činnosti podniku můžeme označit jako funkce podniku. Charakter činností závisí na charakteru podniku (výrobní či poskytující služby), dále na sektoru, ve kterém působí, na velikosti podniku a na jeho právní formě. Základní funkcí podniku je přeměnit vstupy na výstupy. Synek²⁸ člení funkce na primární a podpůrné. Mezi **primární funkce** patří:

- prodejní, resp. odbytová;
- zásobovací;
- výrobní;

a mezi **podpůrné**, někdy označované jako průřezové patří:

- personální;
- investiční;
- finanční;
- vědeckotechnická;
- správní, resp. všeobecná administrativa.

1.6.2. Financování podniku

Pojem financování můžeme vysvětlit jako opatření, vedoucí ke změnám ve výši, složení a skladbě finančních zdrojů podniku nebo jako opatření k zajištění vlastního nebo cizího kapitálu (cizí je tuzemský nebo zahraniční).

Rozlišujeme několik druhů financování podniku²⁹, záleží na hledisku. Podle **pravidelnosti financování** rozdělujeme:

- financování *běžné* – zajištění běžného provozu podniku (např. nákup materiálu, paliva, energie, výplaty mezd, úhrada nájemného, přepravného, platba daní a poplatků, splácení krátkodobých závazků, vyplácení dividend a úhradu jiných výdajů);
- financování *mimořádné*:

²⁸ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 63 - 64.

²⁹ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 235 - 236.

- a) *při zakládání podniku* - pořízení pozemků, budov, strojů, zásob, materiálu a počáteční mzdy a platy;
- b) *při rozšiřování podniku a jeho aktivit* - alokace volných fondů do věcných a finančních investic, tj. nákup dalšího výrobního zařízení aj. věcných aktiv, nákup akcií cizích podniků, státních a podnikových obligací, finanční účasti aj.;
- c) financování *při spojování nebo sanaci podniku*;
- d) financování *při likvidaci podniku*.

Podle **vlastnictví** rozeznáváme:

- financování *vlastním kapitálem* (emisí akcií, peněžními a věcnými vklady majitelů);
- financování *cizím kapitálem* (bankovním úvěrem, obligacemi, zálohami odběratelů);
- *samofinancování* (použití zisku, odpisů, další vnitřní zdroje, např. použití rezerv).

Dalším hlediskem je třídění **dle původu kapitálu**, kdy rozlišujeme:

- *vnitřní* (interní) financování, ve kterém je zdrojem kapitálu podniková hospodářská činnost;
- *vnější* (externí) financování, při kterém kapitál přichází z prostředí mimo podnik, mohou to být vklady zakladatelů, spoluvlastníků nebo vlastníků (pak se jedná o financování z vlastních zdrojů) a nebo se jedná o úvěry a obligace všeho druhu (pak hovoříme o financování z cizích zdrojů); příkladem nových forem vnějšího financování může být leasing (finanční a operační), factoring (odkup pohledávek), zerobondy (půjčky s nulovým kupónem) a různé finanční deriváty typu opce, futures a swaps.

2. Klasifikace, charakteristika a zhodnocení podnikových finančních zdrojů

2.1. Finanční zdroje podniku

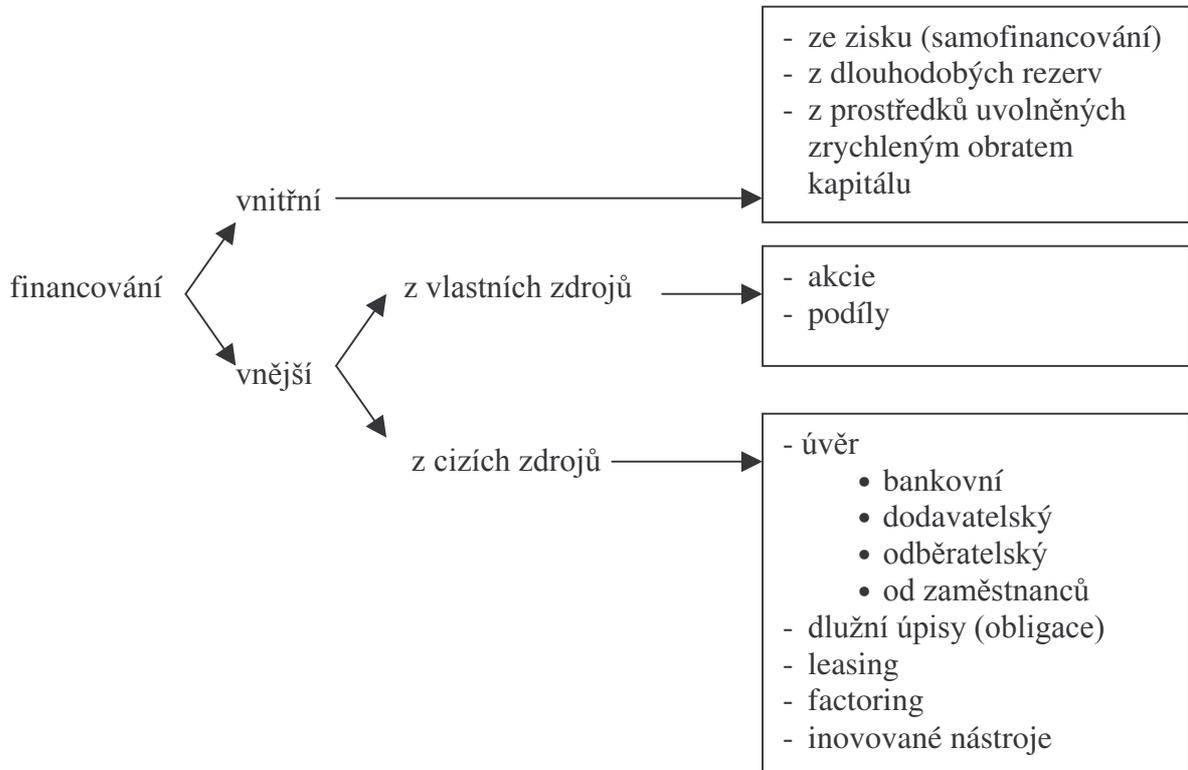
Jak již bylo zmíněno na konci předchozí kapitoly, rozlišujeme několik druhů financování podniku, respektive několik druhů členění finančních zdrojů podniku.

Bylo uvedeno **hledisko vlastnictví**, podle kterého rozlišujeme *vlastní a cizí* finanční zdroje, dále hledisko **původu kapitálu**, podle kterého jsou zdroje financování členěny na *interní a externí* a v neposlední řadě je to hledisko **doby splatnosti**, pak se rozlišují v podniku zdroje *krátkodobé* (se splatností do 1 roku) a *dlouhodobé* (se splatností delší než jeden rok) a případně i *střednědobé* zdroje (se splatností do 5 let).

V rámci finančního rozhodování podnik naráží na celou řadu rozhodovacích problémů. Finanční rozhodování zahrnuje výběr, získávání a rozdělování finančních zdrojů při současném sledování cílů podniku. Finanční management řeší problém zda vybrat dlouhodobý či krátkodobý zdroj, zda financovat vlastním zdrojem či dluhem. Z podnikové praxe i z výsledků šetření³⁰ je patrné, že existují tendence upřednostňovat interní před externím zdrojem financování. Dominantní roli zde hrají zejména odpisy. V případě nutnosti volby externího zdroje pak v žebříčku vede bankovní úvěr; poté leasing; podnikové dluhopisy; emise akcií a na pátém místě je rizikový kapitál.

³⁰ Pavelková, D. Faktory ovlivňující výběr zdrojů financování podniku. Sborník z mezinárodní konference „Ekonomika firem 1998“ – II. díl; Bardejovské Kúpele 5. - 6. 5. 1998. 1998, s. 405 – 406.

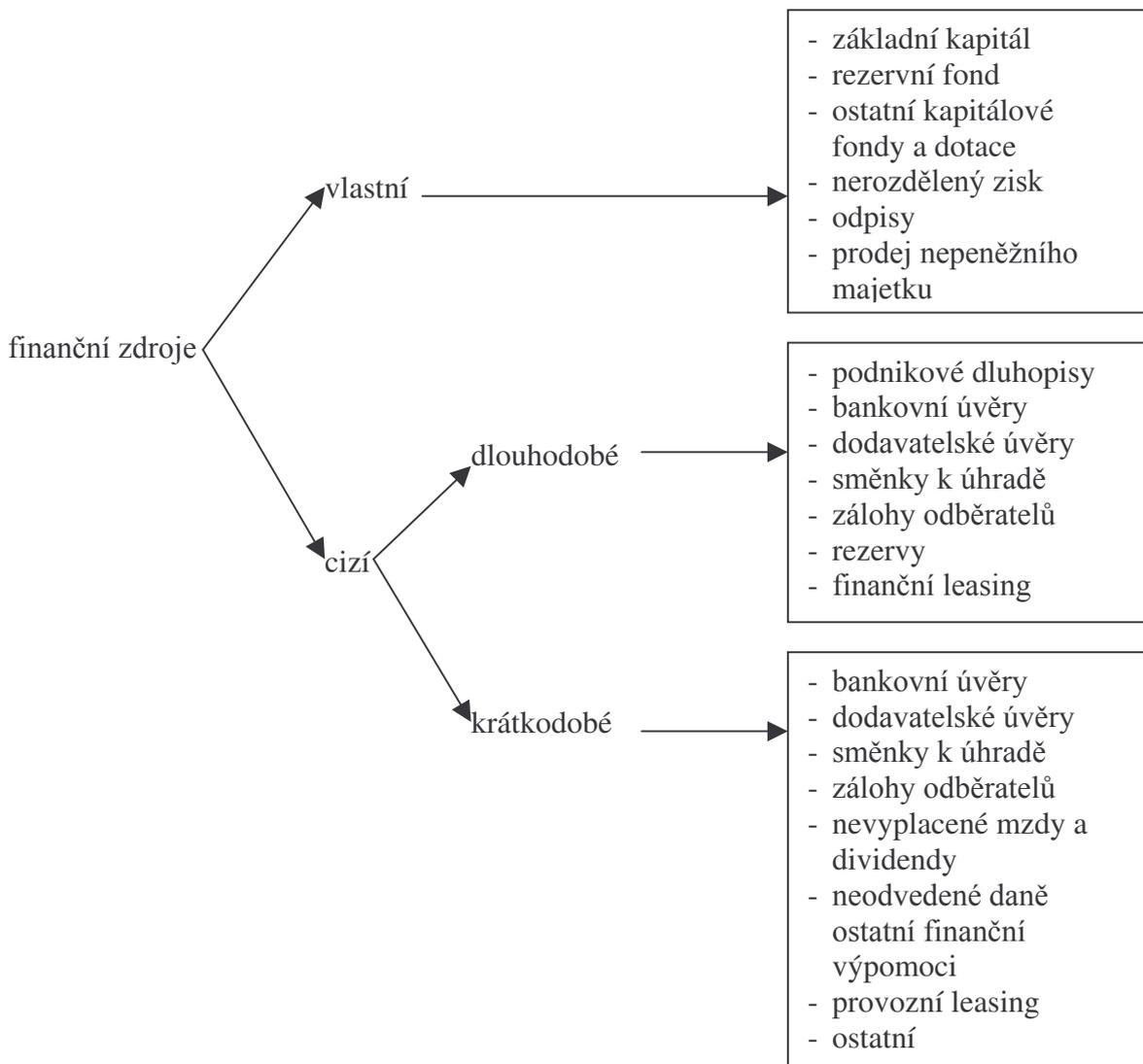
Obrázek 1 představuje druhy financování v podniku.

Obrázek 1: Přehled druhů financování podniku³¹

³¹ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 236.

Obrázek 2 představuje taktéž přehled finančních zdrojů, ovšem pouze u akciových společností.

Obrázek 2: Zdroje financování akciových společností³²

Synek³³ člení zdroje také na vlastní a cizí přičemž do **vlastních zdrojů** zařazuje:

- odpisy;
- zisk;
- výnosy z prodeje a z likvidace hmotného majetku a zásob;

³² Tetřevová, L. Podnikové obligace – perspektivní zdroj financování v českém průmyslu. Disertační práce. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999, s. 24.

³³ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 253.

- nově vydané akcie;

a mezi **cizí zdroje** zařazuje:

- investiční úvěr (půjčka) banky;
- vydané a prodané obligace;
- splátkový prodej;
- leasing.

Naopak Wöhe³⁴ rozlišuje tyto **cizí zdroje** financování:

- dlouhodobé (obligace, dlužní úpisy, zástavní listy ...);
- leasing (operační, finanční);
- krátkodobé (dodavatelský, kontokorentní, směnečný, lombardní, záruční, rambousní úvěr, faktoring, forfaiting);
- inovované (půjčky s nulovým kupónem, proměnlivě úročené půjčky ...).

2.2. Financování investičních aktivit podniků

Financování investic podniku se obvykle rozumí financování prvotního pořízení, obnovy a rozšíření různých forem investičního majetku. Často je financování investic nazýváno dlouhodobým financováním. Důvodem je skutečnost, že přeměna investičního majetku na peněžní formu trvá déle, než u běžného majetku a peněžní prostředky jsou vázány v investičním majetku po delší dobu.³⁵

Financování dlouhodobého majetku by mělo probíhat právě z dlouhodobých zdrojů. Respektováním této zásady se podnik vyhne mnohým finančním obtížím, které by mohly nastat právě při užití krátkodobých zdrojů pro pořízení investic. V tom případě by podnik např. musel během doby životnosti majetku několikrát žádat o půjčku či emitovat nové obligace.

Podle Valacha³⁶ by financování investic mělo sledovat **tři základní cíle**:

- zajistit ekonomicky zdůvodněnou rozpočtovou výši kapitálu na podnikem předpokládané investice, splňující požadovanou míru výnosnosti;

³⁴ Wöhe, G. Úvod do podnikového hospodářství. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 492 - 517.

³⁵ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 246.

³⁶ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 36.

- dosáhnout co nejnižších průměrných nákladů kapitálu na požadované investice;
- nenarušit či neohrozit finanční stabilitu (podstatně nezvýšit finanční riziko firmy).

Následující část práce se věnuje jednotlivým zdrojům financování investičních aktivit v členění na vlastní a cizí zdroje.

2.2.1. Vlastní zdroje financování

Vlastní zdroje financování jsou širším pojmem než zdroje interní a proto nemůžeme tyto dva pojmy zaměňovat. Vlastní zdroje zahrnují zdroje interní, které vznikají na základě vnitřní činnosti podniku a tu část externích zdrojů, které vznikají jako vklady vlastníků.

Kmenové akcie

Kmenové (obyčejné) akcie představují dlouhodobý, hromadný, majetkový cenný papír s pohyblivým výnosem. Jsou emitovány akciovými společnostmi za účelem získání finančních zdrojů na financování své činnosti. Jsou součástí vlastního kapitálu, jsou tedy vlastním zdrojem financování. Z hlediska původu kapitálu je zařazujeme mezi externí zdroj financování. Představují permanentní formu financování investic, protože nejsou splatné (na rozdíl od prioritních akcií nebo různých forem dluhů).

Vlastnictví kmenové akcie zakládá svému majiteli různá práva. Mezi majetková práva patří právo podílet se na zisku společnosti ve formě dividend (nemá však zaručenu výši dividendy), dále právo na podíl na likvidačním zůstatku a právo s akcií volně nakládat. Majitel kmenové akcie má rovněž předkupní právo na nové akcie. Mezi společenská práva patří právo majitele účastnit se hlasování na valné hromadě, právo být volen do orgánu společnosti a podílet se na řízení společnosti.

Literatura³⁷ uvádí následující výhody a nevýhody financování prostřednictvím kmenových akcií. **Výhodou** kmenových akcií jsou zejména tyto skutečnosti:

- neexistují pevné závazky na úhradu dividend;
- nemají pevné datum splatnosti a nevyžadují stálé platby majitelům akcií ve formě úroku;

³⁷ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 58.

- financování pomocí kmenových akcií je méně riskantní než pomocí prioritních akcií či dluhů, zejména díky tomu, že financování tímto typem cenného papíru dovoluje firmě větší stupeň flexibility ve finančních plánech;
- financování pomocí kmenových akcií snižuje průměrné náklady kapitálu, výhodné je zejména u podniků, v jejichž kapitálové struktuře je vyšší než optimální úroveň dluhů;
- jsou obvykle snáze prodejné než prioritní akcie nebo obligace, protože jejich výnosnost je obvykle vyšší.

Za **nevýhody** financování pomocí kmenových akcií pak lze považovat:

- z hlediska investora je u kmenových akcií větší rizikovost než u obligací či prioritních akcií, větší riziko je pak důvodem požadavku vyšší výnosnosti, což firmě zvyšuje náklady na získání kmenového kapitálu;
- dividendy nejsou odčitatelnou položkou pro účely zdanění a v důsledku toho jsou náklady na získání kmenového kapitálu opět vyšší;
- emisní náklady, spojené s veřejným upisováním akcií, jsou relativně vysoké;
- často dochází k počátečnímu rozředění výnosů na 1 akcii, zejména tehdy, když aktiva, získaná financováním pomocí kmenových akcií, nepřinášejí okamžitě odpovídající výnosy, na druhé straně může docházet i k opačnému efektu, přináší-li nový majetek vyšší výnosy než stávající;
- emise těchto akcií rozšiřuje hlasovací právo na další akcionáře, a tím i možnost širší kontroly managementu podniku.

Prioritní akcie

Prioritní akcie jsou stejně jako kmenové akcie dlouhodobým, hromadným, majetkovým cenným papírem s fixním výnosem, představují součást vlastního kapitálu, jsou externím zdrojem financování, avšak vykazují celou řadu odlišností. Stejně jako obligace zajišťují majiteli obvykle nárok na pevný příjem, nikoli ve formě úroku, ale ve formě stálých dividend. Podobně jako kmenové akcie nejsou většinou splatné.

Název prioritní je odvozen od skutečnosti, že mají prioritu před kmenovými akciemi při výplatě dividend či při uplatňování nároku na likvidační podíl. Výsadní právo, obvykle v podobě přednostní dividendy, ale většinou znamená omezení hlasovacího práva.

Mezi specifické rysy prioritních akcií patří to, že jejich tržní ceny jsou často stejné, jako nominální uvedené na akciích a to zejména z důvodu menšího zájmu o jejich nákup. Dalším specifickým rysem je pohyblivost dividendových výnosů prioritních akcií v závislosti na úrokové míře kapitálového trhu. Většina prioritních akcií umožňuje kumulaci dividend, což znamená, že při neschopnosti podniku vyplácet prioritní dividendy nárok na jejich výplatu nezaniká, ale kumuluje se. Při emisi může být stanoveno právo na budoucí konverzi na kmenové akcie, nebo právo emitenta odkoupit tyto akcie za předem stanovenou prioritní cenu akcie od jejího vlastníka.³⁸

Financování pomocí prioritních akcií je spojeno s celou řadou výhod a nevýhod.³⁹ Mezi **výhody** financování pomocí prioritních akcií patří především:

- relativní stabilita dividend z prioritních akcií při růstu zisku;
- růst kapitálu, zpravidla bez omezení vlivu majitelů kmenových akcií;
- neuskutečnění výplaty dividend z prioritních akcií má méně vážné důsledky než neuskutečnění výplaty úroků z dlouhodobých dluhů;
- jsou zde nižší nároky na výplatu dividend než u kmenových akcií;

a mezi **nevýhody** patří:

- dividendy nejsou odčitatelnou položkou pro účely zdanění, prioritní kapitál se pak stává dražším než dluh;
- při poklesu zisku musí emitent uhradit dohodnutou, relativně stabilní dividendu.

Nerozdělený zisk

Nerozdělený zisk řadíme mezi dlouhodobý, vlastní a interní zdroj financování investic. V rámci interních zdrojů je hned po odpisech kvantitativně nejvýznamnějším zdrojem. Představuje tu část zisku po zdanění, která není použita na výplatu dividend nebo na tvorbu fondů ze zisku, proto se také někdy používá termín zadržený zisk. Nerozdělený zisk je residuální položkou procesu rozdělování zisku. Nerozdělený zisk členíme na nerozdělený zisk běžného roku a nerozdělený zisk minulých let.⁴⁰

³⁸ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 59.

³⁹ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 59 - 60.

⁴⁰ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 48.

Pokud se budeme zabývat náklady či cenou tohoto zdroje financování pro podnik, setkáváme se s názorem, že se jedná o jeden z nejlevnějších zdrojů financování. Někteří ekonomové předpokládají, že nerozdělený zisk má podnik zdarma, že s jeho získáním nejsou spojeny žádné náklady. Vezmeme-li však v úvahu teorii nákladů příležitosti, dojdeme k závěru, že tento předpoklad je chybný.

O velikosti nerozděleného zisku rozhodují akcionáři na valné hromadě. Nerozdělený zisk mohl být také použit, na základě rozhodnutí akcionářů, na výplatu dividend. Jestliže byl použit na reinvestování, akcionáři se vzdali výplaty dividend a možnosti jejich alternativního vložení do jiných cenných papírů, hmotných investic apod. Tyto alternativní investice by jim přinesly určitý očekávaný výnos, který jim přináší jejich současný investiční vklad v akciové společnosti (při zachování stejného rizika). Proto je teoreticky správné počítat s tím, že ani nerozdělený zisk není pro podnik zadarmo. Náklady nerozděleného zisku jsou stejné, jako náklady na získání kmenových akcií firmou.⁴¹

Financování prostřednictvím nerozděleného zisku, odpisů a dalších vnitřních zdrojů se nazývá **samofinancování**, jehož hlavní výhodou je absence emisních a jiných nákladů a nižší finanční riziko. Nevýhodou samofinancování je zejména to, že se jedná o poměrně málo stabilní finanční zdroj a z důvodu nepůsobení úrokového daňového štítu se také jedná o relativně dražší zdroj.

Rezervní fondy

Rezervní fondy jsou součástí vlastního kapitálu podniku. Představují tu část zisku podniku, kterou si podnik ponechává jako ochranu proti různým rizikům. Pokud je podnik nemusí použít na financování předem určených potřeb, mohou být dočasně do určité míry využity jako interní zdroj financování.⁴² Problematiku rezervních fondů v České republice upravuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Podniky většinou tvoří dva druhy rezervních fondů: **povinné** (obligatorní), tvořené na základě zákona, chránící zájmy akcionářů i věřitelů, a **dobrovolné** (fakultativní). Vedle těchto rezervních fondů se můžeme setkat s rezervními fondy, jejichž tvorba plyne ze statutu akciové společnosti, pak se jedná o statutární rezervní fondy. Nejdůležitějším úkolem rezervních fondů je krýt případnou ztrátu z podnikání. Dobrovolné rezervní fondy,

⁴¹ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 259.

⁴² Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 319.

vznikající na základě vlastního rozhodnutí podniku, mají zpravidla přesně vymezený účel použití.⁴³

Rezervní fondy jsou univerzální finanční rezervou, tvořenou převážně ze zisku po zdanění, druhou formou tvorby je snížení základního kapitálu, nebo použití nerozděleného zisku či jiných fondů. Tvorba rezervních fondů je povinná u akciových společností a u společností s ručením omezeným po dosažení zisku. Zákon stanoví minimální výši tvorby rezervního fondu.

Odpisy

Odpisy v podniku vznikají jako důsledek toho, že hmotný i nehmotný investiční majetek funguje v podniku řadu let a nemůže proto být zahrnován do provozních nákladů najednou, ale postupně. Toto postupné a systematické rozvrhování pořizovací ceny investičního majetku do nákladů po dobu jeho životnosti se uskutečňuje právě pomocí odpisů.

Kromě toho, že jsou důležitou nákladovou položkou, plní funkci dlouhodobého, interního, vlastního zdroje financování. Mohou být použity k rozvoji podniku, k obnově opotřebeného majetku nebo k financování zvýšené potřeby oběžného majetku.

Odpisy představují součást provozních nákladů, ale nejsou zároveň peněžním výdajem. Nepředstavují tedy odliv peněžních prostředků z podniku. Odpisy jako nepeněžní náklad nejsou výdajem, jsou naopak součástí celkových brutto příjmů podniku v podobě inkasovaných tržeb. Spolu s inkasovaným ziskem tvoří obvykle dominantní zdroj krytí kapitálových požadavků firem na obnovu či rozšíření fixního majetku.⁴⁴

Odpisy jsou pro podnik v porovnání se ziskem jako zdroj výhodnější, protože nepodléhají zdanění. Na rozdíl od zisku jsou relativně stabilním zdrojem financování, zejména proto, že odpisy nejsou ovlivněny tak velkým množstvím proměnlivých faktorů jako zisk a také proto, že podnik je má k dispozici i v těch případech, kdy nevytvořil žádný zisk a tržby pokrývají pouze úroveň nákladů.⁴⁵

⁴³ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 53.

⁴⁴ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 39.

⁴⁵ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 303.

V České republice se odpisová politika řídí zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů a zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Zdroje získané prodejem majetku podniku

Určitým zdrojem financování se mohou stát i prostředky získané prostřednictvím prodeje nepotřebného majetku. K odprodeji může docházet z důvodu problémů s likviditou, ale také z důvodu nadbytečnosti tohoto majetku. Odprodej majetku však nesmí ohrozit plynulost běžné činnosti podniku.

Někteří ekonomové (např. Valach⁴⁶) se domnívají, že zdroje získané odprodejem majetku vlastně nepředstavují žádný zvláštní zdroj financování investic, protože tržby z prodeje majetku i zůstatková cena prodaného majetku jsou součástí výnosů a nákladů, tudíž ovlivňují provozní i celkový zisk podniku a v důsledku toho i nerozdělený zisk, který byl uveden v rámci vlastních zdrojů dříve.

2.2.2. Cizí zdroje financování

Cizí zdroje dlouhodobého financování jsou pojmem užším než externí zdroje financování, proto tyto dva pojmy nemůžeme ztotožňovat. Cizí zdroje zahrnují veškeré externí zdroje dlouhodobého financování snížené o vklady vlastníků.

Cizí zdroje financování podnik většinou získává dočasně od různých ekonomických subjektů a to za úplatu nebo zdarma a tyto zdroje mají většinou návratný charakter. Jsou to závazky (dluhy), které musí být po uplynutí stanované nebo sjednané doby uhrazeny.⁴⁷

Dluh představuje pravděpodobný budoucí úbytek ekonomického prospěchu, který vyplývá z jeho současného závazku k převodu jeho aktiv nebo k poskytování služeb jiným subjektům, současný závazek je výsledkem operací, k nimž došlo v minulosti.⁴⁸

⁴⁶ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 304.

⁴⁷ Machač, O. a kol. Podniková ekonomika a management, I. díl. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1998, s. 133.

⁴⁸ Doležal, J.; Fireš, B.; Míková, M. Finanční účetnictví. Praha: Grada, 1992, s. 98.

Financování cizím kapitálem má řadu **výhod**, mezi které patří:

- cizí kapitál je obvykle levnější než vlastní, zejména z důvodu tzv. finanční páky (cizí kapitál zvyšuje výnosnost vlastního kapitálu) a daňového efektu (úroky placené z cizího kapitálu jsou nákladem daňově uznatelným, snižují tak daňové zatížení podniku)⁴⁹;
- umožňuje doplnit chybějící potřebné zdroje, podnik tak může rychleji reagovat na měnící se podmínky trhu;
- umožňuje doplnit nedostatečné vlastní zdroje, nezbytné např. při zakládání podniku;
- použitím cizích zdrojů nevznikají poskytovateli žádná práva v přímém řízení podniku.

Nevýhodou užití cizího kapitálu však může být:

- zvyšování zadluženosti podniku a tím dochází ke snižování jeho finanční stability;
- vysoký podíl cizího kapitálu omezuje jednání managementu;
- zvyšují se náklady podniku, zejména úrokové či emisní.

Bankovní úvěry

Bankovní úvěr, též označovaný jako finanční úvěr, je poskytovaný ve formě peněz různými finančními institucemi. Úvěry můžeme členit na **krátkodobé**, se splatností do 1 roku, **střednědobé**, se splatností do 1 – 5 let a **dlouhodobé**, se splatností nad 5 let. Protože předmětem této práce jsou investiční aktivity, které jsou dlouhodobého charakteru, pozornost bude soustředěna na střednědobé a dlouhodobé finanční úvěry.

Dlouhodobý bankovní úvěr mohou podniky získávat nejčastěji v podobě termínované půjčky a hypotečního úvěru.

Termínované půjčky jsou nejčastěji poskytovány na rozšiřování hmotného investičního majetku a proto jsou v praxi obvykle označovány jako investiční úvěry. Další možností využití termínované půjčky je poskytnutí na trvalé rozšíření oběžného majetku, na pořízení nehmotného majetku či na nákup dlouhodobých cenných papírů.

⁴⁹ Synek, M. a kol. Podniková ekonomika. Praha: C. H. Beck, 1999, s. 116.

Termínované půjčky mají specifický charakter, který je možno vyjádřit následujícími **znaky**⁵⁰:

- během doby splatnosti dochází k jejímu postupnému umořování, splátky mají často charakter anuitních splátek;
- úroková sazba je závislá na mnoha faktorech, hlavně na všeobecné úrovni úroků v ekonomice, na velikosti půjčky, na lhůtě splatnosti atd., obecně však převládají pevné úrokové sazby během doby splatnosti, i když u velkých termínových půjček se mohou vyskytnout i pohyblivé úrokové sazby;
- banky obvykle požadují účast podniku na investičních výdajích ve formě interních zdrojů, pouze u vysoce úvěruschopných a finančně zdatných podniků poskytují banky úvěr na příslušný projekt v plné výši;
- termínové půjčky jsou pro svůj vyšší stupeň rizikovosti spojovány s různými zárukami a ochrannými ujednáními, kdy záruka může mít charakter osobního zajištění (ručitel na sebe bere závazek, že splní závazek vůči věřiteli v případě platební neschopnosti dlužníka), či reálného zajištění (kdy dlužník předává bance zástavy – cenné papíry, práva, hmotný i nehmotný majetek, nebo postupuje své pohledávky vůči třetím osobám);
- zvýšit účinnost záruk a zajistit splacení půjčky mají ochranná ujednání, která stanovují, co firmy musí, co nesmí a jaké limity musí dodržovat; týká se to např. předkládání finančních výkazů, prodeje či pronájmu majetku, limitů dalších úvěrů apod.;
- termínované půjčky mohou také obsahovat ujednání, která umožňují bance trvat na okamžitém splacení celé půjčky za určitých podmínek, např. při neplacení úroků a jistiny, neplnění ochranných ujednání atd.

Druhou formou dlouhodobého bankovního úvěru je hypoteční či **hypotekární úvěr**, což je úvěr, který může být podniku poskytnut oproti zástavě nemovitého majetku. Podnik tedy musí být vlastníkem nějaké nemovitost, na kterou je uvalena hypotéka. Hypotekární úvěr je refinancován emisí hypotečních zástavních listů.

V praxi probíhá získání tohoto typu úvěru v následujících krocích⁵¹:

- nabídka nemovitého majetku k zástavě;

⁵⁰ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 359.

⁵¹ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 79.

- zatížení majetku hypotékou, tj. zápisem do veřejné evidence nemovitostí;
- emise hypotečních zástavních listů bankou do určité výše sumy zastaveného majetku;
- předání zástavních listů podniku, který je prodá na kapitálovém trhu a získá tak peněžní prostředky, nebo
- ponechání si zástavních listů bankou, která na kapitálovém trhu investuje sama a poskytne podniku úvěr.

Správou hypotéky je obvykle pověřena banka hypoteční smlouvou, banka provádí vyplácení úroků a nominální hodnoty dluhopisu majitelům zástavních listů.

Získávání hypotekárních úvěrů je v praxi zdlouhavé a složité, zejména z důvodu nutnosti prokazovat vlastnictví nemovitosti a její kvality a z důvodu složitého procesu odhadování ceny nemovitosti. Hypoteční úvěr však může být pro řadu podniků velmi výhodný.

Dodavatelské úvěry

Dodavatelský úvěr je poskytován v podobě dodávek některých druhů fixního majetku, zejména strojů a zařízení. Tyto stroje či investiční celky odběratel splácí postupně, nebo najednou včetně úroků. Většinou jsou poskytovány jen na určitou část aktuální tržní ceny investiční dodávky a jejich splatnost je vázána na ekonomickou životnost zařízení, obvykle je však podstatně kratší.

Z hlediska záruky mají dodavatelské úvěry podobu **podmíněného prodejního kontraktu** (odběratel při koupi uhradí část ceny a na zbytek vydá vlastní směnku, do uhrazení všech splátek je pak vlastníkem dodávky dodavatel) nebo **úvěru na movitou zástavu** (zařízení je ve vlastnictví odběratele, který postupně splácí hodnotu dodávky).⁵²

Směnky k úhradě

Směnka je obchodovatelným cenným papírem, obsahující náležitosti stanovené zákonem č. 191/1950 Sb., zákon směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o bezpodmínečný písemný závazek, v podmínkách tržního hospodářství se využívá jako

⁵² Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 362.

platební a úvěrový nástroj. Je to cenný papír abstraktní, platný bez ohledu na důvod a okolnosti, které vedly k jeho vystavení. Proplacení směnky nesmí být ničím vázáno. Rozlišit lze dva základní typy směnek, a to směnky vlastní a cizí.

K financování investičních aktivit mohou sloužit jen dlouhodobé směnky k úhradě, což jsou směnky přijaté k úhradě za dobu delší než jeden rok, tedy dlouhodobé vydané vlastní směnky a akceptované cizí směnky.

Forfaiting

Forfaiting představuje postoupení (cese) pohledávky formou nakoupení řady platebních instrumentů, obvykle směnek a akreditivů nebo jiných volně převoditelných instrumentů s vyloučením zpětného postihu forfaiterem (odkupujícím). Forfaiting bývá jednou z nejdůležitějších metod financování především mezinárodního obchodu. Hlavní výhoda forfaitingu spočívá v tom, že vývozce se okamžitě dostává k hotovosti a nenesl žádnou odpovědnost, pokud dovozce nezaplatí.

Tradičně forfaiting představuje střednědobou formu financování (tři až pět let) za pevnou sazbu, ale s postupem času se podmínky forfaitingu staly nanejvýš flexibilní. Některé forfaitingové společnosti přijmou směnky se směnečnou dobou až deset let, v jiných případech zase na velmi krátké období 90 dnů. Obvykle jsou přijímány směnky se splatností od 90 dnů do deseti let, podle státu vydání, dovozce a ručitele. Platby jsou obvykle prováděny půlročně za předcházející období, ale většina forfaiterů přijme i platby čtvrtletní, půlroční, roční nebo platbu celkové částky. Období může zahrnovat i pozdržení splácení.

Forfaiting tedy na rozdíl od faktoringu zabezpečuje profinancování pohledávek i s delší lhůtou splatnosti, a to řádově od 90 dnů až do deseti let. Forfaiter (odkupující) si odečte forfaitingový poplatek a diskont (úroky) v dohodnuté sazbě za celé období splatnosti platebních instrumentů od nominální výše kontraktu (pohledávky) a tuto hodnotu promptně vyplatí vývozci. Forfaiter si platební instrumenty ponechává buď do dne jejich splatnosti (jako formu investice), nebo je prodá jinému forfaiterovi, opět s vyloučením zpětného postihu. Držitel platebních instrumentů je potom k datu splatnosti předloží bance, u které jsou splatné.

Nutnou podmínkou odkupu všech platebních instrumentů je to, aby byly zajištěny (avalovány) prvotřídní bankou. **Akceptovatelné platební instrumenty** jsou:

- *směnka vlastní nebo cizí* avalovaná prvotřídním bankovním ústavem;
- *neodvolatelný převoditelný dokumentární akreditiv* vystavený či potvrzený prvotřídním bankovním ústavem;
- *neodvolatelná bezpodmínečná platební záruka* na první vyžádání vystavená prvotřídním bankovním ústavem.

Náklady na forfaiting se skládají z forfaitingového poplatku a diskontu. Forfaitingový poplatek je úhrada nákladů forfaiterovi, spojených s administrativním zpracováním forfaitingového obchodu a odměnou za riziko dlužníka či ručitele. Diskont je potom cena peněz, které jsou klientovi poskytnuty, kde diskontní míra je stanovena na bázi sazeb LIBOR v případě devizového financování a PRIBOR v případě financování v českých korunách, navýšená o rizikovou prémii, která vychází z rizika země obchodu, délky obchodu aj.⁵³

Zálohy od odběratelů

Cizím zdrojem financování mohou být i zálohy od odběratelů, v případě, že jsou přijímány na dobu delší než 1 rok. Dodavateli poskytují pohotové a likvidní prostředky. Užívají se zejména při realizaci investiční výstavby, při výrobě strojů, zařízení atd. Jsou ve své podstatě úvěrem, který poskytuje odběratel (věřitel) dodavateli (dlužníkovi) v penězích a dodavatel ho pak splácí dodávkami.

Rezervy

V této kapitole již byly uvedeny rezervní fondy. Vedle rezervních fondů však existují ještě rezervy, které jsou na rozdíl od rezervních fondů v bilancích zahrnovány pod cizí kapitál (případně pod ostatní kapitál). Představují tedy cizí, interní zdroj financování. Od rezervních fondů se liší způsobem své tvorby (obvykle jsou zahrnovány do nákladů podniku) a užší účelovostí možného použití.

⁵³ <http://www.mesec.cz/clanky/forfaiting-penize-skoro-ihned-a-bez-rizika>,

Rezervy členíme na **zákonné a ostatní**. Zákonné jsou podle daňových zákonů zahrnovány do nákladů jako uznatelný náklad. Jejich výše a použití je stanoveno zákonem, v České republice tuto problematiku upravuje zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. O ostatních rezervách a jejich použití rozhoduje podnik a nejsou považovány za náklad odpočitatelný pro účely zdanění.

Rezervy se mohou v podniku vytvářet na nejrůznější účely, např. na technický rozvoj, na opravy dlouhodobého hmotného majetku, na nedobytné pohledávky, na daň ze zisku atd. Daňově uznatelnými bývají rezervy na opravy a nedobytné pohledávky.⁵⁴

Leasing

Leasing je nutno chápat jako ekonomickou kategorii, založenou na finanční podstatě, která umožňuje investorovi využít cizí disponibilní kapitál k efektivní aplikaci nejnovějších poznatků vědy a techniky do praxe. Doslovný překlad slova „leasing“ z anglického jazyka je „pronájem“. Je to možnost využívání majetku po určitou dobu, aniž se majetek stává podnikovým vlastnictvím a užívání majetku je odděleno od jeho vlastnictví.

Leasing představuje moderní, alternativní formu financování. Pohlížíme na něj jako na třístrannou smlouvu (právní vztah) mezi dodavatelem, pronajímatelem, který zařízení od dodavatele koupí a nájemcem, jemuž je zařízení za úplatu dáno do užívání. Vlastníkem majetku zůstává pronajímatel, který s nájemcem uzavírá leasingovou smlouvu na předmět leasingu.

Leasing představuje velmi výhodnou formu financování, kdy není nutné využívat ke koupi majetku drahých vlastních zdrojů, emitovat cenné papíry či žádat o úvěr. Není nutné si majetek pořizovat do svého vlastnictví, ale podnik může využít pouze pronájmu. Podle typu leasingového nájemce rozlišujeme leasing **podnikatelský** (nájemce je podnikatelský subjekt), **spotřebitelský** (nájemce je soukromá osoba) a **komunální**, který bude uveden v následující kapitole.

Za základní **typy leasingu** jsou považovány⁵⁵:

- provozní (operativní) leasing;

⁵⁴ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 320.

⁵⁵ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 84 – 85.

- finanční leasing.

V případě **operativního leasingu** jde zpravidla o krátkodobý pronájem majetku, kdy doba pronájmu je kratší než ekonomická životnost majetku a v průběhu pronájmu nedochází k plné amortizaci tohoto zařízení. Nájemce nemá právo na koupi najatého majetku. Pronajímatel většinou během doby užívání nájemcem poskytuje i údržbu, opravy a servis daného majetku. Veškerá rizika nese pronajímatel a leasingová smlouva je vypověditelná.

Finanční leasing je založen na dlouhodobém pronájmu, upraveném příslušnou smlouvou, v jejímž rámci vlastník zařízení převádí na uživatele některá rizika a výnosy spojené s vlastnictvím daného majetku. Doba leasingu se v podstatě kryje s dobou ekonomické životnosti pronajímaného majetku. V průběhu dohodnutého nájemního vztahu nájemce uhrazuje pronajímateli prostřednictvím dohodnutých splátek pořizovací cenu předmětu, úrokové náklady z dané finanční transakce a odpovídající ziskovou marži. Leasingová smlouva je nevypověditelná a s tímto typem leasingu nejsou spojeny další služby.

V čem, podle Valacha⁵⁶, spočívají výhody a nevýhody leasingového financování? Mezi **výhody** leasingového financování patří především:

- možnost užívat majetek bez jednorázového vynaložení kapitálu na investici, což urychluje zavedení investice do provozu a zvyšuje konkurenční výhodu podniku;
- leasingové financování je velmi flexibilní a zajišťuje tak méně platebních potíží a problémů s likviditou;
- leasingové financování je pružnější ve vztahu k úvěru a obligacím;
- leasingové splátky je možno zahrnovat do nákladů a tím snižovat základ zdanění;
- využívání majetku není spojeno s riziky vázanými na jeho pořízení;
- leasing nezvyšuje míru zadlužení podniku;
- leasing snižuje výši fixního majetku, protože není formálně vykazován jako součást aktiv;
- inflační riziko nese leasingová společnost.

⁵⁶ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 384 - 386.

Nevýhody spojené s leasingovým financováním jsou zejména:

- poměrně vysoké náklady spojené s leasingovým financováním, kdy se pořízení majetku může stát dražším než pořízení pomocí úvěru či z interních zdrojů;
- po skončení leasingu přechází do vlastnictví majetek jako téměř odepsaný;
- přenos vlastnických rizik na nájemce;
- omezení uživatelských práv nájemce leasingovou smlouvou;
- nutnost souhlasu majitele při provádění potřebných úprav majetku (rekonstrukce, modernizace);
- nemožnost vypovězení smlouvy nájemcem (nebo se značným penálem);
- nebezpečí bankrotu leasingové společnosti;
- nemožnost zahrnout do nákladů postupně celou leasingovou cenu u nemovitostí.

V současné době u nás neexistuje jediný předpis, který by celkově upravoval problematiku leasingu. V České republice tuto problematiku upravuje především zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník; zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví; zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů; zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty; zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Podnikové obligace

Podnikové obligace jsou dluhovým cenným papírem, emitované podnikem za účelem získání dlouhodobého finančního zdroje. Představují závazek emitenta (dlužníka), který ve stanovené době zaplatí majiteli obligace nominální cenu obligace a úrok. Majitel obligace (věřitel) se nestává spoluvlastníkem firmy a nemá, až na výjimky, hlasovací právo.

Emise obligací probíhá podobně jako u akcií, a to veřejnou a soukromou emisí. Zatímco veřejná emise je určena pro všechny zájemce, soukromá je pro menší počet věřitelů. Soukromá emise je zpravidla levnější než veřejná, věřitelé zde podstupují větší riziko a nesou náklady spojené s vyhodnocením bonity emitenta, proto bývá úrok ze soukromě emitovaných obligací vyšší.⁵⁷

Emise podnikových obligací je v ČR regulována a podléhá zákonu č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁷ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 67 - 68.

Při rozhodování o emisi podnikových obligací hrají roli především tyto **faktory**:

- *výnos* (úrok) z obligace;
- *doba životnosti* (obvykle 1-10 let) a *způsob splacení obligací* (jednorázově nebo v dílčích rovnoměrných či nerovnoměrných splátkách);
- *hodnocení bonity emitenta pomocí ratingu* (čím příznivějšího hodnocení podnik dosáhne, tím méně je nákup obligací považován za rizikový a tím snadnější a levnější je umístění obligací na kapitálovém trhu).

Nejběžnější formou úroku z podnikových obligací je **úrok stanovený formou pevné úrokové sazby** z nominální ceny, tato sazba se nemění po celou dobu životnosti obligace. Pevné úrokové sazby jsou výhodné zejména v období inflace, kdy reálná hodnota úroků i splátky klesá. Výhodné jsou i v podmínkách očekávaného růstu podnikových tržeb.

Druhým typem jsou obligace s **pohyblivou úrokovou sazbou**. Vždy jsou stanoveny způsoby a podmínky, podle kterých se úrok mění po určité období. Obvykle se odvozuje od změn sazby emisní banky nebo od oficiálně vykazované míry inflace. Tento typ obligací se lépe přizpůsobuje situaci na kapitálovém trhu, pro emitenta to ovšem znamená obtížnou kalkulaci nákladů dluhu. Existují také tzv. hybridní obligace, které kombinují fixní a pohyblivou úrokovou sazbu, nebo se fixní úroková sazba spojuje s dodatečnými premii či s podílem na zisku.⁵⁸

Valach⁵⁹ uvádí výhody a nevýhody financování dlouhodobých podnikových potřeb prostřednictvím podnikových obligací. Za **výhody** jsou považovány:

- úrok z obligací je daňově uznatelný náklad;
- pokud je rentabilita celkového kapitálu vyšší než úrok z obligací vzniká „pákový efekt“ a s růstem zadlužení se zvyšuje zisk na 1 akcii;
- úroky z obligací jsou obvykle nižší než výnosy z kmenových akcií, což také snižuje náklady kapitálu;
- emise obligací umožňuje udržet kontrolu stávajících vlastníků nad činností podniku;
- velký počet věřitelů umožňuje soustředění velkého a dlouhodobého kapitálu;
- větší flexibilita v kapitálové struktuře.

⁵⁸ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část). Praha: VŠE Praha, 1997, s. 69.

⁵⁹ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s.346 – 355.

Nevýhody pro emitující podnik mohou být následující:

- roste finanční riziko, vyplývající ze zvýšeného podílu dluhu na celkovém kapitálu;
- pevné splátky úroku z obligací mohou být nevýhodné v případě klesajícího zisku;
- existence emisních nákladů, které zvyšují náklady kapitálu;
- možná existence omezujících podmínek, které kladou věřitelé na emitující podnik.

Zahraniční kapitál

K financování investičních aktivit je možné použít i zahraniční kapitál. Je to přirozený důsledek internacionalizace a globalizace světové ekonomiky. Zahraniční investice mají velký význam jak pro podniky samotné, tak pro stát, jsou zdrojem růstu hrubého domácího produktu. Setkáváme se tak s pojmem přímé zahraniční a portfoliové (nepřímé) investice.

Zatímco přímou zahraniční investici Valach⁶⁰ charakterizuje jako „kapitálový výdaj, při němž investor dosahuje takový podíl na základním kapitálu zahraničního podniku, který mu umožňuje řízení firmy a účast na její kontrole“, nepřímé zahraniční investice znamenají „nákupy akcií nebo jiných majetkových účastí a nákupy obligací či jiných dluhových instrumentů zahraničním investorem“. Přímou zahraniční investici můžeme také charakterizovat jako⁶¹: vynaložení peněžních prostředků (nebo jiných ocenitelných majetkových hodnot či práv), za účelem založení, získání nebo rozšíření trvalých ekonomických vztahů investujícího tuzemce na podnikání v zahraničí nebo investujícího cizozemce na podnikání v tuzemsku.

Způsoby účasti zahraničního kapitálu na financování investic mohou být různé a v podniku často znamenají značné vnitřní změny. Financování investic je pak možno rozlišovat dle různých **hledisek**. Jedním z nich je *charakter investora*, kdy může jít o fyzickou osobu, kapitálovou společnost, investiční společnost, penzijní fond, pojišťovnu, banku, státní instituci atd. Dalším hlediskem je *charakter či účel samotné investice* a její podmínky. Odlišovat se může také *charakter finančních zdrojů*. Zdrojem financování se může stát nejen vlastní kapitál investora, ale také úvěr a další cizí zdroje, již zmíněné v této části diplomové práce. Kapitál může mít podobu domácí i zahraniční měny.

⁶⁰ Valach, J. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. Praha: Ekopress, 2001, s. 400.

⁶¹ Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.

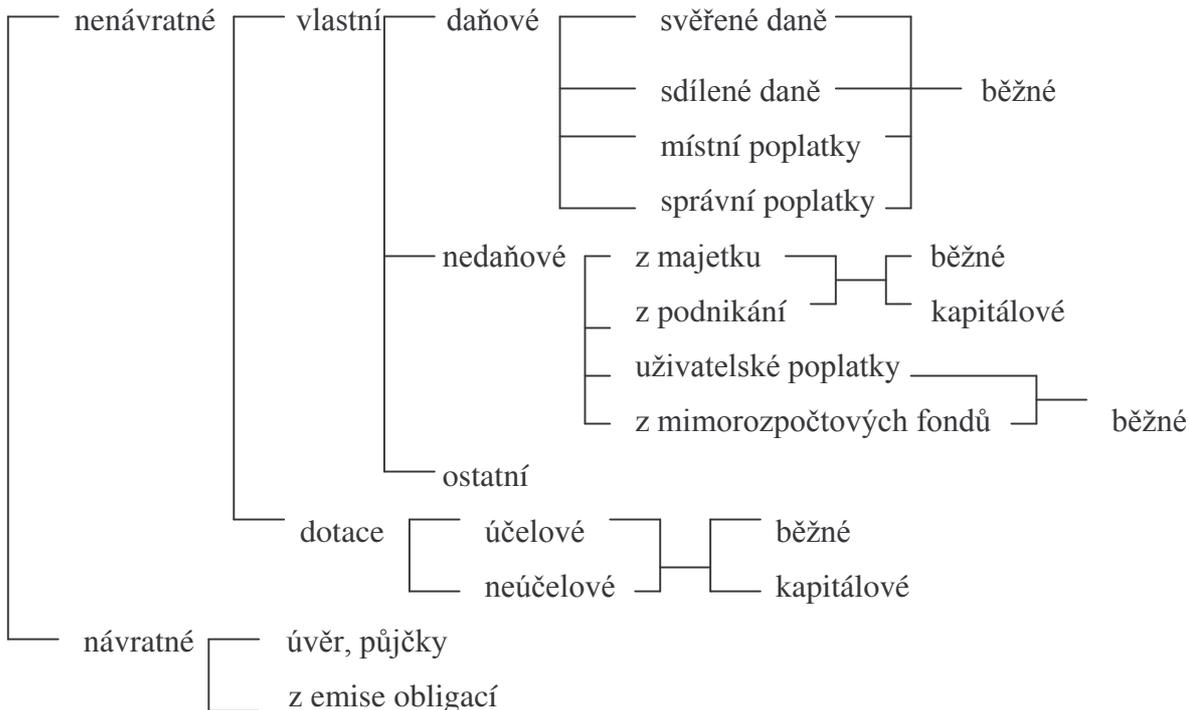
Investor může požadovat určitou garanci v podobě účasti na řízení společnosti, bankovních a jiných záruk, státní garance atd. Při rozhodování o vstupu zahraničního kapitálu je nutné zvážit celou řadu faktorů a rizik.

3. Klasifikace, charakteristika a zhodnocení finančních zdrojů municipalit

3.1. Finanční zdroje municipalit

Pokud se budeme zabývat zdroji financování municipalit, je třeba nahlédnout do rozpočtů municipalit. Analýza rozpočtových příjmů a výdajů byla již uvedena v první kapitole této práce.

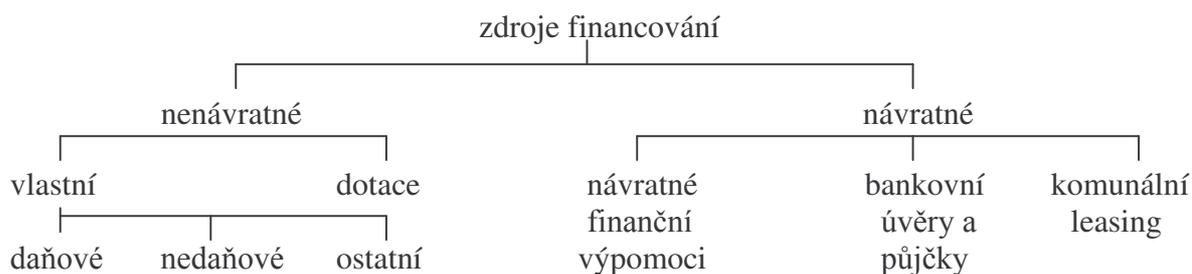
Podobně jako u podniků, kde se člení zdroje financování na dvě základní skupiny (vlastní a cizí), u municipalit máme taktéž dvě hlavní skupiny zdrojů, a to jsou **návratné** a **nenávratné** zdroje. Strukturu zdrojů financování obcí ukazuje Obrázek 3. Další možný zdroj financování, který zde není uveden je komunální leasing.

Obrázek 3: Zdroje financování obcí I.⁶²

⁶² Peková, J.; Pilný, J.; Jetmar, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: Aspi, 2005, s. 237.

Trochu jiný pohled na municipální zdroje uvádí Obrázek 4.

Obrázek 4: Zdroje financování obcí II.⁶³

Na Obrázku 3 a 4 se setkáváme s hlediskem **návratnosti** finančních zdrojů, dále s hlediskem **charakteru** zdrojů (daňové, nedaňové), s hlediskem **původu** (vlastní, dotace), s hlediskem opakování (běžné, kapitálové). Pro tuto práci je velmi důležité hledisko **času**, kdy rozlišujeme, zda se jedná o příjem (zdroj) krátkodobý, dlouhodobý a případně i střednědobý.

Podle Čichovského⁶⁴ jsou zdroje financování projektů v komunální sféře následující:

- příjmy z vlastní hospodářské činnosti;
- příjmy z hospodářské činnosti obecních organizací;
- příjmy z vlastní správní činnosti;
- příjmy vznikající z činnosti různých státních správních orgánů;
- dotace ze státního rozpočtu;
- dotace ze státních fondů;
- obligace;
- venture kapitál;
- finanční leasing (přímý a back leasing);
- úvěry;
- příjmy z pronájmu a prodeje komunálního majetku.

⁶³ Tetřevová, L. Financování komunálních projektů a dluhová politika obcí. Sborník z vědecké konference, Aktuální otázky rozvoje regionů III, Regionální rozvoj a management ve veřejné správě. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2003, s. 1.

⁶⁴ Čichovský, L. a kol. Jak financovat komunální projekty? Ostrava: Montanex, 1996, s.14.

Protože cílem této práce je uvést a zhodnotit zdroje financování investičních aktivit, další výklad bude věnován dlouhodobým návratným i nenávratným zdrojům.

3.2. Financování investičních aktivit municipalit

Municipalita může zajišťovat své investiční záměry různým způsobem. Každý ze zamýšlených způsobů by pak měl být odborně posouzen, aby se vybrala optimální varianta pořízení a financování investice, protože jen tak se dosáhne hospodárného vynakládání rozpočtových prostředků. Municipalita si může nechat smluvně posoudit možné varianty pořízení a financování konkrétních investic i specializovanými firmami. Náklady, které s tím budou spojené se vrátí výběrem efektivní varianty.⁶⁵

Při financování investic se jedná zejména o kapitálové výdaje (přesahující jedno rozpočtové období) z municipálních rozpočtů. Tyto investice mají většinou podobu **nenávratných** nebo nepřímo **návratných** výdajů na zabezpečení statků pro občany z dlouhodobého hlediska.

3.2.1. Nenávratné zdroje financování

Nenávratné zdroje můžeme rozdělit do čtyřech základních skupin, jak bylo uvedeno výše. Jsou jimi:

- dotace;
- daňové zdroje;
- nedaňové zdroje;
- ostatní zdroje.

Nenávratné zdroje jsou tvořeny příjmy plynoucími do municipálního rozpočtu od různých subjektů (občanů, firem či jiných článků rozpočtové soustavy). Nenávratného charakteru je většina příjmů veřejných rozpočtů.

⁶⁵ Peková, J.; Pilný, J.; Jetmar, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: Aspi, 2005, s. 249.

Dotace

Dotací rozumíme peněžní prostředky státního rozpočtu, státních finančních aktiv nebo Národního fondu poskytnuté právnickým nebo fyzickým osobám na stanovený účel.⁶⁶ Dotace jsou chápány jako nenávratně poskytnuté prostředky, za které neexistuje „protiplnění“. Jsou nenávratným, vlastním zdrojem financování. Nenávratné jsou v tom smyslu, že pokud příjemce dotace splní podmínky, za kterých mu byly dotace poskytnuty, nevzniká mu vůči poskytovateli žádný závazek.⁶⁷

Dotace, zejména ze státního rozpočtu, jsou podstatným a rozhodujícím zdrojem pro financování rozvojových projektů obcí. Municipality mohou čerpat také na základě žádosti i další dotace ze státních fondů. Jde především o dotace na konkrétní projekty nebo záměry, např. ze Státního fondu životního prostředí, či fondů jiných. Fondy zároveň striktně určují podmínky a způsob čerpání finančních prostředků, včetně způsobu kontroly jejich efektivního využívání.⁶⁸ Státní fondy poskytují dotaci za podmínky spoluúčasti obce na projektu, obce pak získají od fondu pouze určité procento finančních prostředků, zbytek zajišťují z vlastních nebo návratných zdrojů.

Dotace obcím se v současném systému financování dají rozdělit na dvě základní skupiny. Jsou to jednak **nárokové dotace**, které jsou svázané s určitou veřejnou službou, kterou obec vykonává. Ty jsou poskytovány automaticky za předem stanovených podmínek. Druhou skupinou jsou **nenárokové dotace**, o které se musí individuálně žádat.⁶⁹

Všechny dotace nemají stejný charakter, lze je tedy členit podle různých **hledisek**. Jedním z nich může být **povaha dotace**, pak dotace dělíme na:

- dotace schválené rozpočtovým zákonem;
- mimořádné dotace;
- dotace státních mimorozpočtových fondů;
- dotace z rozpočtových kapitol jednotlivých ministerstev.

Dalším hlediskem je **účelovost dotací**, pak rozlišujeme dotace:

⁶⁶ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů, § 3.

⁶⁷ Marková, H. Finance obcí, měst a krajů. Praha: Orac, 2000, s. 102.

⁶⁸ Čichovský, L. a kol. Jak financovat komunální projekty? Ostrava: Montanex, 1996, s. 16.

⁶⁹ Tománek, P. Role dotací v územních rozpočtech. In Obce & finance. Praha: 2002, čís. 3, s. 50.

- účelové (na předem stanovené akce či okruh potřeb);
- neúčelové.

Velmi důležité je členění na *běžné dotace* (na financování běžných potřeb, pravidelně se opakující) a *kapitálové dotace* (jednorázové, pravidelně se neopakující, na financování dlouhodobých potřeb). Z hlediska účelu této práce jsou důležité zejména kapitálové dotace, které se někdy označují jako investiční dotace. Tyto dotace obvykle slouží k financování konkrétních investic, např. výstavbu domu s pečovatelskou službou, komunálních bytů apod. Jsou proto přísně zúčtovatelné. Nevyčerpaná, ale i nesprávně použitá část této dotace se vrací.⁷⁰

Daně

Daň je povinná, pravidelně či nepravidelně se opakující, zákonem stanovená, nucená, nenávratná, nedobrovolná a neekvivalentní platba do veřejného rozpočtu. Daňová soustava ČR využívá univerzálních typů daní, a to přímých (daň z příjmu fyzických a právnických osob; daň z nemovitosti; daň dědická, darovací a z převodu nemovitosti; silniční daň) a nepřímých (univerzální - DPH a selektivní spotřební daně).

Daňovými příjmy do municipálního rozpočtu jsou:

- *vlastní municipální daně*;
- *svěřené daně*, jejichž celý výnos plyne do určitého rozpočtu;
- *sdílené daně*, jejichž výnos se rozděluje zákonem stanoveným způsobem mezi rozpočty na jednotlivých vládních úrovních; snižují nerovnoměrnosti v daňovém výnosu mezi municipalitami a v současné době jsou proto více využívány než svěřené;
- *přirážky k celostátním daním*.

Do rozpočtů obcí v České republice od roku 2002 plyne:⁷¹

- 100 % výnosu daně z nemovitostí (podle katastrů, v nichž se nemovitosti nacházejí);

⁷⁰ Peková, J.; Pilný, J.; Jetmar, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: Aspi, 2005, s. 206.

⁷¹ Peková, J.; Pilný, J.; Jetmar, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: Aspi, 2005, s. 202 - 203.

- 20,59 % výnosu daní z příjmu fyzických osob za závislé činnosti dle přepočteného počtu obyvatel⁷² a 1,5 % výnosu dle počtu zaměstnanců;
- 20,59 % výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou;
- 30 % daně z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti dle bydliště podnikatele a 20,59 % dle přepočteného počtu obyvatel;
- 20,59 % výnosu daně z příjmu právnických osob dle přepočteného počtu obyvatel;
- 100 % výnosu daně z příjmu právnických osob placené obcemi;
- 20,59 % výnosu DPH dle přepočteného počtu obyvatel.

Poplatky a pokuty (výnosy ze správní činnosti)

Poplatek je povinná, pravidelně či nepravidelně se opakující, nenávratná a ekvivalentní platba do veřejného rozpočtu.

Každá municipalita může pro financování investic používat i výnosy ze **správních poplatků**, které ze zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, povinně vybírá. Dalším výnosem jsou i **místní poplatky**, které jsou vybírány podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a které jsou regulovány vyhláškou obecní rady. V omezené míře mohou být zdrojem financování i **pokuty**, které municipalita uloží v přestupkovém řízení v její kompetenci, a které tvoří doplňkový, nahodilý a malý příjem do rozpočtu. Celkově lze příjmy ze správní činnosti charakterizovat jako doplňkové výnosy, které nejsou schopny pokrývat podstatnou část investičních záměrů.⁷³

Správní poplatky tvoří příjmy z vlastní správní činnosti a jsou vybírány za správní úkony, které municipality vykonávají v rámci přenesené působnosti. Někdy jsou na základě principu ekvivalence zařazovány rozpočtovou skladbou do daňových příjmů, podle schématu v kapitole 3.1 jsou však zahrnovány do vlastních nedaňových příjmů.

Soustavu **místních poplatků**⁷⁴ v České republice podle zákona tvoří: poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity atd.⁷⁵ Tyto poplatky spravují a

⁷² Podle počtu obyvatel a velikostního koeficientu obce.

⁷³ Čichovský, L. a kol. Jak financovat komunální projekty? Ostrava: Montanex, 1996, s.15.

⁷⁴ Místní daně.

⁷⁵ Podrobněji např. Peková, J. Hospodaření a finance územní samosprávy. Praha: Management Press, 2004.

vybírají municipální úřady, rozhoduje o nich zastupitelstvo a zákonem je regulována jejich maximální sazba nebo rozpětí sazeb. Patří mezi daňové příjmy.

Uživatelské poplatky jsou vlastním nedaňovým příjmem a plynou do rozpočtu poskytovatele smíšených veřejných statků. O jejich výši rozhoduje zastupitelstvo obce. Představují cenu za spotřebu měrné jednotky veřejného statku. Pokud jsou stanoveny paušálně, mají charakter daně.

Příjmy z prodeje či pronájmu obecního majetku

Příjmy plynoucí z hospodaření s majetkem municipalit, zejména s nemovitým, mají zásadní význam pro jejich celkové příjmy. Strategický a dlouhodobý význam má pro municipalitu spíše **pronájem** majetku, který může zajistit dlouhodobý zdroj finančních prostředků. Na druhou stranu to znamená nutnost správy tohoto majetku. **Prodej** majetku sice okamžitě přináší likvidní prostředky, ale jedná se o krátkodobý efekt. Pokud bude majetek prodán, nebude moci sloužit jako záruka pro získání různých návratných zdrojů financování. Rozhodování o prodeji či pronájmu majetku by tak měla předcházet důkladná ekonomická analýza.

Příjmy z hospodářské činnosti

Tyto zdroje můžeme zahrnout mezi vlastní, nedaňové příjmy rozpočtu. Jsou tvořeny příjmy z **vlastní hospodářské činnosti**, tedy zisky z poskytovaných služeb občanům, včetně služeb a činností, které pro občany provozují školská zařízení a školy bez právní subjektivity. Dále sem patří příjmy z **hospodářské činnosti obecních organizací**, tedy zisky příspěvkových organizací, organizačních složek obcí a různých typů obchodních subjektů, které si municipalita účelově pro poskytování služeb a dalších činností souvisejících s chodem municipality zřídila. Příjmy z této činnosti jsou v řadě případů vedle dotací a daní těmi nejpodstatnějšími výnosy pro municipální rozpočet a jako takové jsou podstatné pro kalkulaci bilancí finanční hotovosti na financování projektů.⁷⁶

⁷⁶ Čichovský, L. a kol. Jak financovat komunální projekty? Ostrava: Montanex, 1996, s.14 - 15.

3.2.2. Návrtné zdroje financování

Návrtné zdroje financování jsou příjmy do rozpočtu municipalit, které je nutné po uplynutí určité doby vrátit. Municipality je využívají v situaci, kdy nemají dostatečnou výši nenávrtných prostředků pro financování svých potřeb. Mezi návrtné zdroje financování patří:

- bankovní úvěry;
- půjčky;
- návrtné finanční výpomoci;
- příjmy z emise komunálních obligací a dalších cenných papírů;
- komunální leasing;
- směnky;
- venture kapitál.

Významnou pozici mezi těmito zdroji mají úvěry a příjmy z emise cenných papírů. S využívání návrtných příjmů je spojeno úrokové zatížení, což ovlivňuje municipální hospodaření. O placené úroky se snižují běžné municipální výdaje, zejména financované municipální veřejné statky. Využívání těchto zdrojů je proto nutné důkladně zvážit a volit obezřetně vzhledem k umořování dluhu.

Bankovní úvěr

Bankovní úvěr můžeme definovat jako zapůjčení peněžních prostředků. Představuje přenechání hospodářského práva disponovat kapitálem oproti závazku vrátit později zapůjčený kapitál majiteli a vyplatit mu jistou peněžní částku (úrok), která je odměnou za zapůjčení peněz.⁷⁷

Úvěry představují nejčastější formu financování komunálních projektů. K financování investičních aktivit se používají střednědobé a dlouhodobé úvěry. Využitím dlouhodobého úvěru se financování nákladů na investice rozloží na více generací, které mají z investic užitek. Municipality mohou využívat střednědobých a dlouhodobých úvěrů za podmínky, že nebudou nárokovat finanční prostředky na splacení úvěru na státním rozpočtu (tzn. že nebudou požadovat dotace). V zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění

⁷⁷ Šenkýřová, B. a kol. Bankovníctví II. Praha: Grada Publishing, 1998, s. 13.

pozdějších předpisů se přímo uvádí: „Stát neručí za hospodaření a závazky kraje a obce, pokud tento závazek nepřevzme smluvně.“.

Municipality, při poskytování úvěrů peněžními ústavy, patří k méně rizikovým subjektům a úvěry jim poskytnuté jsou považovány za relativně bezpečné (zejména z důvodu provázanosti se státní správou). Před poskytnutím je však vždy prověřena úvěrová schopnost municipality. Hodnotí se analýza minulého a prognóza budoucího hospodaření, provádí se expertíza finančních možností, analýza rozpočtového hospodaření a budoucí schopnosti splácet dluhovou službu. Analyzuje se také způsob zajištění úvěru, což může být pomocí nemovitého majetku ve vlastnictví municipality, dále pomocí budoucích rozpočtových příjmů, možná je i kombinace těchto záruk. Další formou zajištění úvěru je zaručení třetí osoby či ručení cennými papíry ve vlastnictví municipality.

Regulace zadluženosti obcí byla dříve upravena ustanovením § 85 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, kde se uvádělo: „Uzavření smlouvy o přijetí úvěru nebo půjčky ze zahraničí schvaluje vláda.“ a „Obec nesmí přijmout úvěr, pokud její dluhová služba přesahuje 15 % vlastního rozpočtu minulého roku.“ Tato regulace však byla zrušena novelou jmenovaného zákona v roce 2002.⁷⁸ Dnes můžeme o určité regulaci hovořit pouze ze strany peněžních ústavů, v podobě rozhodování zda poskytnout či neposkytnout úvěr v závislosti na zvážení úvěrového rizika.

Součástí rozpočtové politiky by měla být **politika dluhová**, v rámci které municipalita rozhodne o tom, jak velkou zadluženost zvolí z hlediska nákladů a rizik, rozhodne o časové struktuře dluhu a o způsobu použití získaných prostředků. Cílem by mělo být dosažení optimální finanční struktury. Nevýhodou dlouhodobých úvěrů jsou vyšší náklady v porovnání s úroky z krátkodobých úvěrů, ale naopak nižší náklady než emisní náklady u komunálních dluhopisů.

Návratné finanční výpomoci

Obec může na pořízení investice získat chybějící prostředky pomocí návratné finanční výpomoci a to ze státního rozpočtu nebo ze státních fondů, či z rozpočtu jiné obce či kraje a to buď formou **bezúročné půjčky**, nebo v případě **půjček** např. od Státního

⁷⁸ Tetřevová, L. Financování komunálních projektů a dluhová politika obcí. Sborník z vědecké konference, Aktuální otázky rozvoje regionů III, Regionální rozvoj a management ve veřejné správě. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2003, s. 2.

fondů životního prostředí je tato **úročena nízkým úrokem**. Poskytnutí návratné finanční výpomoci je zpravidla podmíněno finanční účastí příjemce, tedy využitím určitého podílu vlastních příjmů rozpočtu obce. Žádost o poskytnutí výpomoci musí být doplněna projektem zamýšlené investice.⁷⁹

Emise komunálních dluhopisů

Komunální dluhopisy představují ve většině zemí s rozvinutou tržní ekonomikou významný zdroj financování. V České republice se těchto zdrojů financování využívá zatím jen velmi málo.

Problematiku dluhopisů v ČR upravují následující zákony: zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech; zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech; zákon č. 15/1998 Sb., o komisi pro cenné papíry; zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Hovoříme-li o komunálních dluhopisech, pak i zákon č. 128/2000 Sb., o obcích; zákon č. 129/2000 Sb., o krajích a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

V minulosti vydávala povolení k emisi komunálních dluhopisů Komise pro cenné papíry. Veškerou její agendu převzala od 1. 4. 2006 v souvislosti s integrací dohledu nad finančním trhem Česká národní banka. K vydání komunálních dluhopisů je nutný předchozí souhlas Ministerstva financí ČR (§27, odst. 2 zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů).

Dluhopis (obligace) byl již obecně definován v kapitole 2.2.2, v části podnikové obligace. Zbývá vyjasnit pojem **komunální dluhopis**. Je to cenný papír představující pohledávku vlastníka vůči emitentovi. Jedná se o dlouhodobý cenný papír se splatností delší než jeden rok. Slouží proto k financování dlouhodobých potřeb municipalit. Obvykle je hromadně vydávaný, tedy emitovaný ve větších sériích, zpravidla je veřejně obchodovatelný a lze jej tedy koupit na veřejných trzích.

Komunální dluhopisy jsou dluhopisy vydávané územním samosprávným celkem (tj. obcí či krajem).⁸⁰

⁷⁹ Peková, J. Hospodaření obcí a rozpočet. Praha: Codex Bohemia, 1997, s. 253.

⁸⁰ Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů. §27, odst. 1.

Rozhodování o emisi dluhopisů je součástí **dluhopisové politiky** municipality. V rámci této politiky se rozhodne o účelu, na který budou použity prostředky získané emisí, o charakteru emisí, o charakteru potencionálních investorů, je třeba zvážit vhodný veřejný trh, pravidla a nástroje, které budou uplatňovány při péči o emise dluhopisů. V rámci definování povahy emisí se rozhoduje zejména o: charakteru výnosu; výši emisního kursu; měně a zemi vydání dluhopisů; o formě dluhopisů; o jejich převoditelnosti; o obchodovatelnosti; o způsobu splácení a o dalších právech spojených s emitovanými dluhopisy.⁸¹

Za **výhody** komunálních dluhopisů je možné považovat následující skutečnosti⁸²:

- umožňují dosáhnout větší pružnosti při financování jednotlivých projektů;
- emisní půjčka je rozdělena na velké množství dluhopisů, které může nakoupit velký počet věřitelů a umožňuje tedy emitentovi získat velký objem finančních prostředků, přičemž není závislý na několika málo věřitelích;
- jsou zajištěny formou prohlášení emitenta, nikoli zástavou;
- výnosy z komunálních dluhopisů jsou vypláceny pouze jedenkrát za rok;
- úspěšná emise komunálních dluhopisů představuje prestižní záležitost, která zviditelní emitenta a zlepší jeho postavení v očích veřejnosti.

Za **nevýhody** komunálních dluhopisů považujeme následující skutečnosti⁸³:

- emise komunálních dluhopisů vede ke zvýšení míry zadluženosti emitenta, a tudíž k růstu finančního rizika;
- emitent je povinen včas a v řádné výši hradit úroky a jistinu;
- emise je spojena se značnými emisními náklady, které jsou tvořeny jednak náklady vydání emise a také náklady životnosti emise;
- zájemci o dluhopisy kladou vysoké nároky na úvěrovou způsobilost emitenta a mohou mu klást určité omezující podmínky;
- povolovací řízení, nutné pro získání povolení emise dluhopisů.

⁸¹ Tetřevová, L. Financování komunálních projektů a dluhová politika obcí. Sborník z vědecké konference, Aktuální otázky rozvoje regionů III, Regionální rozvoj a management ve veřejné správě. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2003, s. 3.

⁸² Weiss, D. M. Kniha o cenných papírech. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 7.

⁸³ Tetřevová, L. Komunální dluhopisy. In. Moderní obec, měsíčník Hospodářských novin. Praha: 2001, čís. 12, s. 7.

Komunální leasing

Pojem leasing byl již definován u podniků, následující výklad bude zaměřen na **specifika komunálního leasingu**. Komunální leasing můžeme definovat jako leasing uzavřený s veřejnoprávní organizací. Tento způsob financování má určitá specifika, mezi které patří např. daňové úlevy, formy zajištění, možnosti odstoupení od smlouvy atd.⁸⁴ Jedná se o službu, za kterou leasingový nájemce (obec, kraj) platí leasingové nájemné poskytovateli této služby. Je to jedna z alternativních metod financování investic pro komunální sféru a má mnoho podob.

Podle majetkoprávních vztahů na začátku a na konci leasingového kontraktu můžeme vyčlenit⁸⁵:

- komunální finanční leasing;
- komunální operativní leasing;
- komunální zpětný leasing.

Komunální finanční leasing je obchodně legislativní vztah, kde doba leasingu je odvozena od empiricky stanovené doby životnosti předmětu leasingu. V průběhu tohoto typu leasingu dochází zpravidla ke dvojí změně majetkoprávních vztahů. Na začátku koupí leasingový pronajímatel předmět leasingu podle pokynů leasingového nájemce a po řádném ukončení operace leasingový pronajímatel odprodá předmět leasingu za symbolickou, zřídka jinou, cenu komunálnímu subjektu.

Komunální operativní (operační) leasing představuje obchodně právní vztah mezi leasingovým pronajímatelem a komunálním nájemcem a to na krátkou dobu pronájmu. Tato doba je výrazně kratší než doba životnosti předmětu leasingu. Existují zásadní rozdíly mezi finančním a operativním leasingem. Kromě výrazně kratší doby pronájmu u operativního leasingu je to také skutečnost, že předmět leasingu u operativní formy leasingu je trvale ve vlastnictví pronajímatele, který jej pojišťuje a stará se o jeho údržbu a opravy. Operativní leasing je svou podstatou blízký běžnému nájmu.

Zpětný komunální leasing (back leasing) je často používaný jako záchranný kruh pro realizaci projektu. V tomto případě odkoupí leasingová společnost od subjektu komunální sféry již rozpracovaný nebo dokonce dokončený projekt, zaplatí za něj finanční

⁸⁴ Pulz, J. a kol. Leasing v teorii a praxi. Praha: Grada, 1993, s. 31.

⁸⁵ Čichovský, L. a kol. Jak financovat komunální projekty? Ostrava: Montanex, 1996, s. 19, 71 - 76.

prostředky opřené o znalecké posudky a garanci do výše ceny stanovené posudky. Pronajímatel obratem předmět leasingové smlouvy komunálnímu subjektu pronajme na dobu stanovenou smlouvou. Po ukončení leasingové smlouvy a splacení všech leasingových splátek dojde k odkoupení předmětu za smluvní cenu komunálním subjektem. Subjekt komunální sféry tak cíleně získává volné zdroje s postupnou dobou splatnosti, která je dána délkou leasingové operace. Ta v řadě případů může být delší než úvěrové trvání splátek, což je pro komunální sféru výhodnější než úvěr nebo čistý pronájem.

Směnky

Definice směnky byla uvedena již v kapitole 2.2.2 u zdrojů financování podniků. Již dříve bylo uvedeno, že existují dva základní druhy směnek, kterými jsou směnka vlastní a cizí.

Směnka **vlastní** obsahuje slib výstavce, že zaplatí věřiteli v určitý termín stanovenou částku. V transakci vystupují dvě osoby: výstavce, který je zároveň dlužníkem a majitel směnky, který se stává věřitelem a je označován jako remitent. Směnka **cizí**, dle Polidara⁸⁶ někdy nazývána trata, obsahuje příkaz výstavce směnky třetí osobě, aby zaplatila věřiteli ve stanovený termín vyznačenou peněžní sumu. Zúčastněné jsou zde tři osoby: výstavce (trasant, vedlejší dlužník), věřitel (majitel směnky, remitent) a směnečník, který směnku akceptuje (trasát, hlavní dlužník).

Směnka je druhem cenného papíru, který není emitován hromadně. Je převoditelná indosamentem (rubopisem, žirem). Obce, stejně tak jako jiné subjekty, mohou směnky používat jako platidlo za účelem splnění závazku, dále jako prostředek placení sloužící k zajištění plnění peněžitého závazku a jako nástroj pro získání hotových peněz.

V České republice využívání směnek municipalitami zatím není příliš rozšířeno. Jsou-li využívány, pak spíše jako prostředek na překlenutí dočasného nedostatku finančních prostředků až do doby, než získají předem dohodnuté finanční prostředky, např. úvěr, pak jde o tzv. předúvěrování.⁸⁷

⁸⁶ Polidar, V. Management bank a bankovních obchodů. Praha: Ekopress, 1995, s. 122 - 124.

⁸⁷ Peková, J. Hospodaření obcí a rozpočet. Praha: Codex Bohemia, 1997.

Venture kapitál

Venture kapitál je dalším typem financování komunálních projektů, v České republice je však doposud jen málo využíván, i když ve vyspělých ekonomikách je jedním z podstatných a významných finančních nástrojů.

Jeho podstatou je otevřený nebo uzavřený **finanční fond**, který má svá specifika. Disponuje určitým majetkem, na základě kterého je schopen získat od finančních institucí úvěr, nebo sám disponuje volnými prostředky zpravidla ze zahraničí. Venture kapitálový investor si prověří rizika komunálního investičního projektu a může majetkově vstoupit do projektu. Tento investor si určí svého pracovníka, který řídí či pomáhá řídit a současně kontroluje realizaci celého projektu. Po úspěšné realizaci projektu venture investor realizovaný projekt prodá na splátky nebo formou leasingu konkrétní municipalitě.⁸⁸

Mezi výhody této formy financování patří především odstranění rizik spojených s projektem, komplexní a profesionální manažerské řízení celého projektu.

⁸⁸ Čichovský, L. a kol. Jak financovat komunální projekty? Ostrava: Montanex, 1996, s. 17 - 18.

4. Komparace principů financování a finančních zdrojů municipalit a podniků

Cílem této kapitoly je shrnout základní rozdíly mezi subjekty soukromého a veřejného sektoru a poukázat především na specifika financování podniků a municipalit.

Soukromý i veřejný sektor mají svá specifika a liší se od sebe v řadě charakteristik. Fungují však ve vzájemné symbióze, vzájemně se doplňují a podmiňují. Pokud v produkci statků selhává jeden, nastupuje na jeho místo druhý. Dochází tak k vzájemné podpoře a k vytváření předpokladů pro fungování každého z nich.

V soukromém sektoru dochází k tržní alokaci, soukromé je rozhodování, financování, vlastnictví a produkují se soukromé statky. **Ve veřejném sektoru** dochází k produkci veřejných (někdy také smíšených) statků, rozhodování je veřejné, vlastnictví je kolektivní a financování je plně či částečně (se spoluúčastí občanů) veřejné.⁸⁹

4.1. Komparace cílů, činností a funkcí

Podniky i municipality mají společné to, že si stanovují, a během své činnosti sledují, celou řadu cílů, majících různé priority. V obsahu a hierarchii cílů se však již rozcházejí. Podniky a municipality mají nejen rozdílné cíle, ale stanovují si také rozdílné úkoly a priority.

Podniky existují proto, aby vyráběly a distribuovaly výrobky a poskytovaly služby svým zákazníkům a „sloužily“ všem ostatním, kteří jsou s vývojem podniku spjatí. To vše provádějí za úplatu a pro výdělek. Proto bývá často za vrcholový cíl podniku považována *maximalizace tržní hodnoty podniku* a u akciových společností *maximalizace tržní ceny akcií*, *maximalizace zisku*, dále pak *maximalizace shareholder value*. Zisková motivace je také důvodem, proč se soukromý sektor označuje za ziskový (veřejný za neziskový). Podnik však nesleduje jen cíle ekonomické, ale také technické, sociální a jiné.

Zatímco pro podniky bývá nejdůležitějším cílem maximalizace zisku či tržní hodnoty, pro **municipality** je cílem zabezpečení veřejných statků pro své občany. Samotná existence veřejného sektoru je důsledkem selhání tržních mechanismů. Pro municipality (a

⁸⁹ Peková, J.; Pilný, J.; Jetmar, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: Aspi, 2005, s. 23.

další subjekty veřejného sektoru) je posláním zajištění veřejných statků, náprava, odstraňování a předcházení důsledkům tržního selhání.

K naplňování stanovených cílů dochází prostřednictvím činností.

Činnosti podniku můžeme označit jako funkce podniku. Charakter podnikových činností závisí na charakteru podniku, dále na sektoru, ve kterém působí, na velikosti podniku a na jeho právní formě. Mezi primární **funkce podniku** patří prodejní, resp. odbytová, zásobovací a výrobní. Mezi podpůrné, někdy označované jako průřezové funkce můžeme zařadit personální, investiční, finanční, vědeckotechnickou a správní funkci.

Zatímco základní funkcí podniku je přeměnit vstupy na výstupy, **základní funkcí municipality** je zajistit veřejné statky pro své občany.

Kromě produkce veřejných statků uvádí Peková⁹⁰ ještě další základní činnosti: vytvořit podmínky pro fungování soukromého sektoru; přispívat k ekonomickému růstu; dosáhnout větší spravedlnosti při rozdělování.

Subjektu veřejného sektoru se přisuzují následující funkce: ekonomická, sociální, etická a politická. **Ekonomická funkce** spočívá právě v zabezpečování veřejných statků a v odstraňování negativních externalit. **Sociální funkcí** se rozumí prospěšnost činností municipality, zejména v podobě služeb sociálně slabším vrstvám obyvatel a sociální péče. **Etickou funkcí** se rozumí: „Přispět svým neziskovým charakterem a výkonově chápaným pojetím solidárnosti k podpoře pozitivních charakteristik hodnotově orientačního a sociálně participačního potenciálu každého člena společnosti.“⁹¹ **Politická funkce** souvisí s procesem veřejné volby. Činnosti municipalit jsou ovlivněny hospodářskou politikou, která má charakter veřejné politiky. Veřejná politika stanovuje municipalitám nejen funkce, ale také úkoly, priority, cíle a nástroje jejich dosažení, rozsah finančních zdrojů.

V některé literatuře najdeme také jiný pohled na funkce subjektu veřejného sektoru. Jsou jimi alokační redistribuční a stabilizační, které jsou odvozeny od funkcí veřejných financí.⁹²

⁹⁰ Peková, J.; Pilný, J.; Jetmar, M. Veřejná správa a finance veřejného sektoru. Praha: Aspi, 2005, s. 24.

⁹¹ Tetřevová, L. Veřejná ekonomie. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003, s. 73.

⁹² Peková, J. Veřejné finance. Praha: Codex Bohemia, 1999, s. 49.

4.2. Komparace principů financování

Jak bylo již uvedeno v kapitole 1.4.2, mezi principy finančního systému municipalit patří: zajištění konzistence municipálního systému s veřejnými financemi a obecnými cíly fiskální politiky; municipální autonomie a finanční soběstačnost; průhlednost (transparentnost) finančního systému a jeho stabilita; účinnost finančního systému a administrativní nenáročnost municipálního systému.

Velmi důležité je přitom optimální využití jednotlivých funkcí veřejných financí a efektivní využití finančních zdrojů municipálního rozpočtu. Management municipality má však poměrně svázané ruce v oblasti **rozhodování** díky přísně účelovému rozdělování dostupných finančních zdrojů a detailní kontrole ze strany státu a vyšších územně samosprávných celků. Jeho rozhodování o alokaci prostředků je ovlivňováno mnoha faktory. Základní problém je samozřejmě velmi obecný – nedostatek volných finančních prostředků. Je tedy nutné zvolit priority, při současném sledování veřejného zájmu. Již při sestavování návrhu rozpočtu jednotliví správci rozpočtových kapitol musí respektovat směrnice a upřednostňovat rozpracované investiční akce, akce havarijního charakteru a ostatní prioritní akce.

Vzhledem k tomu, že municipalita je součástí veřejné politiky, je zřejmé, že **rozhodování** managerů je také **ovlivněno politikou**. Hrají tady roli politické preference, boj o „zákazníka“ – voliče, fáze politického cyklu (před volbami, po nich), soukromé zájmy politiků, sliby představitelů municipálních orgánů a nátlak zájmových skupin. Ne málokdy tak v rozporu s teorií veřejných financí dochází k plýtvání a v důsledku sledování individuálních zájmů politiků a byrokratů i ke spontánnímu růstu veřejné správy.

Základní rozdíl mezi municipalitou a podnikem je patrný již při pohledu na členění zdrojů financování. Zatímco municipalita vychází ze sestaveného rozpočtu, který je bilancí a finančním plánem, vychází z plánovaných **příjmů** a **výdajů** a zdroje rozlišuje na **návratné** a **nenávratné**, pro podnik je podstatný původ finančních zdrojů, rozhoduje o tom, zda bude financovat z **vlastních** či **cizích zdrojů**, které jsou skutečné, zachycené v rozvaze, nikoli plánované, jako je tomu u podniků.

Municipalita při svém rozhodování pracuje s finančním plánem, s **odhady**, existuje tedy celá řada neznámých, což vyžaduje velkou opatrnost. Municipality musí brát v úvahu potencionální faktory, které by plánované investiční akce mohly ovlivnit. Na finanční

prostředky, kterými municipalita disponuje může zapůsobit řada nepříznivých činitelů, např. inflace, změny legislativy, daňových sazeb atd. V rozpočtovém procesu figuruje nejprve návrh, poté dojde k sestavení rozpočtu, k hospodaření, následně k případným úpravám rozpočtu a nakonec se vyhodnotí skutečnost, která může být zcela odlišná od původního plánu.

Rozhodování podniků je ovlivňováno rozdílnými činiteli, působit na něj může také celá řada vnějších faktorů. Rozhodování manažerů vychází z podnikových cílů (financování s nízkými náklady, výnosnost investic atd.) a zvolené dlouhodobé podnikové strategie. Na rozhodování podniku má vliv vnitřní i vnější okolí. Své zájmy mohou prosazovat manažeři, vlastníci, akcionáři, investoři, zaměstnanci, odbory a jiné nátlakové skupiny. Externí podmínky trhu, politické prostředí, fáze hospodářského cyklu, legislativa či přírodní vlivy hrají též významnou roli a mohou zcela neočekávaně narušit plánované investiční akce.

Užitek z uskutečněné investiční akce může být pro podnik a pro municipalitu zcela rozdílný. Pro podnik bývá prioritní návratnost vložených finančních prostředků a postupné dosažení zisku jako zdroje růstu tržní hodnoty firmy. Cenu statku si určují na základě zvolené podnikové strategie v závislosti na podmínkách trhu, součástí ceny je přitom i zisková marže. Limitující je poptávka a konkurence. Municipalita, jako subjekt veřejného sektoru, hledí na prospěch co největšího počtu uživatelů. Užitek z uskutečněné investiční akce je jen velmi obtížně kvantifikovatelný. Vzhledem k tomu, že poskytují statky tam, kde selhává trh a produkce těchto statků není pro podniky atraktivní, je obtížná i konstrukce „ceny“. Některé ze statků jsou poskytovány zcela zdarma (čisté veřejné statky) a jiné za určitý uživatelský poplatek (smíšené veřejné statky), který většinou kryje pouze náklady. Je tedy zřejmé, že při rozhodování municipalit o alokaci zdrojů nehraje roli zisková motivace.

4.3. Některá specifika zdrojů financování

U **podniků** byly identifikovány zdroje vlastní a cizí. V rámci vlastních zdrojů může podnik využívat prostředků získaných z: emise akcií; z rezervních fondů; nerozděleného zisku; odpisů a prodeje či pronájmu majetku. Mezi cizí zdroje pak patří: úvěry; směnky;

forfaiting, zálohy od odběratelů; rezervy; zahraniční kapitál; leasing či prostředky získané emisí dluhopisů.

Mezi **municipální** nenávratné zdroje financování patří: dotace; daně; příjmy z poplatků a pokut; z hospodářské činnosti; z prodeje a pronájmu majetku ve vlastnictví municipality. Návratnými zdroji jsou: úvěry; finanční výpomoci; leasing; směnky; venture kapitál a prostředky získané z emise dluhopisů.

Oba subjekty mohou využívat i dalších, zde neuvedených, alternativních zdrojů financování. Jedním z nich jsou prostředky z fondů Evropské unie.

Je zřejmé, že některé zdroje mohou využívat jak podniky, tak municipality. Mohou však mít svá specifika, ať jsou jimi možnosti nebo podmínky získání, přístup k těmto zdrojům či jejich povaha a užití.

Z výše uvedených zdrojů jsou pro oba subjekty společné tyto: úvěry; směnky; leasing; obligace; příjmy z prodeje či pronájmu majetku a svým způsobem i dotace. Zatímco u municipalit tvoří **dotace** rozhodující příjem rozpočtu, podnik může také, ale spíše výjimečně, získat účelovou dotaci (subvenci) z prostředků veřejných financí. **Daně** jsou jistým spojovníkem mezi oběma subjekty, zatímco pro podnik znamenají odliv finančních prostředků, pro municipalitu je daň významným příjmem do rozpočtu. V tomto vzájemném vztahu vystupuje podnik jako poplatník, stát jako prostředník a municipalita jako příjemce.

Úvěr je u obou subjektů velmi využívaným zdrojem financování. I když má řadu nevýhod, zvyšuje zadluženost a zatěžuje budoucí hospodaření, je často využíván u projektů, kde nestačí vlastní zdroje financování. Výhody a nevýhody plynoucí z úvěrových zdrojů budou pro oba subjekty obdobné, rozdíl můžeme vysledovat v úvěrových podmínkách a přístupu k těmto zdrojům. Municipalita obvykle spolupracuje s 3 až 5 bankami, které tvoří své produkty přímo „na míru“ obcím, které jsou pro ně vysoce významným klientem. Úvěry obcím mají minimální marži, město tak získává prostředky velmi levně, s minimální úrokovou sazbou. Pokud nestačí vlastní prostředky, pro město je výhodné vzít si úvěr (např. s úrokovou sazbou 2,5 % p. a.), který je poskytován jen vysoce bonitním klientům (obce, kraje, stát). Úroky z těchto úvěrů jsou spláceny z výnosů z nakoupených dluhopisů, které obce mají ve svém portfoliu, což je pro ně výhodnější než

splácení z vlastních zdrojů. Municipality je pro banky méně rizikový subjekt a proto může mít v porovnání s podnikem snadnější přístup k tomuto typu finančních zdrojů.⁹³

Leasing, jako jedna z alternativních forem financování investičních aktivit, je podniky využíván poměrně často, u municipalit je leasing spíše výjimečným zdrojem financování. Oba subjekty mohou využívat operativní a finanční leasing. Tento alternativní zdroj je velmi flexibilní, pružný a nezvyšuje míru zadlužení leasingového nájemce, což jsou jistě kvality, pro které by měl být využíván častěji. Druhou stránkou této problematiky jsou ovšem relativně vyšší náklady leasingového financování.

Dluhopisy mají pro oba subjekty stejné výhody a nevýhody. Mezi hlavní výhody patří to, že umožňují soustředění velkého a dlouhodobého kapitálu a umožňují dosáhnout větší pružnosti při financování jednotlivých projektů. Nevýhodou dluhopisů je pak existence poměrně vysokých emisních nákladů, které zvyšují náklady kapitálu; možná existence omezujících podmínek, které kladou věřitelé na emitenta; dále to, že dochází ke zvýšení míry zadluženosti emitenta, a v neposlední řadě je nevýhodou povolovací řízení Ministerstva financí ČR. Emise dluhopisů je však prestižní záležitostí, která zviditelní emitenta a zlepší jeho postavení v očích veřejnosti.

Prodej a pronájem majetku ve vlastnictví municipality nebo podniku představuje další možnost získání finančních prostředků. Pro oba platí, že musí dojít nejprve ke zralé úvaze a ekonomické analýze, než se rozhodne o tom, jak s majetkem naložit. Odprodej majetku by neměl ohrozit plynulost běžné činnosti podniku či municipality. Strategický a dlouhodobý význam má spíše pronájem majetku, který může zajistit dlouhodobý zdroj finančních prostředků.

Směnky jsou jak u podniků, tak u municipalit v České republice velmi málo využívaným zdrojem financování. Jsou-li využívány, pak slouží spíše jako krátkodobý zdroj, prostředek na překlenutí dočasného nedostatku finančních prostředků až do doby, než získají předem dohodnuté dlouhodobé finanční prostředky.

⁹³ Konzultace s Ing. Zdeňkem Hrubým, vedoucím oddělení rozpočtu a financování ekonomického odboru magistrátu města Hradec Králové.

5. Analýza, zhodnocení a návrh změn financování investičních aktivit města Hradec Králové

Statutární město Hradec Králové je přirozeným spádovým střediskem východních Čech. Svou velikostí i významem patří mezi nejdůležitější centra osídlení v České republice. Donedávna byl Hradec Králové okresním městem a metropolí Východočeského kraje. Nyní je Hradec Králové hlavním městem Královéhradeckého kraje.

Širší území Královéhradecka lze charakterizovat jako průmyslové území s intenzivní zemědělskou výrobou, nízkou mírou nezaměstnanosti a se značným rozvojem terciární a kvartérní sféry. Hradec Králové je přitažlivou lokalitou pro bydlení, nákupní příležitosti, kulturní a společenské vyžití. Je centrem správních institucí regionálního i celostátního významu, sídlem řady bank a finančních institucí. Hradec Králové je přirozeným historickým centrem kraje, kulturním a společenským centrem života regionu a centrem vzdělanosti. Jedním z pozitivních rysů je unikátní spojení vysokých škol a fakultní nemocnice a především nadčasové urbanistické řešení města a meziválečná architektura. Město je významným regionálním dopravním uzlem.

5.1. Dokončené, rozpracované a plánované investiční akce

Mezi největší uskutečněné projekty za rok 2003 patřilo dokončení **Azylového domu pro muže**. Stavba byla připravována od roku 2000 a propočet nákladů byl Kč 33 000 000,--. Výstavba byla ukončena v září roku 2003. Kolaudační rozhodnutí bylo vydáno 10. 11. 2003. Náklady dokončené stavby nakonec činily Kč 31 500 000,--.

Další z realizovaných investičních akcí byla **přístavba stravovacího zařízení na ZŠ Jiráskovo náměstí**. Stavba byla zahájena v září 2002 v návaznosti na přístavbu tělocvičny a spojovacího traktu zázemí školy. Vynaložená finanční částka na stravovací zařízení a venkovní úpravy činila cca 10,5 mil. korun. Kolaudace se konala 6. 5. 2003, provoz byl zahájen ve školním roce 2003/2004.

Mezi rozsáhlé investiční akce patřila také **bytová výstavba**. Ve Fričově ulici bylo v roce 2003 dokončeno celkem 22 bytových jednotek a v Pražské ulici bylo dokončeno celkem 44 bytových jednotek. Do obou výstaveb bylo investováno zhruba 45 milionů korun. Dále byly investovány peněžní prostředky do 144 bytových jednotek v ulici U Hvězdy, v ulici Pod Zámečkem proběhla dodatečná úprava teras a podpořena byla také soukromá bytová výstavba.

Mezi významné investice patřilo taktéž dokončení pěšího bulváru v lokalitě Aldis za 26,5 milionů korun, stále zde však chybí lávka pro pěší, jejíž výstavba byla původně plánována na rok 2004, její výstavby však stále nebyla zahájena.

Významnou investiční akcí, dokončenou v roce 2005, byla **přestavba budovy Filharmonie v Hradci Králové**, ze které se stalo kulturně-společenské centrum. V rámci přestavby proběhla rekonstrukce celého hlediště a zázemí. Plánované výdaje na tuto investici (ve výši 100 milionů korun) byly zahrnuty do rozpočtu města na rok 2004. V červnu 2004 byly dořešeny majetkoprávní vztahy, bylo dokončeno stavební řízení a vydáno stavební povolení, následně byla uzavřena smlouva na poskytnutí úvěru. Stavební práce byly zahájeny k 13. 4. 2004 a byly dokončeny v závěru září roku 2005. Zahájení provozu slavnostním koncertem se uskutečnilo 2. 10. 2005.

Pro léta 2005 a 2006 má Hradec Králové **několik projektů investičních priorit**. Jedním z nich je **výstavba terminálu hromadné dopravy v Hradci Králové**, v rámci které dojde k vybudování přestupního bodu ČD-MHD-BUS. Předmětem řešení byl návrh konceptu řešení integrovaného autobusového a trolejbusového terminálu jak pro dopravu MHD, tak autobusovou dopravu dálkovou a regionální, s řešením vzájemných přestupních vazeb i přestupních vazeb k dopravě železniční. Jedná se o projekt skládající se ze dvou dílčích částí (projektů). První částí je výstavba vlastního terminálu za zhruba 241 milionů Kč, celkem se náklady tohoto projektu odhadují na 480 milionů Kč. Původně měla být výstavba zahájena již v listopadu 2005, ale nastal problém s výběrovým řízením. Společnost Skanska, která v řízení skončila druhá, se odvolala a celé řízení bylo zrušeno. Termín zahájení výstavby tak byl posunut na 1. 5. 2006.

Investorem se stal Dopravní podnik města Hradec Králové, a. s., což je společnost se 100% účastí města. Pro tento účel došlo k navýšení základního kapitálu z prostředků města ve výši 178 mil. Kč. Dopravní podnik se stal investorem z důvodů značné úspory DPH. Město není plátcem DPH, zatímco akciová společnost ano, tudíž může dojít

k obrovské úspoře nákladů právě na DPH. Důležitou skutečností je, že projekt byl vybrán pro technickou podporu z fondů EU. Sám Dopravní podnik žádá o dotaci ze Strukturálních fondů EU (SROP) ve výši cca 62 mil. Kč. Zbývající část zdrojů na investici budou poskytnuty z rozpočtu města. Pokud by nestačily vlastní prostředky ve schváleném rozpočtu města, je již předem schválen úvěr, který by bylo možno čerpat pro účely této investiční akce.

Druhým prioritním investičním projektem je **rekonstrukce parteru Malého a Velkého náměstí**. Cílem je oprava parteru historických veřejných prostorů města a vyřešení parkování v těchto prostorech. Smyslem rekonstrukce je upravit obě náměstí tak, aby byla schopna vyhovět požadavkům na dopravní obsluhu a parkování, a aby zároveň splňovala co nejlépe představu o tradičním historickém vzhledu náměstí. Odhadované náklady jsou ve výši 39,5 mil. Kč a budou hrazeny z rozpočtu statutárního města Hradec Králové. Rekonstrukce Malého náměstí začne v roce 2006, Velkého náměstí v letech 2007-2008.

V pořadí již posledním projektem investičních priorit je **výstavba otevřeného letního koupaliště v Hradci Králové**, v lokalitě centrální oblasti města na levém břehu řeky Orlice. V současné době probíhá zpracování urbanistické studie. Předpokládané zahájení výstavby je na podzim 2007 a ukončení v roce 2009. Na tuto investiční akci bude město žádat o dotaci z fondů EU ve výši 245 mil. Kč (75 % celkových nákladů), zbývající část uhradí město z rozpočtových prostředků.

Na rok 2006 jsou v rozpočtu města zahrnuty investice za **618 milionů Kč**. Celkem 107 milionů Kč z této částky je vyčleněno na komunikace. Do chodníků a cyklostezek letos půjde celkem 35,7 mil. korun, z čehož je 29 mil. korun vyčleněno na výstavbu dvouúrovňového parkoviště v lokalitě Aldis. Na bytové a nebytové hospodářství je určeno cca 65 mil. Kč a do sportovních zařízení bude město investovat 86 mil. korun. Zanedbatelná není ani částka 47 mil. korun, vyčleněná na oblast péči o vzhled města a městskou zeleň. Do oblasti kultury jsou v roce 2006 určeny investice ve výši 69 mil. Kč.⁹⁴

⁹⁴ Rezková, H. V rozpočtu města investice za 618 milionů korun. In. Radnice, informační zpravodaj statutárního města Hradec Králové. Hradec Králové, 2006, čís. 5, s. 1.

5.2. Zdroje financování investičních akcí

5.2.1. Přijaté úvěry a zadluženost města

Úvěry jsou pro statutární město Hradec Králové velmi významným zdrojem financování velkých investičních projektů, proto je jim věnována samostatná podkapitola této diplomové práce.

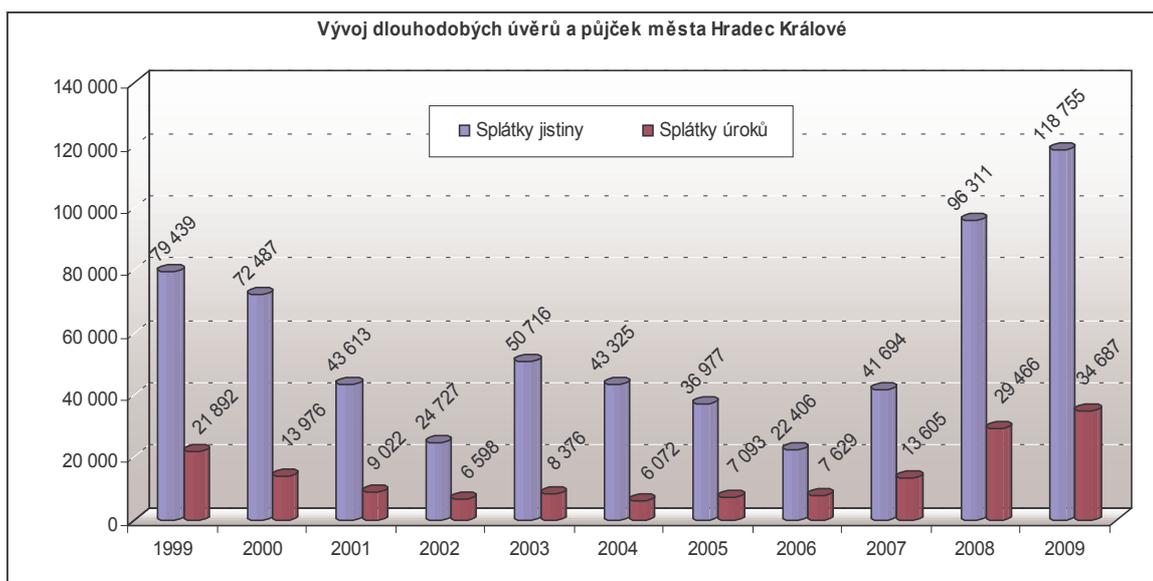
Jak bylo již řečeno dříve, úvěry a půjčky jsou pro obce velmi výhodným, praktickým a levným zdrojem financování. Je to díky výhodným podmínkám, které banky obcím, jako vysoce bonitním klientům, nabízejí. Využití úvěrových zdrojů je pro město výhodnější než využití vlastních prostředků.

Obec obvykle spolupracuje s 3 - 5 bankami, které jim své produkty „šijí na míru“. Hlavním bankovním partnerem města Hradce Králové je Komerční banka, a. s., která spravuje účty města a všech jeho organizací. Častá spolupráce probíhá také s Českou spořitelnou, a. s. Dle slov Ing. Hrubého⁹⁵ jsou tyto finanční instituce při jednání s městem nejvíce pružné.

V Příloze 3 je uveden přehled přijatých úvěrů a půjček městem Hradec Králové.

Vývoj úvěrů a půjček statutárního města Hradec Králové v minulosti a výhled do dalších let ukazuje Obrázek 5.

⁹⁵ Ing. Zdeněk Hrubý, vedoucí oddělení rozpočtu a financování, ekonomický odbor Magistrátu města Hradec Králové.

Obrázek 5: Úvěry a půjčky města Hradec Králové v letech 1999 - 2009⁹⁶

Celková zadluženost města dosáhla k 31. 12. 2005 částky 390 mil. Kč včetně kontokorentního úvěru, samotné dlouhodobé úvěry představují cca 210 mil. Kč, tedy výrazně méně než je maximální limit stanovený programovým prohlášením (460 mil. Kč).

Zadluženost na obyvatele vzrostla v průběhu roku 2005, vlivem čerpání úvěru pro financování navýšení základního kapitálu Dopravního podniku, a. s. a úvěru na rekonstrukci objektu Filharmonie poskytnutého Českou spořitelnou, a. s., z částky Kč 1 869,-- na hodnotu Kč 4 121,-- včetně kontokorentního úvěru, po jeho odečtení je tato hodnota Kč 2 254,--. V roce 2006 se očekává pokles hodnot zadluženosti na obyvatele cca o Kč 200,--.

Vývoj zadluženosti obce na 1 obyvatele v minulosti a odhad vývoje do budoucna ukazuje Tabulka 1.

Tabulka 1: Vývoj zadluženosti města Hradec Králové na 1 obyvatele v letech 2002 - 2009⁹⁷

Zadluženost obce na 1 obyvatele v Kč							
2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
1128,3	1751,8	1868,9	4121,2	4140,9	9508,8	10815	9983,3

Ukazatel dluhové služby vypočítávaný podle (nové) metodiky Ministerstva financí ČR z celkových příjmů města a úvěrového zatížení (splátky jistin a úroků) k 31. 12. 2005

⁹⁶ Závěrečný účet za rok 2005, Magistrát města Hradec Králové, březen 2006.

⁹⁷ Vlastní zpracování.

činil 2,78 %. To je hluboko pod Ministerstvem financí ČR sledovanou hranicí 30 %, při jejímž dosažení je omezena možnost čerpání dotačních zdrojů.

Vývoj ukazatele dluhové služby v minulosti a odhad vývoje do budoucna ukazuje Tabulka 2.

Tabulka 2: Vývoj ukazatele dluhové služby v Hradci Králové v letech 2001 - 2009⁹⁸

Ukazatel dluhové služby								
2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
3,20%	1,90%	3,20%	3,35%	2,78%	1,90%	3,39%	7,49%	8,82%

Výpočet ukazatele dluhové služby a zadluženost obce na obyvatele jsou uvedeny v Příloze 4.

Úvěry a návratné finanční výpomoci

Statutární město Hradec Králové používá úvěry pouze k financování kapitálových (investičních) akcí zařazených do městského rozpočtu. Úvěry provozního charakteru určené ke krytí běžných rozpočtových výdajů zatím město nepřijalo.

Nízkouročený úvěr od Státního fondu rozvoje bydlení ve výši 25 mil. Kč je určen na opravy a modernizace bytového fondu na území města Hradec Králové, úročen je 3 % ročně a jeho splatnost je stanovena na 10 let. K podpisu úvěrové smlouvy došlo 13. 1. 2003. Město bude tento úvěr splácet čtvrtletními anuitami počínaje 30. 9. 2004, poslední splátka by měla být provedena k datu 30. 9. 2012.

Dalším přijatým úvěrem je **„refinancující“ úvěr**, investiční úvěr přijatý od Komerční banky, a. s., kterým dochází k přefinancování hypotečních úvěrů Českomoravské hypoteční banky, a. s. z let 1996 až 1998. Má splatnost 2 roky a byl přijat v objemu Kč 24 935 696,31 za úrok ve výši 2,75 % p. a. K podpisu úvěrových smluv došlo 15. října 2003.

Pro **financování výstavby bytových domů** v ulici Pražská a ve Fričově ulici rozhodlo město Hradec Králové ve výběrovém řízení o přijetí bankovního hypotečního úvěru od České spořitelny, a. s. s 20ti-letou splatností. Čerpání úvěru bylo zahájeno v

⁹⁸ Vlastní zpracování.

prosinci 2002 a do celkové výše Kč 42 201 368,-- byl úvěr dočerpán v květnu 2003. Splácení hypotečního úvěru probíhá měsíčními anuitními platbami od června 2003, k jeho úplnému splacení dojde v září 2022.

Smlouva o přijetí **úvěru účelově určeného na výstavbu Azylového domu pro muže** byla podepsána s Komerční bankou, a. s. v říjnu roku 2002. Výše úvěru byla Kč 28 987 397,--, splatnost 10 let, úroková sazba 4,63 % p. a. Sazba je konstruována jako pevná na dobu 5 let. Čerpání úvěru proběhlo v rozmezí prosince 2002 až října 2003, první splátka proběhla v listopadu 2003. Konečná splatnost úvěru je stanovena na prosinec 2013.

Další **úvěr** přijatý od Komerční banky, a. s. dne 24. 10. 2002, byl použit na **přístavbu jídelny na Základní škole Jiráskovo náměstí**. Investiční akce si vyžádala úvěrové financování v objemu Kč 9 180 000,--. Komerční banka tento úvěr poskytla na 10 let za úrokovou sazbu 4,63 % p. a. Úvěr byl dočerpán v květnu 2003, v červnu téhož roku začalo jeho splácení, které bude trvat do května 2013.

Přijetím dalšího **úvěru** investičního charakteru v celkové částce Kč 17 982 608,-- byla financována **rekonstrukce Hořické ulice** v Hradci Králové. Poskytovatelem se na základě výběrového řízení stala Komerční banka, a. s. K čerpání úvěru se sazbu 4,63 % p. a. došlo během prosince 2002 a od roku 2003 probíhá splácení tohoto desetiletého úvěru.

Podobu návratné finanční výpomoci má **podpora poskytnutá Státním fondem životního prostředí** na vybudování kanalizace v hradecké městské části Plačice, ve výši Kč 5 696 400,--, s úrokem stanoveným na úrovni 3 % p. a.

V závěru roku 2000 získalo statutární město Hradec Králové **od Státního fondu životního prostředí výhradně účelovou půjčku** (na vybudování kanalizace v městské části Malšova Lhota) ve výši Kč 5 520 000,--. Poskytnuté finanční prostředky jsou úročeny 3 % ročně.

Další půjčka od Státního fondu životního prostředí byla přijata na výstavbu Sběrného dvora u Labe, a to ve výši Kč 1 948 000,--, splácení začne v roce 2006.

Další, v současné době již splacená, je půjčka ve výši Kč 19 800 000,-- **od Státního fondu rozvoje bydlení**. Finanční prostředky byly od roku 1994 používány na poskytování půjček vlastníkům nemovitostí. Půjčka byla splatná ve dvou jednorázových splátkách,

první splátka ve výši Kč 15 000 000,-- proběhla v roce 2004, zůstatek v částce Kč 4 800 000,-- byl uhrazen v roce 2005.⁹⁹

Další úvěr byl přijat **na financování rekonstrukce objektu Filharmonie**. Úvěr poskytla Česká spořitelna, a. s., původně ve výši 108 milionů Kč, později byla tato částka navýšena na 117,2 milionů Kč. Úvěr má splatnost 10 let a je úročen variabilní úrokovou sazbou PRIBOR + 0,19, která se pohybovala kolem hranice 2 % p.a. Čerpání úvěru bylo rozděleno na třetiny a vždy po vyčerpání třetinové výše úvěru začalo její splácení. První splátky již proběhly v roce 2004. Čerpání bylo dokončeno v roce 2005.

Pro financování navýšení základního kapitálu Dopravního podniku, a. s. ve výši 177 mil. Kč bylo zastupitelstvem města schváleno použití kontokorentního úvěru zapojeného v cash poolingu proti dalším účtům města a městských organizací, kde výsledná sazba je 0,5 % p.a. Na splacení tohoto kontokorentního úvěru jsou zdroje v portfoliu města.¹⁰⁰ Kontokorentní úvěr poskytla Komerční banka, a. s., u které má město i jeho organizace své účty s volnými finančními prostředky. Objem peněz spravovaných bankou je natolik vysoký, že umožňuje nabídnout tak nízké úročení úvěru, kdy úroková sazba klesá pod hodnotu PRIBOR. Takto výhodné podmínky by jiná banka nenabídla.

5.2.2. Ostatní zdroje financování investic v Hradci Králové

Komunální leasing

Statutární město Hradec Králové nevyužívá žádných forem leasingu k financování investičních projektů. Dochází k tomu proto, že je to pro město poměrně drahý zdroj financování a také z důvodu neexistence daňového efektu, jako je tomu u podnikatelských subjektů soukromého sektoru. Municipality neúčtuje o nákladech a výnosech, ale o příjmech a výdajích. Leasingové splátky tedy nejsou zahrnovány do daňově uznatelných nákladů, neplyne z nich tedy daňová výhoda. (Město sice daňové přiznání podává, ale reálně daň neplatí, proto je daň města vyčleňována z daňových příjmů v rozpočtu, aby nedocházelo ke zkreslení údajů o reálných příjmech.)

⁹⁹ <http://www.hradeckralove.org/cz/Magistrat.html>, 14.3.2006.

¹⁰⁰ Komentář k závěrečnému účtu za rok 2005. Magistrát města Hradec Králové, březen 2006.

Komunální dluhopisy

Ani tento zdroj financování investičních aktivit nebyl v posledních letech městem využit. Využívá se pouze na velký objem finančních prostředků. Z hlediska emisních nákladů je pro město skutečně drahým zdrojem financování.

Směnky

Směnky, jako zdroj financování, doposud statutárním městem Hradec Králové využity nebyly. Dle slov Ing. Hrubého¹⁰¹, by směnky pro město nebyly drahým zdrojem financování, naopak jsou celkem výhodným zdrojem s nízkými poplatky. S nabídkou směnečného programu přišla ČSOB, a. s. Tuto nabídku však město muselo odmítnout z právních důvodů. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územně samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů, § 4, odst. 5, taxativně vyjmenovává prostředky krytí schodků obecního rozpočtu. V tomto výčtu směnka chybí.

Dary

Dary jsou kapitálovým příjmem do rozpočtu obce. V roce 2005 získalo město na pořízení dlouhodobého majetku dary v celkové výši 1 230 tisíc Kč. Co do výše významné, dá se říct celkem pravidelné, zdroje tohoto druhu pocházejí od Nadace Duhová energie, jejímž zakladatelem je společnost ČEZ, a. s. Jsou to v podstatě účelové dary na dětská hřiště. Podmínkou darů je realizace jejich vlastních projektů, což je samozřejmě výhodné i pro město, protože tyto projekty byly již v minulosti realizovány, jsou tedy vyzkoušené a navíc projekty jsou městu poskytovány zdarma. Zatím byla takto financována 3 dětská hřiště. V roce 2005 byla hodnota tohoto daru 700 tisíc Kč. V lednu roku 2006 město Hradec Králové žádalo Nadaci o 2 milióny Kč na realizaci dalších 2 hřišť. Kromě dětských hřišť byl v roce 2005 poskytnut dar i na cyklostezky, ve výši 400 tisíc Kč.

¹⁰¹ Ing. Zdeněk Hrubý, vedoucí oddělení rozpočtu a financování, ekonomický odbor Magistrátu města Hradec Králové.

Příjmy z prodeje a pronájmu

V roce 2005 získalo město z pronájmu za bytové hospodářství celkem cca 90 milionů Kč a za nebytové hospodářství 60,4 milionů Kč. Z prodeje obecních pozemků to bylo celkem 15 mil. Kč, z prodeje nemovitostí 24 mil. Kč a z prodeje ostatního dlouhodobého majetku 2,6 mil. Kč. Nedošlo k realizaci příjmů z prodeje bytového fondu v rámci III. vlny privatizace (na rok 2005 bylo plánováno 10 mil. Kč). Důvodem zdržení byla nevyjasněná problematika veřejné podpory. V letech 2006 - 2008 je plánovaný příjem z prodeje obecních bytů ve výši 450 mil. Kč.

Významnou položkou v kapitálových příjmech v roce 2005 bylo 110,7 mil. Kč získaných snížením emisního ážia společnosti Vodovody a kanalizace (VAK), a. s. Tyto prostředky se staly významným zdrojem financování plánovaných investičních aktivit. Další významnou položkou kapitálových příjmů se v roce 2005 staly příjmy z prodeje akcií, tvořené snížením základního kapitálu společnosti Správa nemovitostí, a. s. ve výši 50 mil. Kč a 1,29 mil. Kč příjmy z prodeje akcií ZVÚ.

Dotace

Město může žádat a využívat dotací dvojího typu. Jedná se o dotace tuzemské, z rozpočtů jiných obcí, vyšších územně samosprávných celků, nebo dotace ze státního rozpočtu. Druhým typem dotací jsou prostředky plynoucí z fondů Evropské unie.

Tuzemských dotací město Hradec Králové každoročně využívá, ale jsou hlavně neinvestičního charakteru. V roce 2005 město přijalo dotace v úhrnné výši Kč 245 364 300,-- Kč, celá suma byla neinvestičního charakteru. Kapitálovou dotací z tuzemska získalo město od Státního fondu dopravní infrastruktury na obnovu cyklostezek. Přijaté dotace jsou uvedeny v Příloze 2 - Příjmy a financování.

Druhou, z hlediska investic významnější, formou dotací jsou **dotace přijaté ze strukturálních fondů Evropské unie**. V Příloze 5 je uveden přehled všech podaných projektů o dotaci ze Strukturálních fondů EU v letech 2004 – 2005. Z těchto projektů byly 4 úspěšné žádosti o dotaci z EU, u kterých bylo přislíbeno financování. Jsou jimi následující projekty:

- terminál hromadné dopravy v Hradci Králové;

- první etapa rekonstrukce Zemědělské ulice v Hradci Králové;
- zkvalitňování procesu komunitního plánování sociálních služeb;
- systém vzájemné propagace atraktivit turistické oblasti Hradecko.

Projekt s názvem 1. etapa rekonstrukce Zemědělské ulice v Hradci Králové byl vytvořen na podporu podnikatelské infrastruktury. Dotace byla schválena v dubnu 2005. Celkové náklady projektu byly odhadnuty na 9 154 tis. Kč, z ERDF bylo přislíbeno 6 866 tis. Kč (asi 75 % celkových nákladů) a 2 888 tis. Kč půjde z rozpočtu města. Rekonstrukce má být dokončena do května 2006.

V Příloze 6 jsou uvedeny **projekty** města Hradce Králové **pro strukturální fondy EU**, které jsou rozčleněny na:

- vybrané projekty pro žádost o dotaci v roce 2004/2005;
- projekty, jejichž realizace se již připravuje a k této realizaci by mohly být fondy EU využity;
- projekty, které jsou ve stadiu úvah (pro využití strukturálních fondů EU by bylo třeba zahájit je nejpozději v roce 2006 a dokončit je do roku 2008, včetně závěrečné zprávy, kontroly a vyúčtování);
- projekty, o kterých se ještě nezačalo uvažovat, ale které by byly vhodné pro strukturální fondy EU.

Na některých investičních projektech se podílí město, stát i Evropská unie. Jeden takový projekt je právě připravován. Jedná se o přípravu vědecko-technického parku v rámci rekonstrukce objektu na letišti v Hradci Králové. V rámci projektu budou vybudovány kanceláře pro začínající podnikatele. Náklady projektu jsou odhadovány na cca 40 mil. Kč. Financování bude následující: 75 % celkových nákladů bude hrazeno z prostředků EU, v rámci Operačního programu průmysl a podnikání, program Prosperita; dalších 15 % bude hrazeno ze státního rozpočtu ve formě dotace a posledních 10 % celkových nákladů uhradí město Hradec Králové ze svého rozpočtu.

5.3. Zhodnocení využívaných zdrojů financování investičních aktivit

Jak bylo již uvedeno dříve, municipality, na rozdíl od podniků, pracují s příjmy a výdaji. Na každý kalendářní rok je ve zdlouhavém procesu sestavován rozpočet obce. Rozpočtový proces začíná cca 7,5 měsíce před zahájením rozpočtového období a celkem trvá přibližně 2 roky.

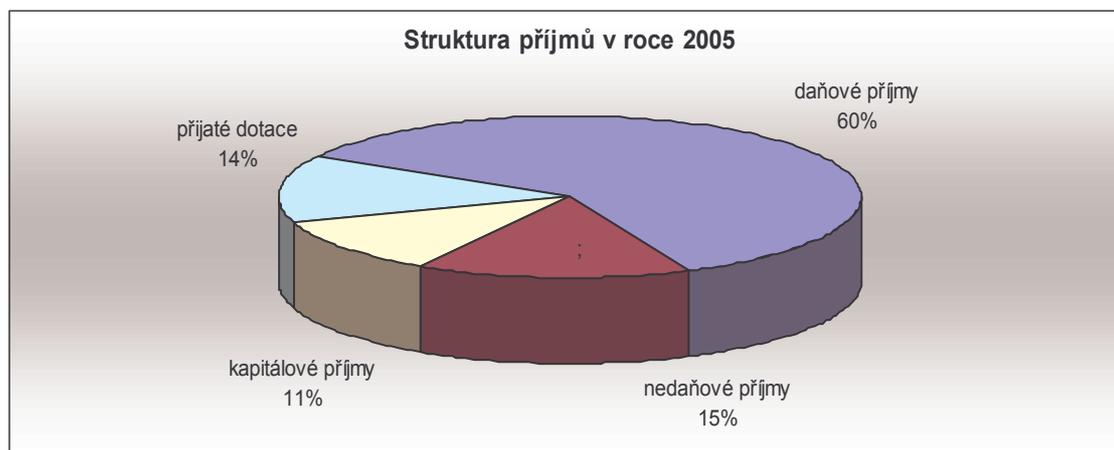
V rámci tohoto procesu je stanovena předpokládaná výše veškerých příjmů plynoucích do rozpočtu města. Správci jednotlivých rozpočtových kapitol pak vznášejí své požadavky zahrnující běžné a kapitálové výdaje. Při rozhodování o investicích a při tvorbě návrhu kapitálových výdajů musí správci jednotlivých kapitol upřednostňovat především výdaje na akce havarijního charakteru, na rozpracované investiční akce a na ostatní prioritní akce. Každoročně se správci snaží o nepřekročení schváleného základního rámce rozpočtu. Ne vždy je to však možné a nastupuje financování z jiných než nenávratných zdrojů, především z návratných a alternativních zdrojů financování.

Celkové hospodaření města Hradec Králové v roce 2005 skončilo **přebytkem** ve výši 58 mil. Kč, když původně byl rozpočet plánován jako schodkový s předpokládaným saldem 456 mil. Kč. K nižšímu výslednému saldu přispělo překročení plánovaných příjmů o 116 mil. Kč a nižší čerpání v oblasti výdajů, když nevyčerpáno zůstalo 399 mil. Kč, vč. cca 26 mil. Kč rezerv. Bilance příjmů a výdajů statutárního města Hradec Králové je uvedena v Příloze 1 a vývoj příjmů a výdajů města v letech 2003 – 2005 je vyobrazen v Příloze 7.

Celkové roční příjmy za rok 2005 činily 1,82 mld. Kč. Na překročení příjmů má největší podíl v samotném závěru roku přijatá platba od společnosti VAK za snížení emisního ážia ve výši 111 mil. Kč, ostatní příjmy byly proti plánu překročeny v souhrnu o 5 mil. Kč. **Daňové příjmy**, které jsou v současné době hlavním zdrojem financování města, dosáhly hodnoty 1,09 mld. Kč. Meziročně došlo k růstu o 97 mil. Kč, tj. cca o 9,8 %. **Nedaňové příjmy** dosáhly hodnoty 275 mil. Kč. Meziroční růst činí 17 mil. Kč (6,7 %), velký vliv mělo jednorázově zaplacené nájemné za parkovací místa v lokalitě Aldis na 15 let dopředu (9 mil. Kč). Nejvýznamnějšími položkami nedaňových příjmů však byly zejména příjmy z nájemného bytového fondu (90 mil. Kč) a nebytového fondu (60 mil. Kč), v součtu došlo k jejich růstu o cca 4,5 mil. Kč. V oblasti **kapitálových**

příjmů dosáhlo plnění 205 mil. Kč. Přijaté **dotace** v roce 2005 dosáhly hodnoty 245 mil. Kč, tj. o 58 % méně než v roce 2004. To je dáno tím, že od 1. 1. 2005 přes rozpočet města již neprocházejí dotace určené školským zařízením.

Základní strukturu příjmů plynoucích do rozpočtu a jejich podíl na celkových příjmech v roce 2005 znázorňuje Obrázek 6.

Obrázek 6: Struktura příjmů statutárního města Hradec Králové v roce 2005¹⁰²

U mnohých investičních akcí je obtížné stanovit, který konkrétní zdroj byl na jejich financování využit. Nejprve jsou rozděleny příjmy plynoucí do rozpočtu města, ať se jedná o přijaté daně; neúčelové dotace; poplatky a pokuty; příjmy z prodeje či pronájmu majetku nebo příjmy z hospodářské činnosti města či jeho organizací, a pokud tato suma nashromážděných prostředků nestačí, podá město žádost o úvěr, půjčku nebo jiný návratný zdroj financování. Dle slov Ing. Hrubého¹⁰³ nejsou správci rozpočtových kapitol příliš omezování ve svých návrzích. Město hospodaří s obrovskou sumou příjmů a může si dovolit i zadlužení. Statutární město Hradec Králové, i když by se to na první pohled nemuselo zdát, má optimální míru zadluženosti.

Konkrétní zdroj financování je zřetelně určitelný u investičních aktivit, pro než byl přijat konkrétní úvěr, půjčka nebo návratná finanční výpomoc, účelová dotace atd. Obecně se dá tvrdit, že návratné zdroje jsou obvykle použity na konkrétní akci a účel, nenávratné plynou do rozpočtu a jejich konkrétní použití je obtížně určitelné.

¹⁰² Zdroj: Komentář k závěrečnému účtu za rok 2005, Magistrát města Hradec Králové, březen 2006.

¹⁰³ Ing. Zdeněk Hrubý, vedoucí oddělení rozpočtu a financování, ekonomický odbor Magistrátu města Hradec Králové.

Ty zdroje, u nichž je jasné pro jakou investiční akci byly využity, jsou uvedeny v předchozí podkapitole této práce.

Následuje **shrnutí zdrojů financování**, které město Hradec Králové využívá, a které ne, s využitím klasifikace zdrojů uvedené v teoretické části této práce.

Nenávratné zdroje

Prvním uvedeným nenávratným zdrojem financování jsou **dotace**. Město Hradec Králové jich samozřejmě hojně využívá. Tuzemské dotace přijaté od státu, krajů či jiných obcí jsou přidělovány spíše na neinvestiční výdaje, na konkrétní investiční akce pouze zřídka. Významné jsou dotace přijaté ze strukturálních fondů EU, ty se stávají podstatným zdrojem financování, zejména u velmi rozsáhlých a finančně náročných projektů.

Co do výše nejvýznamnějším zdrojem financování, plynoucím do rozpočtu města, jsou **daňové příjmy**. Dalšími zdroji, využívanými i městem Hradec Králové, jsou příjmy plynoucí z poplatků, udělených pokut, z hospodářské činnosti a samozřejmě také příjmy z prodeje a pronájmu. Z této kategorie jsou významné hlavně **příjmy z prodeje a pronájmu**, především nemovitého majetku.

Návratné zdroje

Využívání návratných zdrojů financování v Hradci Králové je poněkud jednostranné. Nejčastějšími a téměř jedinými využívanými návratnými zdroji jsou **úvěry a půjčky**. Tato jednotvárnost má však své opodstatnění. Hlavním důvodem je nákladovost těchto zdrojů. Nízké náklady úvěrů, vyplývající z výhodných podmínek poskytovaných bankami obcím (a dalším subjektům veřejného sektoru), jsou hlavním důvodem jejich častého použití. Úvěr je přijímán obvykle jeden velký, pro finančně náročnou investiční akci, než více malých úvěrů, a to zejména z důvodů administrativní náročnosti a nižších nákladů. Díky velmi dobrému hospodaření nemá město problém ani se splátkami, ani s úroky. Nelze samozřejmě opomíjet riziko předlužení, se kterým se potýká celá řada obcí. To však není případ statutárního města Hradec Králové.

Ostatní zdroje, jež patří mezi zdroje návratné, město Hradec Králové nevyužívá, z důvodů uvedených již dříve. U **emise dluhopisů a leasingu** jsou to především náklady těchto zdrojů, u **směnek** jsou to právní komplikace.

Kdybychom měli výše uvedenou problematiku financování shrnout a zhodnotit, který ze zdrojů je ve statutárním městě Hradec Králové nejvíce využíván, pak bychom jednoznačně z nenávratných zdrojů uvedli **daně** (tomu odpovídá i výše těchto prostředků - 1,09 mld. Kč) a z návratných zdrojů **úvěry**, v celkové výši Kč 209 847 900,--¹⁰⁴.

5.4. Návrh změn v oblasti financování investic

V prvních třech kapitolách této práce je nastíněna problematika investování a financování investic. Uvedena je celá řada zdrojů, využitelných pro financování investičních projektů. Je tedy zřejmé, že jak municipality, tak podniky mají rozhodně z čeho vybírat. Škála zdrojů financování je skutečně široká.

Ze získaných zkušeností z praxe, při odborných konzultacích s Ing. Hrubým, představitelem ekonomického odboru a dalšími pracovníky magistrátu města Hradec Králové, vedených autorkou práce v průběhu zpracovávání již bakalářské, později této diplomové práce, vyplývá, že některé zdroje, uvedené v teoretické části této práce, nejsou pro město vůbec výhodné a nebo z různých (např. právních) důvodů použitelné. Široká škála se tak zužuje.

Pokud bychom měli porovnat zdroje financování obce se zdroji financování podniku, zjistíme, že jsou zde jisté odlišnosti. Municipality má k některým zdrojům daleko snazší přístup, finanční prostředky získává za výhodnějších podmínek (např. úvěr) a naopak v porovnání s podnikem jsou pro ní zdroje jistého typu nevýhodné (např. leasing).

Struktura využívaných zdrojů v Hradci Králové je dle názoru autorky dost pestrá, prostředky jsou vhodně voleny a kombinovány. Nelze samozřejmě tvrdit, že hospodaření města je naprosto bezchybné a ideální. Vždy je možné věci zdokonalit.

Za pozitivní lze považovat skutečnost, že se představitelé města snaží hojně využívat zdrojů plynoucích z prostředků Evropské unie. O **dotace** žádají (nebo již byly přislíbeny či poskytnuty) hlavně u rozsáhlých a finančně náročných investičních projektů. Proč také nevyužít pomocné ruky, která je nabízena. Prostředky z fondů EU mohou pokrýt vysoké procento celkových nákladů projektu a pokud by město nezískalo tyto zdroje, muselo by využít úvěrových prostředků, což by mělo negativní dopad na zadluženost

¹⁰⁴ Rozvaha statutárního města Hradec Králové k 31.12.2005.

města. Právě za nedostatečné čerpání zdrojů přislíbených Evropskou unií je Česká republika často kritizována.

Co se týče zmíněné **zadluženosti města**, ta v posledních letech roste a jak ukazuje Tabulka 1, i v následujících letech vzroste velmi výrazně. Pokud porovnáme např. rok 2002 s rokem 2009, nárůst zadluženosti na jednoho obyvatele je devítinásobný. Je však důležité si uvědomit, čím je tato skutečnost způsobena. Je to především díky již několikaletému trendu narůstajících investic. Představitelé města se snaží zlepšit kvalitu života v Hradci Králové v různých oblastech, což s sebou nese potřebu stále vyššího obnosu k financování těchto investičních aktivit. Často je tak nutné sáhnout po úvěru.

Dle autorčina názoru však zadluženost obce není nikterak dramatická. Toto tvrzení je podloženo čísly. O nízké míře zadluženosti hovoří ukazatel dluhové služby, který je počítán na základě instrukcí Ministerstva financí České republiky. V roce 2005 byl tento ukazatel na hodnotě 2,78 %. Díky již zmíněnému předpokládanému nárůstu zadluženosti do roku 2009, vzroste ukazatel dluhové služby na hodnotu 8,82 %. Obě tato čísla jsou však stále hluboko pod hranicí 30 %, sledovanou právě Ministerstvem financí ČR. Překročení této hranice by pro obec znamenalo celou řadu komplikací.

Pokud bychom měli navrhopvat změny nebylo by jich mnoho. Město by mohlo využívat některých zdrojů, které dosud nevyužívá, ovšem důvody, díky kterým se tomu tak nestalo, jsou jistě opodstatněné a byly již uvedeny u jednotlivých zdrojů financování.

Město Hradec Králové by mohlo pro některé projekty, nebo jejich části, začít využívat **leasingového financování**, zejména proto, že leasing nezvyšuje míru zadluženosti a je flexibilní a pružnou formou financování. S nabídkou, pro obec výhodnou, by měly přijít leasingové společnosti. Druhou stranou leasingového financování, a zároveň důvody jeho nevyužívání městem Hradec Králové, jsou náklady a absence daňových výhod pro obec.

Pro velmi rozsáhlé investiční projekty, kterými jsou např. výstavba terminálu hromadné dopravy nebo chystaná výstavba venkovního koupaliště, by mohlo město využít **emise komunálních dluhopisů**. Konkrétně tyto projekty, by dle našeho názoru, byly pro emisi dluhopisů vhodné. Město však zvolilo jiný způsob financování. Dluhopisy jsou vhodným zdrojem financování právě pro velké projekty, protože se jimi zabezpečí velká suma finančních prostředků. Jsou však nástrojem z hlediska emisních nákladů poměrně drahým a navíc zvyšují míru zadluženosti.

Aby bylo možné k financování investičních aktivit využít **dlouhodobé směnky**, je třeba vyjasnit pochybnosti vyplývající ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územně samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů. Právě nejasnosti týkající se § 4, odst. 5 prozatím zabránily městu využít výhodného směnečného programu, nabízeného bankou ČSOB, a. s. Vzhledem k tomu, že by směnky byly pro obec opravdu výhodným a ne příliš drahým zdrojem financování, by se město, především jeho právní oddělení, mělo snažit tyto nejasnosti co nejdříve odstranit.

Co se týče příjmů z **prodeje nemovitostí a movitého majetku** ve vlastnictví města, v této oblasti lze doporučit umírněnější přístup. Tyto příjmy sice mohou krýt aktuální potřebu, ale z dlouhodobého hlediska nelze považovat za výhodné se majetku „zbavovat“. Mnohé budovy a pozemky ve vlastnictví města mohou být využívány k pronájmu a tak dlouhodobě přinášet prostředky do rozpočtu města. V roce 2005 např. tvořilo velmi významnou položku nedaňových příjmů jednorázově zaplacené nájemné za parkovací místa v lokalitě Aldis na 15 let dopředu ve výši 9 mil. Kč, dalším příkladem byly příjmy z nájemného bytového a nebytového fondu v úhrnné výši 150 mil. To jistě nejsou zanedbatelné částky, které se navíc v obdobné výši opakují každoročně. Příjmy z prodeje majetku se sice taktéž odrazí v rozpočtu města, ale pouze v roce realizace obchodu, další roky by se z příjmů vytratily zanedbatelné částky nájemného.

Závěr

Záměrem diplomové práce bylo souhrnně zpracovat problematiku investic. Z tohoto záměru vyplynuly následující dílčí cíle:

- definovat pojmy financování, investování, podnik, municipalita a charakterizovat základní principy jejich financování;
- analyzovat a zhodnotit jednotlivé zdroje financování podniku a poté municipality;
- provést vzájemnou komparaci zdrojů financování podniků a municipalit a identifikovat jejich společné znaky a rozdíly mezi nimi;
- získané znalosti o investicích a zdrojích financování ověřit na konkrétním subjektu (municipalitě).

Vymezeným dílčím cílům odpovídá struktura práce a jednotlivé kapitoly.

Při zpracovávání tématu se autorka nejprve snažila zjistit na jakých principech podniky a municipality fungují, jaké cíle sledují, zjistit jejich poslání a nalézt funkce a činnosti, které vykonávají, to vše s cílem zhodnocení a vzájemného porovnání. Autorka uvádí také faktory ovlivňující rozhodování v investičním procesu.

Lze konstatovat, že investiční proces je velmi složitý a paleta nabízených zdrojů financování pestrá. Na samotném začátku tohoto procesu je investiční rozhodování subjektů soukromého i veřejného sektoru, které je ovlivněno celou řadou činitelů. Rozhodování podnikového managementu je závislé zejména na firemní strategii. Management municipality má v rozhodování však poměrně svázané ruce díky přísně účelovému rozdělování dostupných finančních zdrojů a detailní kontrole ze strany státu a krajů. Jeho rozhodování o alokaci prostředků je ovlivňováno veřejným zájmem a politikou.

Značná část diplomové práce je zaměřena na jednotlivé alternativy zdrojů financování. Uvedeno je jejich členění, druhy zdrojů a ty nejčastěji využívané zdroje jsou charakterizovány a zdůrazněny jsou jejich výhody a nevýhody. Na základě získaných vědomostí lze shrnout, že škála zdrojů financování je skutečně široká a jak municipality, tak podniky mají rozhodně z čeho vybírat.

Při porovnávání zdrojů financování obce se zdroji financování podniku, je možné dojít k závěru, že jsou zde jisté odlišnosti. Základní rozdíl mezi municipalitou a podnikem je patrný již při pohledu na členění finančních zdrojů. Municipalita vychází ze sestaveného rozpočtu, který je bilancí a finančním plánem, vychází z plánovaných příjmů a výdajů a

zdroje rozlišuje na návratné a nenávratné. Při svém rozhodování pracuje s finančním plánem, s odhady, existuje tedy celá řada neznámých, což vyžaduje velkou opatrnost. Pro podnik je podstatný původ finančních zdrojů, rozhoduje o tom, zda bude financovat z vlastních či cizích zdrojů, které jsou skutečné, zachycené v rozvaze, nikoli plánované, jako je tomu u podniků. Odlišnosti plynou i ze samotného postavení subjektů na trhu. Municipality (až na výjimky) vystupuje na finančním trhu jako vysoce bonitní klient, z čehož plynou značné výhody např. při poskytování návratných zdrojů různými finančními institucemi.

Jedním z dílčích cílů práce bylo, mimo jiné, získané znalosti o investicích a zdrojích financování ověřit na určitém subjektu, konkrétně na municipalitě. Autorka zvolila statutární město Hradec Králové. Lze konstatovat, že municipality má k některým zdrojům daleko snazší přístup, finanční prostředky získává za výhodnějších podmínek než podnik. Na základě zkušeností získaných v praxi autorka zjistila, že některé zdroje, uvedené v teoretické části této práce, nejsou pro obec vůbec výhodné a nebo z různých (např. právních) důvodů použitelné. Škála zdrojů využívaných v praxi tedy není tak pestrá jako v teorii. Financování se tak může zdát poněkud jednostranně zaměřené. Je ale možné se domnívat, že odborníci, kteří o financování rozhodují, důsledně zvažují všechna pro a proti každé alternativě. Žádné jejich rozhodnutí navíc není definitivní, názor musí schválit další orgány obce.

I přes to lze považovat variabilitu využívaných zdrojů v Hradci Králové za dostatečnou, finanční zdroje za vhodně volené a kombinované. Kdybychom měli problematiku financování investic shrnout a zhodnotit, který ze zdrojů je ve statutárním městě Hradec Králové nejvíce využíván, pak bychom jednoznačně z nenávratných zdrojů uvedli daně a z návratných zdrojů úvěry.

S tím souvisí často diskutovaný problém - zadluženost obce, proto je úvěrům a zadluženosti v Hradci Králové věnována část poslední kapitoly. I když v posledních letech zadluženost města stále roste a bude růst i nadále, stále je ukazatel dluhové služby hluboko pod hranicí sledovanou Ministerstvem financí ČR a celková zadluženost je výrazně nižší než maximální limit stanovený programovým prohlášením města.

Řešení problému zadluženosti může spočívat v tom, že by obec mohla sáhnout i po alternativních zdrojích, prozatím vůbec, nebo málo využívaných. Příkladem mohou být

dlouhodobé směnky nebo různé formy leasingového financování. Další otázkou je ovšem nákladovost těchto zdrojů.

Závěrem je možné shrnout následující poznatky získané v průběhu zpracování této diplomové práce:

- objemově nejvýznamnějším nenávratným zdrojem financování obce jsou daňové příjmy plynoucí do obecního rozpočtu;
- významným a hojně využívaným zdrojem financování investičních aktivit jsou tuzemské dotace a dotace ze strukturálních fondů EU;
- nejvíce využívaným zdrojem financování jsou bankovní úvěry, zejména kvůli jejich flexibilitě a díky výhodným podmínkám, které bankovní ústavy obcím nabízejí;
- leasingu, jako zdroje financování, obce nevyužívají, zejména kvůli neexistenci daňových výhod, které plynou při leasingovém financování pouze podnikům;
- komunální dluhopisy také nejsou příliš využívaným zdrojem financování, a to hlavně z důvodu poměrně vysokých emisních nákladů, i když prostřednictvím nich by bylo možné zajistit velkou sumu finančních prostředků vhodných k financování zejména rozsáhlých investičních projektů;
- směnky by byly relativně levným a výhodným zdrojem financování obcí, ale nejsou prozatím využívány hlavně kvůli právním komplikacím, které jsou se směnečným financováním spojeny.

Seznam použité literatury

- [1] Brealey, R. A.; Myers, S. C. *Teorie a praxe firemních financí*. Praha: Victoria Publishing, 1992. 971 s.
ISBN 80-85605-24-4
- [2] Buchanan, M., J. *Veřejné finance v demokratickém systému*. Přel. E. Nevrlá. 1. vyd. Praha: Computer Press, 1998. 324 s. Přel. z: Public Finance in democratic Process.
ISBN 80-7226-116-9
- [3] Čichovský, L. a kol. *Jak financovat komunální projekty?* Ostrava: Montanex, 1996. 163 s.
ISBN 80-85780-62-3
- [4] Doležal, J.; Fireš, B.; Míková, M. *Finanční účetnictví*. Praha: Grada, 1992. 304 s.
ISBN 80-85623-10-2
- [5] Glen, A. *Corporate Financial Management*. 2 nd ed. Harlow: Prentice-Hall, 2002. 1098 s.
ISBN 0-273-65148-X
- [6] Hamerníková, B. a kol. *Veřejné finance*. 1. vyd. Praha: Fakulta financí a účetnictví, VŠE Praha, 1997. 155s.
ISBN 80-7079-644-8
- [7] <http://www.hrdeckralove.org/cz/Magistrat.html/>, 14. 3. 2006
- [8] <http://www.hrdeckralove.org/redirector.html?hid=1082>, 14. 3. 2006
- [9] <http://www.mesec.cz/clanky/forfaiting-penize-skoro-ihned-a-bez-rizika>, 26. 2. 2006
- [10] <http://www.vseved.cz>, 20. 2. 2006
- [11] Konečný, M. *Podnikové finance*. 2. doplněné vyd. Brno: PC-DIR, 1998. 73 s.
ISBN 80-85341-04-2
- [12] Machač, O. a kol. *Podniková ekonomika a management, I. díl*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1998. 171 s.
ISBN 80-7194-142-5

- [13] Marková, H. *Finance obcí, měst a krajů*. 1. vyd. Praha: Orac, 2000. 190 s.
ISBN 80-86199-23-1
- [14] Pavelková, D. Faktory ovlivňující výběr zdrojů financování podniku. In:
Mezinárodní konference „Ekonomika firiem 1998“ – II. diel; Bardejovské
Kúpele 5. - 6. 5. 1998. 1. vyd., 1998, s. 405 - 406.
ISBN 80-85668-65-3
- [15] Peková, J.; Pilný, J.; Jetmar, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*.
2. vyd. Praha: Aspi, 2005. 556s.
ISBN 80-7357-052-1
- [16] Peková, J. *Finance územní samosprávy – územní aspekty veřejných financí*.
1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 268 s.
ISBN 80-7187-024-2
- [17] Peková, J. *Veřejné finance*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1999. 496 s.
ISBN 80-85963-88-4
- [18] Peková, J. *Hospodaření obcí a rozpočet*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1997.
289 s.
ISBN 80-85963-34-5
- [19] Peková, J. *Místní rozpočty*. 1. vyd. Praha: VŠE Praha, 1997. 253 s.
ISBN 80-7079-704-5
- [20] Pilný, J. *Veřejné finance*. 2. přeprac. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2000.
230 s.
ISBN 80-7194-319-3
- [21] Polidar, V. *Management bank a bankovních obchodů*. 1. vyd. Praha: Ekopress,
1995. 423 s.
ISBN 901991-0-0
- [22] Pulz, J. a kol. *Leasing v teorii a praxi*. Praha: Grada, 1993. 302 s.
ISBN 80-7169-021-X
- [23] Rezková, H. V rozpočtu města investice za 618 milionů korun. In. *Radnice,
informační zpravodaj statutárního města Hradec Králové*. Hradec Králové, 2006,
čís. 5, s. 3.

- [24] Samuelson, P. A., Nordhaus, W. D. *Ekonomie*. 1. vyd. Praha: Svoboda, 1991. 1011 s.
ISBN80-205-0192-4
- [25] Synek, M. aj. *Manažerská ekonomika*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. 456 s.
ISBN 80-7169-211-5
- [26] Synek, M. a kol. *Podniková ekonomika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1999. 456s.
ISBN 80-7179-228-4
- [27] Šenkýřová, B. a kol. *Bankovníctví II*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 300 s.
ISBN 80-7169-663-3
- [28] Tetřevová, L. Komunální dluhopisy 1. In. *Moderní obec*, měsíčník Hospodářských novin. Praha, 2001, čís. 12.
ISSN 1211-0507
- [29] Tetřevová, L. Komunální dluhopisy 2. In. *Moderní obec*, měsíčník Hospodářských novin. Praha, 2002, čís. 1.
ISSN 1211-0507
- [30] Tetřevová, L. Komunální dluhopisy dokončení. In. *Moderní obec*, měsíčník Hospodářských novin. Praha, 2002, čís. 5.
ISSN 1211-0507
- [31] Tetřevová, L. Financování komunálních projektů a dluhová politika obcí. *Sborník z vědecké konference, Aktuální otázky rozvoje regionů III, Regionální rozvoj a management ve veřejné správě*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2003. 48 s.
ISBN 80-213-1089-8
- [32] Tetřevová, L. *Podnikové obligace – perspektivní zdroj financování v českém průmyslu*. Disertační práce. Pardubice: Univerzita Pardubice, 1999.
- [33] Tetřevová, L. *Veřejná ekonomie. Úvod do problému*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2003. 136 s.
ISBN 80-7194-544-7

- [34] Tománek, P. Role dotací v územních rozpočtech. In *Obce & finance*. Praha: 2002, čís. 3, 50 s.
ISSN 1211-4189
- [35] Toth, P. *Ekonomika měst a obcí*. 1. vyd. Praha: VŠE Praha, 1998. 194 s.
ISBN 80-7079-693-6
- [36] Valach, J. aj. *Finanční řízení a rozhodování podniku – 1. díl*. Praha: Nad zlato, 1993. 115 s.
ISBN 80-85626-12-8
- [37] Valach, J. aj. *Finanční řízení a rozhodování podniku – 2. díl*. Praha: Nad zlato, 1993. 119 s.
ISBN 80-85626-13-6
- [38] Valach, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2001. 447s.
ISBN 80-86119-38-6
- [39] Valach, J. *Investiční rozhodování a dlouhodobé financování (II. část)*. Dotisk. Praha: VŠE Praha, 1997. 130 s.
ISBN 80-7079-067-9
- [40] Wawrosz, P. *Zdroje financování podnikatelské činnosti*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 1999. 336 s.
ISBN 80-7208-106-3
- [41] Weiss, D. M. *Kniha o cenných papírech*. Přel. J. Feldstein. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. 313 s.
ISBN 80-85605-56-2
- [42] Wöhe, G. *Úvod do podnikového hospodářství*. Přel. J. Dvořák a kol. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 1995. 748 s. Přel. Z: Einführung in die Allgemeine Betriebswirtschaftslehre.
ISBN 80-7179-014-1
- [43] Zákon č. 191/1950 Sb., směnečný a šekový, ve znění pozdějších předpisů.
- [44] Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [45] Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

- [46] Zákon č. 455/1991, o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.
- [47] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- [48] Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
- [49] Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [50] Zákon č. 588/1992 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
- [51] Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.
- [52] Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
- [53] Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České Republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- [54] Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- [55] Zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.
- [56] Zákon č. 15/1998 Sb., o Komisi pro CP a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [57] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.
- [58] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů.
- [59] Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.
- [60] Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.
- [61] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územně samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.
- [62] Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.
- [63] Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.
- [64] Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam obrázků

Obrázek 1: Přehled druhů financování podniku.....	34
Obrázek 2: Zdroje financování akciových společností.....	35
Obrázek 3: Zdroje financování obcí I.....	54
Obrázek 4: Zdroje financování obcí II.	55
Obrázek 5: Úvěry a půjčky města Hradec Králové v letech 1999 - 2009	78
Obrázek 6: Struktura příjmů statutárního města Hradec Králové v roce 2005	86

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj zadluženosti města Hradec Králové na 1 obyvatele v letech 2002 - 2009	78
Tabulka 2: Vývoj ukazatele dluhové služby v Hradci Králové v letech 2001 - 2009	79

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
ČD	České dráhy
ČSOB	Československá obchodní banka
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
ERDF	European Regional Development Fund (Evropská regionální rozvojový fond)
EU	Evropská unie
Kč	korun českých
MHD	městská hromadná doprava
mil.	milion
mld.	miliarda
OPI	Operační program Infrastruktura
OPPP	Operační program Průmysl a podnikání
OPRLZ	Operační program Rozvoj lidských zdrojů
p. a.	per anum (ročně)
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SROP	Společný regionální operační program
tis.	tisíc
VAK	Vodovody a kanalizace

Seznam příloh

Příloha 1	Bilance příjmů a výdajů statutárního města Hradec Králové
Příloha 2	Příjmy a financování statutárního města Hradec Králové
Příloha 3	Úvěry a půjčky statutárního města Hradec Králové
Příloha 4	Výpočet ukazatele dluhové služby statutárního města Hradec Králové
Příloha 5	Přehled všech podaných projektů o dotaci ze Strukturálních fondů Evropské unie v Hradci Králové v letech 2004 – 2005
Příloha 6	Projekty města Hradce Králové pro strukturální fondy Evropské unie
Příloha 7	Příjmy a výdaje statutárního města Hradec Králové v letech 2003 až 2005

Příloha 1

BILANCE PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ

Věcný obsah	Skutečnost 2004	Schválený rozpočet 2005	Upravený rozpočet 2005	Skutečnost 2005	% plnění
I. PŘÍJMY	1 935 447,5	1 532 874,7	1 699 698,3	1 815 551,0	106,8%
1. daňové příjmy celkem	992 928,7	1 019 980,0	1 085 540,0	1 089 753,6	100,4%
daňové příjmy bez daně města	939 048,9	959 980,0	1 025 540,0	1 034 332,6	100,9%
2. nedaňové příjmy	257 741,6	210 398,0	270 017,2	275 104,7	101,9%
3. kapitálové příjmy	95 011,8	88 000,0	98 840,5	205 328,5	207,7%
4. přijaté dotace	589 765,3	214 496,7	245 300,6	245 364,3	100,0%
dotace školství	337 802,0	0,0	0,0	0,0	-
II. VÝDAJE	1 934 404,9	1 836 239,3	2 155 925,5	1 757 303,1	81,5%
5. běžné výdaje	1 513 071,4	1 195 928,3	1 336 151,5	1 237 488,7	92,6%
BV bez daně města, dotace školství	1 121 389,5	1 135 928,3	1 276 151,5	1 182 067,7	92,6%
6. kapitálové výdaje	421 333,6	570 311,0	793 995,7	519 814,4	65,5%
7. rezerva rady města	-	20 000,0	4 197,2	0,0	0,0%
rezerva zastupitelstva města	-	50 000,0	5 081,1	0,0	0,0%
účelové rezervy	-	0,0	16 500,0	0,0	0,0%
III. SALDO: Příjmy - Výdaje	1 042,6	-303 364,6	-456 227,2	58 247,9	-12,8%
IV. FINANCOVÁNÍ	-1 042,6	303 364,6	456 227,2	-58 247,9	-12,8%
Přijaté úvěry, půjčky	52 446,2	61 805,0	249 952,9	249 322,4	99,7%
Splátky úvěrů	-43 324,3	-36 971,0	-36 971,0	-36 976,3	100,0%
Aktivní krátkodobé operace řízení likvidity	-3 807,3	-	-	-243 620,4	-
Změna stavu krátkodob. a dlouhodob. prostředků na BÚ	-6 357,2	278 530,6	243 245,3	-26 973,6	-11,1%

Příloha 2

Příjmy a financování

Věcný obsah (členění dle druhového třídění)	Skutečnost 2004	Schválený rozp. 2005	Upravený rozpočet	Skutečnost 2005	% plnění
TŘÍDA 1 - DAŇOVÉ PŘÍJMY	992 928,7	1 019 980,0	1 085 540,0	1 089 753,6	100,4%
Daně z příjmů fyzických osob	311 755,2	318 000,0	324 000,0	326 741,2	100,8%
Daně z příjmů právnických osob	249 005,2	246 000,0	280 000,0	270 440,8	96,6%
Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	125,4	50,0	50,0	96,8	193,6%
Místní poplatky	59 336,0	52 930,0	54 490,0	61 784,4	113,4%
TŘÍDA 2 - NEDAŇOVÉ PŘÍJMY	257 741,4	210 398,0	270 017,2	275 104,7	101,9%
Zemědělství a lesní hospodářství	3 322,0	3 320,0	3 320,0	3 323,6	100,1%
Záležitosti pozemních komunikací	1 123,8	1 500,0	850,0	0,0	0,0%
Divadelní činnost, kultura	392,5	2 197,0	1 667,0	1 544,9	92,7%
Tělovýchovná činnost	2 895,2	3 388,0	2 788,0	3 510,0	125,9%
Zdravotnická zařízení - dětské jesle	1 096,0	1 090,0	900,0	894,0	99,3%
Bytové hospodářství	81 670,2	73 590,0	85 550,0	89 941,0	105,1%
Nebytové hospodářství	64 223,1	64 320,0	67 820,0	60 412,0	89,1%
Pohřebnictví	156,2	175,0	175,0	193,5	110,6%
Komunální služby a územní rozvoj	5 779,0	4 200,0	9 800,0	14 948,2	152,5%
Nakládání s odpady	8 636,7	9 703,0	9 703,0	11 765,7	121,3%
Příjmy z poskytnutí služeb a výrobků-bezpečnost a veř.poř.	0,4	0,0	0,0		x
Činnost místní správy	1 256,8	665,0	970,0	1 813,8	187,0%
Odvody příspěvkových organizací	9 268,0	0,0	6 012,0	6 011,3	100,0%
Příjmy z úroků	35 002,7	23 000,0	23 440,0	18 247,5	77,8%
Přijaté neinvestiční dary	300,0	0,0	55,0	55,0	100,0%
TŘÍDA 3 - KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY	95 011,8	88 000,0	98 840,5	205 328,5	207,7%
Příjmy z prodeje pozemků	38 340,0	15 000,0	6 000,0	15 058,2	251,0%
Příjmy z prodeje ostatních nemovitostí	51 496,8	23 000,0	35 000,0	24 058,2	68,7%
Příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouh. majetku	115,0	0,0	6 610,5	2 607,6	39,4%
Přijaté dary na pořízení dlouh. majetku	4 970,0	0,0	1 230,0	1 230,0	100,0%
TŘÍDA 4 - PŘIJATÉ DOTACE	589 765,3	214 496,7	245 300,6	245 364,3	100,0%
Neinvestiční dotace z všeobecné pokladní správy SR	4 707,9	0,0	2 227,0	2 227,0	100,0%
Souhrnný dotační vztah	219 342,6	212 296,7	223 796,7	223 796,7	100,0%
Ostatní neinvestiční dotace ze SR	7 976,6	0,0	7 396,3	7 396,4	100,0%
Neinvestiční přijaté dotace od obcí	2 503,7	2 200,0	2 516,0	3 277,9	130,3%
Neinvestiční přijaté dotace od krajů	344 491,7	0,0	5 389,5	5 389,5	100,0%
Převody z vlastních fondů	0,0	0,0	0,0	0,0	x
Příjmy města celkem	1 935 447,5	1 532 874,7	1 699 698,3	1 815 551,0	106,8%
TŘÍDA 8 - FINANCOVÁNÍ	-1 042,6	303 364,6	456 227,2	-58 247,9	-12,8%
Přijaté úvěry, půjčky	52 446,2	61 805,0	249 952,9	249 322,4	99,7%
Splátky úvěrů, půjček	-43 324,3	-36 971,0	-36 971,0	-36 976,3	100,0%
Aktivní krátkodobé operace řízení likvidity	-	-	-	-243 620,4	x
Použití volných prostředků z minulých let	-10 164,5	278 530,6	243 245,3	-26 973,6	-11,1%

Příloha 3

ÚVĚRY A PŮJČKY MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ

Instituce - účel úvěru / půjčky	Výše úvěru / půjčky	Výše splátek 2005	Předpokládaná výše splátek			
			2006	2007	2008	2009

DLOUHODOBÉ ÚVĚRY A PŮJČKY

ÚVĚRY	x	30 257	19 998	40 404	95 823	118 271
KB - Refinancování úvěru z ČMHB II.	24 936	11 566	x	x	x	x
ČS - Výstavba Pražská ul.a Fričova ul.	42 201	1 412	1 482	1 562	1 640	1 734
ČS - Filharmonie	117 200	9 672	10 596	10 596	10 596	10 596
KB - Azylový dům pro muže	28 987	2 474	2 591	2 714	2 842	2 976
KB - Rekonstrukce ulice Hořická	17 983	1 583	1 658	1 735	1 818	1 904
SFRB - Nízkoúročný úvěr	25 000	2 753	2 837	2 923	3 011	3 103
KB - Příst. jídelny na ZŠ Jiráskovo nám.	9 190	797	834	874	915	958
Nový úvěr v roce 2006	200 000	x	x	20 000	20 000	20 000
Nový úvěr v roce 2007	550 000	x	x	x	55 000	55 000
Nový úvěr v roce 2008	220 000	x	x	x	x	22 000
Nový úvěr v roce 2009	40 000	x	x	x	x	x
PŮJČKY	x	6 720	2 408	1 290	488	484
MF - Půjčka bezúročná FRB	19 800	4 800	x	x	x	x
SFŽP - Kanalizace Plačice	5 698	816	816	802	x	x
SFŽP - Kanalizace Malšova Lhota	5 520	1 104	1 104	x	x	x
SFŽP - Sběrný dvůr u Labe	1 948	x	488	488	488	484

CELKEM ÚVĚRY A PŮJČKY	x	36 977	22 406	41 694	96 311	118 755
SOUHRNNÁ VÝŠE ÚROKŮ ZA OBDOBÍ	x	7 093	7 629	13 605	29 466	34 687
SOUHRN SPLÁTEK A ÚROKŮ	x	44 070	30 035	55 299	125 777	153 442

KRÁTKODOBÉ ÚVĚRY

KB - kontokorentní úvěr	177 000	x	176 813	x	x	x
-------------------------	---------	---	---------	---	---	---

Příloha 4

údaje v tis. Kč

VÝPOČET UKAZATELE DLUHOVÉ SLUŽBY STATUTÁRNÍHO MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ

Název položky	Skutečnost		Předpoklad k 31.12.				
	2004	2005	2006*	2006	2007	2008	2009
Daňové příjmy (po konsolidaci)	992 928,7	1 089 753,6	1 112 170,0	1 112 170,0	1 170 970,0	1 229 770,0	1 288 570,0
Nedaňové příjmy (po konsolidaci)	257 741,6	275 104,7	236 642,0	236 642,0	224 642,0	212 642,0	212 642,0
Přijaté dotace - souhrnný finanční vztah	219 342,6	223 796,7	232 402,5	232 402,5	234 402,5	236 402,5	238 402,5
Dluhová základna	1 470 012,9	1 588 655,0	1 581 214,5	1 581 214,5	1 630 014,5	1 678 814,5	1 739 614,5
Úroky	5 971,6	7 245,1	7 629,9	7 629,9	13 605,1	29 466,0	34 687,4
Splátky jistin a dluhopisů**	43 324,3	36 976,3	22 405,4	22 405,4	41 694,0	96 311,0	118 755,0
Splátky leasingu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dluhová služba	49 295,9	44 221,4	30 035,3	30 035,3	55 299,1	125 777,0	153 442,4
UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY***	3,35%	2,78%	1,90%	1,90%	3,39%	7,49%	8,82%
Počet obyvatel (k 1.1.2005)	95 195,0	94 694	94 694	94 694	94 694	94 694	94 694
Zadluženost obce	177 908,8	390 254,9	192 118,3	392 118,3	900 424,7	1 024 113,6	945 357,7
Dlouhodobé úvěry	168 466,4	209 847,9	189 856,0	389 856,0	899 452,7	1 023 629,6	945 357,7
Kontokorentní úvěr	x	176 813,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Půjčky - SFŽP	9 442,4	3 594,0	2 262,3	2 262,3	972,0	484,0	0,0
Zadluženost obce na 1 obyvatele:	1 868,9	4 121,22	2 028,83	4 140,90	9 508,78	10 814,98	9 983,29
- bez kontokorentního úvěru	X	2 254,02	X	X	X	X	X

Vysvětlivky: * pro případ, kdy nebudou realizovány připravované akce, tj. bez nutnosti financování cizími zdroji (novými úvěry)

** v roce 2006 je splatný kontokorentní úvěr (smlouva umožňuje automatickou prolongaci);

*** v případě splacení kontokorentního úvěru bude hodnota ukazatele dluhové služby pro rok 2006 činit 13,08 %

Příloha 5

Přehled všech podaných projektů o dotaci ze Strukturálních fondů EU v Hradci Králové v letech 2004 – 2005

1.	Název:	Terminál HD v Hradci Králové
	Program:	Společný regionální operační program
	Stručný popis:	Infrastrukturní propojení městské hromadné autobusové a trolejbusové dopravy s meziměstskou autobusovou dopravou a železniční dopravou vybudováním moderního terminálu hromadné dopravy, umožňujícího plné rozvinutí integrovaného systému dopravy v širší oblasti Královéhradeckého regionu. Spolupráce s Dopravním podnikem města Hradce Králové, a.s.
	Celkové náklady:	241 000 tis. Kč
	Dotace z EU	62 000 tis. Kč
	Rok realizace	2006 - 2007
2.	Název:	1. etapa rekonstrukce Zemědělské ulice v Hradci Králové
	Program:	PHARE 2003 – II. část
	Stručný popis:	Předmětem projektu bude rekonstrukce 358,23 m komunikace, vybudování chodníku o šíři 1,5 a 2,1 m, vybudování nové uliční vpusti napojené do kanalizace a vybudování veřejného osvětlení v celé délce komunikace.
	Celkové náklady:	288 479 EUR
	Dotace z EU	216 359 EUR
	Rok realizace	2006
3.	Název:	Zkvalitňování procesu komunitního plánování sociálních služeb
	Program:	Společný regionální operační program - GS Královéhradeckého kraje
	Stručný popis:	Projekt se zaměřuje na posílení stability a soudržnosti obyvatelstva prostřednictvím podpory komunitní spolupráce. Zapojení partnera do projektu – Centrum komunitní práce – poradenská organizace.
	Celkové náklady:	2 166 492 Kč
	Dotace z EU	1 733 tis. Kč
	Rok realizace	2005 - 2006
4.	Název:	Systém vzájemné propagace atraktivit turistické oblasti Hradecko
	Program:	Společný regionální operační program - GS Královéhradeckého kraje

Stručný popis:	Předmětem projektu je ucelená kampaň celé TO Hradecko pomocí více druhů informačních médií – informační tabule, elektronický a tištěný materiál, propagace a inzerce v tisku. Hlavním cílem je podpořit medializaci TO Hradecko. Zapojení partnera do projektu – Cestovní kancelář B&K TOUR s r.o.
Celkové náklady:	1 367 tis. Kč
Dotace z EU	1 025 250 Kč
Rok realizace	2006

Název:	Rekonstrukce Mlýnského rybníka, včetně bezpečnostního přelivu
Program:	Operační program Infrastruktura, Opatření 3.1 Obnova environmentálních funkcí území
5. Stručný popis:	Předmětem projektu je provedení komplexních revitalizačních opatření na Mlýnském rybníku v povodí Bělčického potoka. Dojde k úpravě tělesa hráze, úpravě výpustného objektu, zkapacitnění bezpečnostního přelivu a odstranění přebytečných sedimentů.
Celkové náklady:	16 409 tis. Kč
Dotace z EU	13 127 tis. Kč
Rok realizace	2006

Název:	Stříbrný rybník – těžení nánosů
Program:	Operační program Infrastruktura, Opatření 3.1 Obnova environmentálních funkcí území
6. Stručný popis:	Rekonstrukce a odbahnění Stříbrného rybníka v Hradci Králové
Celkové náklady:	8 097 tis. Kč
Dotace z EU	6 477 000 Kč
Rok realizace	2006

Název:	Systém včasné intervence pro město Hradec Králové
Program:	Operační program Rozvoj lidských zdrojů, opatření 2.1 Integrace specifických skupin obyvatelstva ohrožených sociální exkluzí
7. Stručný popis:	Předmětem projektu je vytvoření a zajištění spolupráce institucí zúčastněných na péči o delikventní děti. V tomto systému vykonávají orgány sociálně-právní ochrany dětí, Policie ČR, městská policie, soudy, státní zastupitelství, Probační a mediační služba, úřady práce, zdravotní, školské orgány a nestátní neziskové organizace.
Celkové náklady:	2 832 497 Kč
Dotace z EU	2 106 062 Kč
Rok realizace	2006

Zdroj: Magistrát města Hradec Králové, Mgr. Libor Lněnička, odbor strategie a rozvojových projektů města, 3. 3. 2006

Příloha 6

Projekty města Hradce Králové pro strukturální fondy EU

Projekty jsou rozčleněny takto:

1. Vybrané projekty pro žádost o dotaci v roce 2004/2005.
2. Projekty, jejichž realizace se již připravuje a k této realizaci by mohly být fondy EU využity.
3. Projekty, které jsou ve stadiu úvah (pro využití SF EU by bylo třeba zahájit je nejpozději v roce 2006 a dokončit je do roku 2008, včetně závěrečné zprávy, kontroly a vyúčtování).
4. Projekty, o kterých se ještě nezačalo uvažovat, ale které by byly vhodné pro SF EU (pravděpodobně další vyplynou z aktualizovaného strategického plánu města).

1. Vybrané projekty pro žádost o dotaci v roce 2004/2005

Projekt	Dotační titul	Předpokládaný termín předložení žádosti o dotaci	Stav příprav	Náklady	Možné komplikace
Terminál HD	SROP 2.1.Rozvoj dopravy v regionech, Podopatření 2.1.2 Rozvoj dopravní obslužnosti v regionech (probíhá příprava s asistenční podporou v rámci Phare 2001 – jeden z 10 pilotních projektů pro ČR)	K výzvě , která by měla být pravděpodobně počátkem roku 2005, za předpokladu platného územního rozhodnutí a předpokladu získání stavebního povolení do 3 měsíců od předložení žádosti o dotaci (tj. k podpisu smlouvy)	ano - osnova projektu, předběžná plánovací matice, souhlas v ZM, souhlas v PRK, spolufinancování probíhá – převod zbývajících pozemků, EIA, zpracování dokumentace k územnímu rozhodnutí chybí – studie proveditelnosti, územní rozhodnutí, stavební povolení, jasná definice výstupů projektu, které budou předmětem žádosti, rozpočet	předběžně 90.000.000 Kč (terminál) + pravděpodobně křižovatka napojení do ulice Sladkovského	Prodlevy s převodem zbývajících pozemků, termíny pro vydání územního rozhodnutí (nutné pro podání žádosti o dotaci) a stavebního povolení (nutné k podpisu smlouvy, tj. cca do 3 měsíců od podání žádosti), vymezení stavby pro účely stavebního povolení a žádost o dotaci (vzhledem k požadavku na ucelenost etapy, její samostatnou provozovatelnost, včetně prokázání dopadu realizované investice v území)
Zkvalitnění jazykového vzdělání jako jeden z hlavních předpokladů rozvoje kvalitního celoživotního učení	OPRLZ (ESF Evropský sociální fond) Priorita 3 Rozvoj celoživotního učení Opatření 3.1 Zkvalitňování vzdělávání ve školách a školských zařízeních	K výzvě - bude vyhlášena po 1. 5. 2004	ano – logický rámec projektu, popis projektu chybí – souhlas ZM Pozn. Projekt byl zaslán do předběžného sběru projektových záměrů na MŠMT – neoficiálně potvrzeno, že byl schválen jako vhodný k uskutečnění.	Předběžný rozpočet na 2 roky celkem asi 2,5 mil. Kč (z ESF 75 %, z rozpočtu MŠMT ČR 25 %)	Je třeba zjistit, zda nebude třeba nejprve zálohově financovat z rozpočtu města a čekat na proplacení nákladů.

2. Projekty, jejichž realizace se připravuje a k této realizaci by mohly být SF využity

Projekt	OP/Priorita	Odbor/od dělení	Stav přípravy	Náklady Kč	Spolufinancování - v rozpočtu?	Komentář (reálnost projektu)
Parter Malé a Velké náměstí Případně hradby, terasy?	SROP 5.2.3 Regenerace a revitalizace vybraných měst Výše dotace 75 % - cca 100 mil. Kč na vybrané město, o zbytek (tj. 25 %) se bude dělit MMR (1/2 z 25 %) , kraj (1/4 z 25 % a město (1/4 z 25 %). Dotaci dostane 7 – 13 vybraných měst v ČR, kraj bude navrhopvat v květnu 2004 za KH kraj 1 – 3 města, ta musí být mezi 10.000 – 100.000 obyvateli	OHA	Jižní terasy – pořízená studie, bude podkladem pro PD Severní terasy – zpracovává se PD řešení havarijního stavu u Městské hudební síně Malé náměstí – hotová studie Velké náměstí – není zpracované	Odhad ze studií 25.500.000 (Malé) 20.000.000 (hradby)	Malé - 18.970.000 - r. 2005 Malé - 16.430.000 – r. 2006 Velké – 378.000 r. 2005	Potenciální projekt pro SF – je třeba neprodleně jednat s krajem o zařazení HK do výběru a partnerství v projektu. K tomu připravit projekt podle osnovy, kde budou definovány výstupy, odhad nákladů, odhad termínů pro realizaci, připravenost dokumentace – k předložení v květnu 2004. Musí být zahájeno nejpozději 2006, ukončeno 2008, pro žádost platné ÚR (pokud je třeba), nejpozději k podpisu smlouvy SP
Rekonstrukce Šimkových sadů	SROP 5.4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch (prokázat vliv na rozvoj cestovního ruchu)	OHA	Je zpracována US (I. kv. 2004)	105.000.000	Urbanistická studie	Je třeba zpracovat jako projekt podle osnovy (nejenom pro SF), + jednat s krajem
Lávka pro pěší a cyklisty u Aldisu	SROP 5.4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch	OI, OHA	Je DUR, vedeno územní řízení, v současné době přerušeno	17.540.000	1.750.000 - 2004, 15.640.000 - 2005	Pro SF zajímavé. Dosud však není jasné řešení lávky
Křižovatka Mileta	OPI Doprava (Opatření 1.2) Předkladatelem by musel být kraj nebo ŘSD	OHA	Je DŮR, EIA, dojde k přehodnocení celého řešení		19.445.000 - 2005 50.556.000 - 2006 50.750.000 - 2007	Bude pracovní skupina kraje pro OPI infrastruktura, zde jednat o případném předložení žádosti krajem
Rekonstrukce roubeného Šrámkova statku	SROP 5.4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch	OI, OCR	V roce 2004 bude zpracována projektová dokumentace, z ní vylpynou realizační náklady	6.500.000	PD 500 - 2004	Velmi zajímavé pro SF, záleží na připravenosti (je třeba zpracovat jako projekt podle osnovy), případně jednat s krajem

3. Projekty, které jsou ve stadiu úvah (pro využití SF EU by bylo třeba je zahájit nejpozději v roce 2006 a dokončit je do roku 2008, včetně závěrečné zprávy)

Projekt	OP/Priorita	Odbor/od dělení	Stav přípravy	Náklady Kč	Spolufina ncování - v rozpoč tu?	Komentář (reálnost projektu)
Zimní stadion – rekonstrukce strojovny, chlazení a technologií souvisejících, jako např. rozvody chladicího média, plochy v hale I., mantinely, vodní hospodářství, atd.	Pravděpodobně není možné financovat s podporou SF v rámci SROP 5.4.2, jedině že by se prokázal vznik nové kvality zařízení, která by se projevila ve zvýšení cestovního ruchu. Možná (alespoň část) jako zlepšení životního prostředí z OPI (chladící médium)	odbor městských organizací a zařízení(S SZ)				Za určitých okolností by bylo možné ze SROP, záleží na prioritách, které zvolí pro toto opatření kraj, případně z OPI
podzemní kontejnery na separovaný sběr (resp. + ostatní zařízení na separovaný sběr) – u Aldisu (a jinde?)	OPI 4.3.4 Nakládání s odpady a odstraňování starých zátěží	Odbor městských organizací , koncepce ŽP		600.000 na jedno stanoviště (resp. 25.000 na jedno stanoviště		Záleží na termínech a připravenosti realizace – zpracovat jako projekt
Zařízení na biologickou úpravu odpadů – kompostárna (v areálu letiště?)	OPI 4.3.4 Nakládání s odpady a odstraňování starých zátěží	OMO (MZ) nebo ŽP?	Městská zeleň navrhuje odložení projektu do upřesnění celkové koncepce odpadového hospodářství oblasti, na kterém v současné době pracuje město s krajem		4.000.000 – strojové vybavení	Velmi zajímavý projekt pro SF. Záleží na připravenosti a termínech realizace
Technologické centrum (podnikatelský inkubátor)	OPPP 5.1.1.2 Rozvoj podnikatelské infrastruktury, resp. OPPP 1.1.1 Infrastruktura, pro průmyslový výzkum, vývoj a inovace	odbor strategického rozvoje města		Nejsou známe – budou odhadnuty z realizačního projektu	ne	Budeme uvažovat se spolufinancováním z EU při zadání realizačního projektu. Lze použít prostředky ze SF na vybudování, ne však na provoz. Hledáme možného provozovatele zařízení.
Cyklostezka Mechu a perníku (nutno prokázat dopad na rozvoj cestovního ruchu)	SROP 5.4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch	OHA				Je třeba jednat s Pardubicemi a krajem
Letní koupaliště	SROP 5.4.2 Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch	ORM	OHA zadal analýzu využití území letního koupaliště		4.865.000 - 2005 32.850.000 - 2006	Bylo by možné ze SF, záleží na prioritách, které zvolí pro toto opatření kraj
Jižní spojka (regionální dopravní spojení silnic R37 a I/11- po výstavbě dálnice transformována na silnici II. tř.) vč. napojení území Temešváru, severní tangenta (jako napojení letiště a obchvat HK silnicí I/11	Možnosti v rámci SROP – 5.2.1.1(komunikace II. a II. třídy), OPI část doprava (komunikace I. třídy) – zde alespoň pro příští programovací období (po roce 2006))	odbor hlavního architekta	OHA bude zadávat směrové sčítání dopravy, které bude podkladem pro dopravní model města			Bude pracovní skupina pro OPI Infrastruktura
„Bezpečné město“ (propojení projektů sociální prevence a	SROP 5. 3.1 Infrastruktura pro rozvoj lidských zdrojů	Odbor sociálních	Projekt bude rámcově definován		1.630.000 2004	Bylo by velmi zajímavé pro SF, je

projektů situační prevence)	infrastruktura) a SROP 5.3.2 Podpora sociální integrace v regionech (aktivity), resp. OPRLZ 3.2.1 (prostřednictvím nestátních organizací)	věcí a zdravotnictví	po jednání pracovní skupiny v březnu 2004		2.300.000 2005 2.103.000 2006 2.700.000 2007	třeba zpracovat jako projekt
Chráněné bydlení	SROP 5.3.1, 5.3.2, OPRLZ 3.2.1	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví	Nejsou dosud vytipovány objekty, je zvažována možnost rekonstrukce domů s pečovatelskou službou (Bezručova, Záměstí)	Budou náklady na rekonstrukci – lze pravděpodobně ze SF, náklady na provoz nelze ze SF		Je třeba konzultovat se SROP, OPRLZ (např. pečovatelskou službu ze SF financovat nelze)
Metropolitní síť	SROP 5.2.1 Rozvoj informačních a komunikačních technologií	oddělení informatiky				Není dosud připraveno. Bylo by zajímavé pro SF, je třeba rozpracovat jako projekt

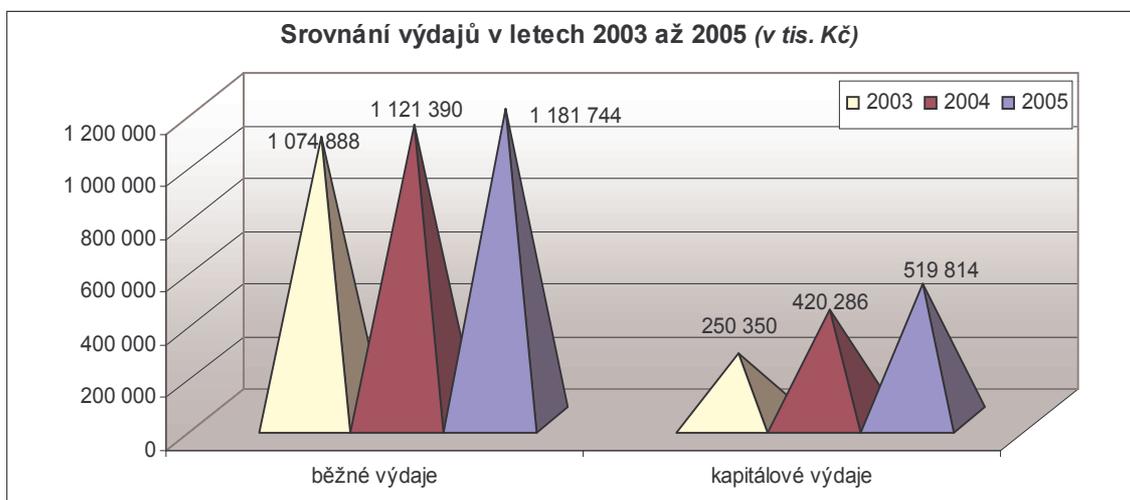
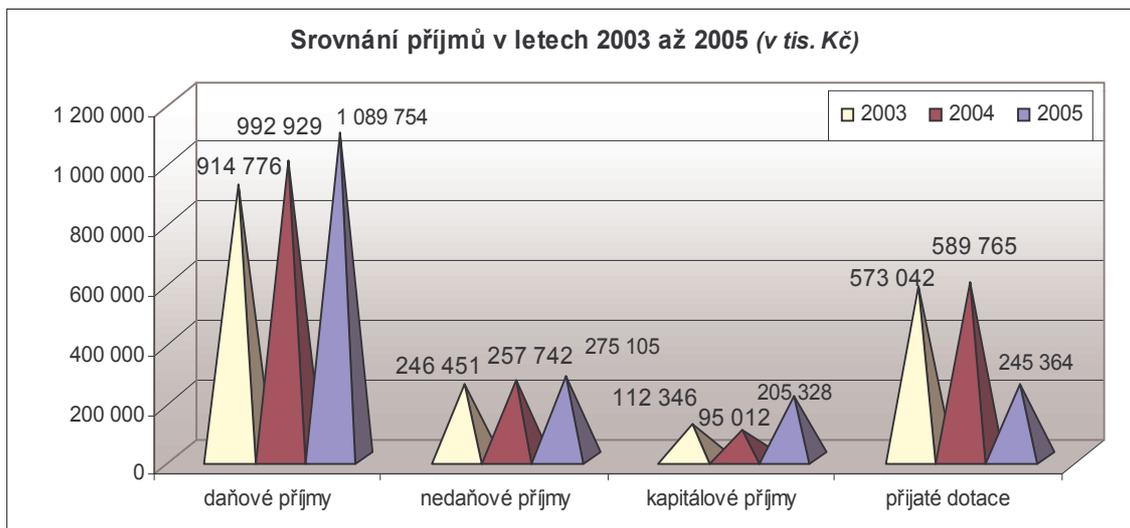
4. Projekty, o kterých se ještě nezačalo uvažovat, ale které by byly vhodné pro SF EU

Projekt	OP/Priorita	Odbor/od dělení	Stav přípravy	Náklady tis. Kč	Spolufina ncování - v rozpoč tu? tis	Komentář (realnost projektu)
Odstraňování ekol. zátěže na letišti	OPI 4.3.4 Nakládání s odpady a odstraňování starých zátěží	Letiště s.r.o.?	Provádí se monitoring			Záleží na připravenosti a termínech realizace
Programy ekologického vzdělávání (EVVO)	OPRLZ 3.4.2 Specifické vzdělávání	ŽP				
Vzdělávací projekty Místní agendy 21	OPRLZ 3.4.2 Specifické vzdělávání	odbor strategického rozvoje města, resp. ŽP				
Specifické vzdělávání – základní, zvláštní a speciální školy s vyšším počtem Romů, nulté (přípravné) ročníky při ZŠ a zvláštních školách, romští pedagogičtí asistenti,	OPRLZ 3.4.2 Specifické vzdělávání, (přínejmenším v partnerství s jinými, např. vzdělávacími subjekty) a případně SROP 5.3.1 (infrastruktura)	OŠ				Dle sdělení OŠ patří kraji, ale bylo by možné iniciovat, případně spolupracovat
Projekty v sociální oblasti, na které město přispívá v rámci grantů	SROP 5.3.1, 5.3.2, OPRLZ 3.2.1	Odbor sociálních věcí a zdravotnictví			2.904 2004-01- 15 10.110 2005 3.144.000 2006 10.335.00 0 2007	Je třeba definovat, o co se jedná, pak konzultovat se SROP, případně OPRLZ
Služby a infrastruktura pro cestovní ruch – značení, informační systémy, stezky apod.	SROP 5.4.1 Rozvoj služeb pro cestovní ruch případně OPRLZ – Opatření 3.4.2 – Specifické vzdělávání (pravděpodobně v partnerství s jinými (vzdělávacími subjekty)	odbor kultury a cestovního ruchu				Není připraven žádný projekt
Vzdělávání pracovníků magistrátu	OPRLZ 3.4.2 Specifické vzdělávání (alespoň v partnerství s jinými, např. vzdělávacími subjekty)	oddělení personální				
Kruhové křižovatky	SROP 2.1 Rozvoj regionální dopravní infrastruktury (musí podat kraj)	OHA				U křižovatek na komunikacích II. třídy – jednat se SUS, aby zařadil do priorit, a na kraji, aby podal případnou žádost o dotaci

Zdroj: Magistrát města Hradec Králové, Ing. Lenka Žáčková, odbor strategického rozvoje města, 13. 4. 2004

Příloha 7

Příjmy a výdaje statutárního města Hradec Králové v letech 2003 až 2005

FORMULÁŘ PRO ZPŘÍSTUPNĚNÍ PRÁCE V ELEKTRONICKÉ FORMĚ – ČESKY

Typ dokumentu	<i>diplomová práce</i>		
Autor	Čechová, Zuzana		
E-mail adresa autora	zuzana.cechova@atlas.cz		
URN			
Název závěrečné práce	<i>Alternativy zdrojů financování investičních aktivit municipalit a podniků</i>		
Stupeň studia	<i>magisterské</i>		
Katedra	Ústav ekonomie		
Vedoucí práce, školitelé	doc. Ing. Liběna Tetřevová, Ph. D., vedoucí práce		
Klíčová slova	<i>Financování Investice Municipality Podniky zdroje financování.</i>		
Datum obhajoby	2006-06-12		
Označení rozsahu zpřístupnění	<i>souhlasím se zveřejněním celé práce</i>	Datum: 15.5.2006	Podpis autora:
Abstrakt	Diplomová práce je věnována investicím, principům a zdrojům financování investičních aktivit municipalit a podniků. Provedena je analýza podnikových a municipálních finančních zdrojů a jejich vzájemná komparace. Praktická část je věnována analýze a zhodnocení finančních zdrojů užívaných statutárním městem Hradec Králové k financování investičních projektů.		
Název souboru	<i>Alternativy zdrojů financování investičních aktivit.pdf</i>	Velikost souboru	Kb

FORMULÁŘ PRO ZPŘÍSTUPNĚNÍ PRÁCE V ELEKTRONICKÉ FORMĚ – ANGLICKY

Type of Document	<i>Thesis</i>		
Author	Čechová, Zuzana		
Author's E-mail Address	zuzana.cechova@atlas.cz		
URN			
Title	<i>Alternative Financial Resources of Investment Activities of Municipalities and Firms....</i>		
Degree	<i>Master</i>		
Department	Institute of Economics		
Advisory Committee	doc. Ing. Liběna Tetřevová, Ph. D., supervisor		
Keywords	<i>Financing Investments Municipalities Firms Financial Resources</i>		
Date of Defense	2005-06-12		
Availability	<i>Unrestricted</i>		
Abstract	<i>This thesis deals with the issue of investments, principles of financing, business and municipal financial resources. Analysis and comparison of business and municipal financial resources are made. The theoretical part is followed by the analysis and characterization of financial resources used by the town of Hradec Králové.</i>		
Filename	<i>Alternativy zdrojů financování investičních aktivit.pdf</i>	Size	Kb